

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
ZA 2022 ROK**

Sosnowiec 2023

Spis treści

Wstęp	5
I. Budżet i wydatki na świadczenia	7
II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej	9
1. Świadczenia pieniężne i w naturze przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	13
1.1 Zasiłek stały	16
1.2 Zasiłek okresowy	17
1.3 Zasiłki celowe	18
1.4 Wynagrodzenie należne opiekunowi/kuratorowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	20
1.5 Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	20
1.6 Realizacja programu „Posilek w szkole i w domu”	21
1.7 Inne działania realizowane w ramach zadań Sekcji Pomocy Środowiskowej	22
2. Świadczenia niepieniężne przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	22
2.1 Praca socjalna	22
2.2 Poradnictwo specjalistyczne	24
2.3 Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	24
2.4 Umieszczenia w domach pomocy społecznej	25
2.5 Kierowanie osób niepełnosprawnych i starszych do udziału w zajęciach ośrodków wsparcia ...	27
2.6 Realizacja pomocy dla cudzoziemców w oparciu o Indywidualny Program Integracji	28
2.7 Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych	29
2.8 Współpraca z Aresztem Śledczym w zakresie pomocy dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	30
2.9 Współpraca z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych	30
2.10 Sprawienie pogrzebu	30
2.11 Działania związane z COVID-19	31
3. Inne działania realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw	31
3.1 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	31
3.2 Klub Integracji Społecznej	35
3.3 Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	37
3.4 Pomoc obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	41
III. Programy i projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	42
1. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2022”	42
2. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022”	43
3. Kontynuacja projektu rewitalizacyjnego - „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycji	43

4.	Zakończenie realizacji projektu konkursowego – „Sosnowiec dla Rodziny”	44
5.	Zakończenie realizacji projektu – „SOS dla Seniora”	44
6.	Realizacja projektu – „Tyle wsparcia w całym mieście”	45
8.	Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.1”, w okresie od 01 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r.	47
9.	Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.2” , w okresie od 01czerwca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r.	47
10.	Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz. 3”, w okresie od 01 lipca 2022 do 30 czerwca 2023 r.	48
11.	Utworzenie mieszkania chronionego w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	49
12.	„Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	49
13.	Realizacja Programu Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – „FEAD 2021 – Sosnowiec”	50
IV.	Pomoc udzielana na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	51
V.	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	55
VI.	Pomoc realizowana przez Dział Dodatków Mieszkaniowych	65
1.	Dodatek mieszkaniowy	65
2.	Dodatek energetyczny	69
3.	Dodatek osłonowy	71
4.	Dodatek węglowy	72
5.	Dodatek dla gospodarstw z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła	74
6.	Dodatek elektryczny	75
VII.	Świadczenia przeznaczane na wsparcie dla rodzin z dziećmi	76
1.	Świadczenia rodzinne	76
2.	Świadczenia opiekuńcze	78
3.	Zasilek dla opiekuna	80
4.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	80
5.	Świadczenie wychowawcze - Program „Rodzina 500+”	82
6.	Świadczenie „Za życiem”	83
7.	Pomoc materialna dla uczniów	83
VIII.	Udzielanie pomocy w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej	85
1.	Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu	85
2.	Instytucjonalna piecza zastępcza	88
3.	Rodzinna piecza zastępcza	89

4. Świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	92
5. Młodzież w projekcie konkursowym.....	93
6. Opiekun tymczasowy sprawujący opiekę nad małoletnim obywatelem Ukrainy.....	93
IX. Dochodzenie należności i prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie stosowanych ulg.....	94
X. Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2023.....	96

Wstęp

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu (MOPS Sosnowiec) działał na podstawie Statutu nadanego przez Radę Miejską w Sosnowcu *Uchwałą Nr 877/LIII/2022 z dnia 27 stycznia 2022 r. ze zmianami* oraz *Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu zatwierdzonego Zarządzeniem Dyrektora Nr 20/22 z dnia 18 lutego 2022 r. ze zmianami*.

Zgodnie z aktualnym statutem w obszar działania Ośrodka wchodzi w szczególności zadania z zakresu:

1. ustawy o pomocy społecznej,
2. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
5. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
6. ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawy Prawo energetyczne,
8. ustawy o dodatku osłonowym,
9. ustawy o systemie oświaty,
10. ustawy o świadczeniach rodzinnych,
11. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
12. ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
13. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
14. ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
15. ustawy Prawo ochrony środowiska,
16. ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
17. ustawy o dodatku węglowym,
18. ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
19. ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, który działa w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ośrodek prowadzi obsługę finansową i administracyjno-kadrową Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności oraz obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W 2022 r. w działalności Ośrodka kontynuowano zadania, które podjęto w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Na bieżąco prowadzona była akcja informacyjna o działalności MOPS Sosnowiec na stronie internetowej oraz Facebooku Ośrodka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu nawiązał w 2022 r. współpracę z przedstawicielami mediów, m.in. TVN, Polsat, TVS, TVT, Radio Eska, Radio Katowice, Radio Tok, Radio EM, Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza, Kurier Miejski, Gazeta Prawna, Fakt, naszemiasto.pl, sosnowiecki.pl oraz sosnowiec.pl. Na antenach w/w mediów ukazało się 90 informacji, w tym: 22 materiały telewizyjne, 14 radiowych oraz 13 prasowych i 40 na portalach internetowych. Ponadto zrealizowano film o asystentach rodzin we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej. Tematyka publikacji obejmowała kwestie bezpieczeństwa dzieci, pieczy zastępczej, aktywizacji osób starszych, ukazujące codzienną pracę pracowników socjalnych oraz kontynuację promocji kampanii „Nie widzę, nie słyszę, nie mówię... Reaguj!” oraz „Otwórz serce – Daj dom”.

Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewniała kadra, w skład której wchodziło wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. 408 pracowników, w tym 18 pracowników zatrudnionych było na zastępstwo. W 2022 r. spośród wszystkich zatrudnionych osób w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej 71% pracowników posiadało wykształcenie wyższe.

Pracodawca zapewnił 121 pracownikom udział w 68 szkoleniach obejmujących różnorodną tematykę.

W 2022 r. poza systemami dziedzinowymi do Ośrodka wpłynęło w poczcie przychodzącej 36 764 spraw do przygotowania, rozpatrzenia, bądź wyjaśnienia oraz zawierających różnego rodzaju dokumentację uzupełniającą. Wysłano 68 539 listy z różnego rodzaju korespondencją. Ponad 52% tej korespondencji, tj. 35 585 dostarczyli do odbiorców z terenu miasta - pracownicy administracyjni zatrudnieni w Ośrodku, a pozostałe 32 954 przesyłki listowe zostały dostarczone do adresatów za pośrednictwem operatora pocztowego.

Szczegóły dotyczące realizowanych zadań ujęte są w dalszej części Sprawozdania z działalności Ośrodka za 2022 rok, które przygotowano z uwzględnieniem obowiązków ustawowych wynikających z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 179 ust 1 i art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ujęto w nim również szczegóły realizacji pozostałych zadań statutowych Ośrodka.

I. Budżet i wydatki na świadczenia

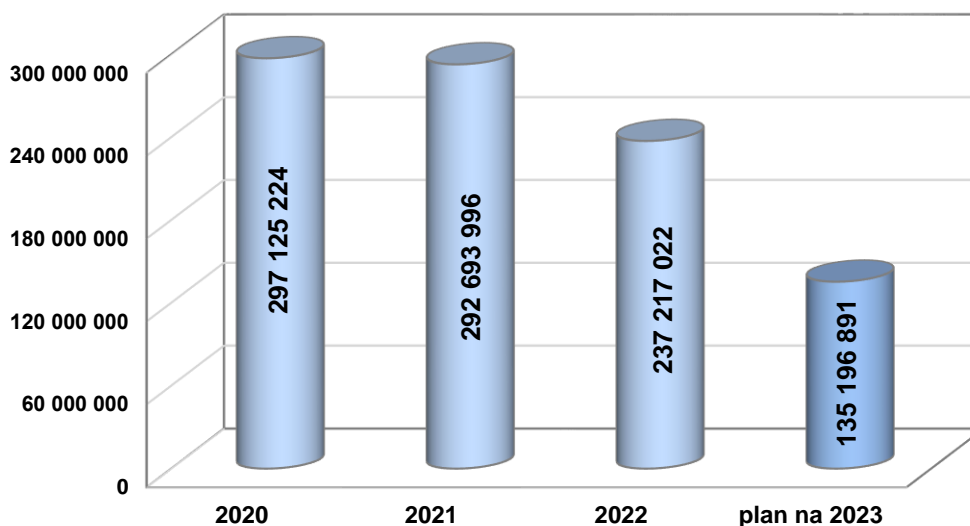
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej funkcjonując w mieście na prawach powiatu wykonuje zadania gminy, powiatu oraz zadania zlecone przez administrację rządową.

W 2022 r. na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wydano 237 217 022,40 zł, z czego przeznaczono:

- 76 076 417,88 zł - na zadania własne gminy i powiatu,
- 132 226 195,37 zł - na zadania zlecone gminie i powiatowi,
- 28 914 409,15 zł – na zadania realizowane z Funduszu Pomocy i Funduszu COVID-19.

W 2023 r. na realizację zadań Ośrodka w planie budżetowym wg stanu na 31 stycznia 2023 r. zabezpieczono kwotę 135 196 890,91 zł. Kwota ta będzie zmieniała się głównie z powodu wprowadzania do budżetu środków pochodzących z dotacji oraz środków na realizację nowych zadań powierzonych do realizacji Ośrodkowi.

Wykres nr 1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020 – 2022

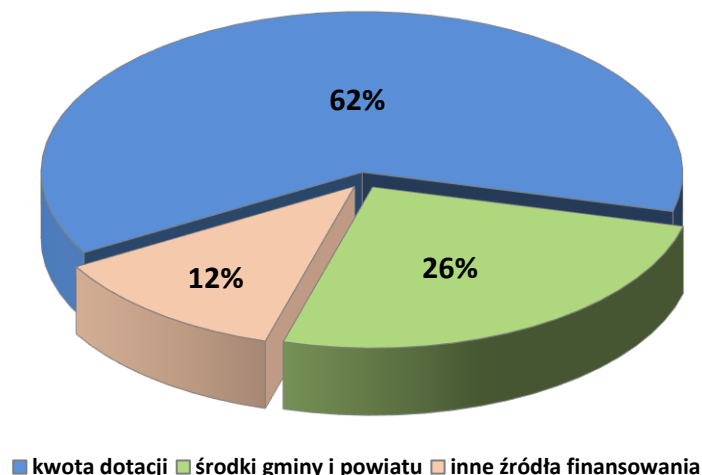
Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

Wydatki na realizację zadań Ośrodka w 2022 r. w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyły się o ponad 55 milionów zł. Powodem takiego spadku były przede wszystkim zmiany wprowadzone w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, w której od 2022 r. świadczenie wychowawcze było przyznawane i wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dotyczy nowych wniosków).

Zadania realizowane przez Ośrodek są finansowane ze środków miasta (środki gminy i powiatu), dotacji przekazywanych przez budżet państwa oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł, np. Europejskiego Funduszu Społecznego. Z dotacji pochodzą środki na realizację zadań zleconych gminie i powiatowi (m.in. na wypłatę świadczeń rodzinnych, wynagrodzenia dla opiekuna prawnego). Budżet państwa dofinansowuje również niektóre zadania własne (np. wypłatę zasiłków stałych, okresowych czy realizację programów rządowych oraz zgodnie z dofinansowaniem uzyskanym w ramach ogłaszanych konkursów). Dodatkowo na realizację zadań Ośrodek otrzymał środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 m.in. na wypłatę dodatku węglowego oraz

z Funduszu Pomocy dla Ukrainy np. na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł dla obywateli Ukrainy.

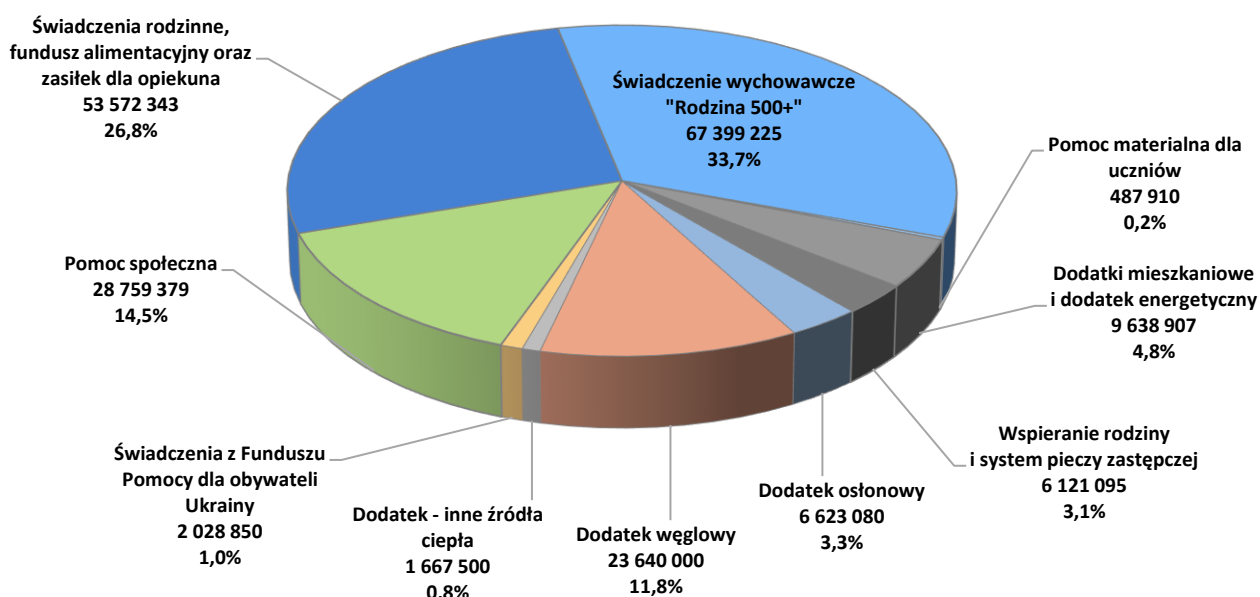
Wykres nr 2. Budżet Ośrodka w 2022 r. z podziałem na źródło finansowania

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2022 r. 62% środków budżetowych Ośrodka, tj. 144 915 894,78 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w wysokości 2 811 758,72 zł. Kwota 60 574 959,75 zł pochodziła ze środków miasta i stanowiła 26% wydatków. Inne źródła finansowania to środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 26 273 005,75 zł oraz środki z Funduszu Pomocy dla Ukrainy w kwocie 2 641 403,40 zł.

Wykres nr 3. Wydatki ponoszone na realizację świadczeń w 2022 r.

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2022 r. na realizację różnego rodzaju świadczeń dla mieszkańców Sosnowca Ośrodek wydał łącznie 199 938 289 zł. Prawie 34% z tej kwoty wydano na wypłatę świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500+”. Na realizację świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, wypłatę zasiłków dla opiekuna oraz wypłatę jednorazowych świadczeń na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wydano prawie 27% środków przeznaczonych na świadczenia. Na świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o pomocy społecznej wydano kwotę 28 759 379 zł. Na wypłatę dodatku węglowego wydano kwotę 23 640 000 zł, co stanowiło prawie 12% środków przeznaczonych na świadczenia. Na dofinansowanie do czynszu wraz z dodatkiem energetycznym wydano ponad 4,8% środków. Kwota wydana na dodatek osłonowy to 6 623 080 zł. Kwota wydana na świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to ponad 3% środków. Na świadczenia dla obywateli Ukrainy wydano kwotę 2 028 850 zł.

Dodatkowo kwota przeznaczona ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) na dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami w 2022 r. wyniosła 5 208 571 zł.

W 2022 r. pozyskano również z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej środki finansowe pochodzące z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2022” oraz program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022”. Wydatkowana kwota dofinansowania z Funduszu Solidarnościowego na ww. programy to 829 449,32 zł oraz 1 992 471,97 zł.

II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. System świadczeń pomocy społecznej wspiera finansowo osoby i rodziny o niskich dochodach oraz pozbawione dochodu.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sosnowcu realizacją zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej zajmują się pracownicy zatrudnieni na Stanowiskach ds. Pierwszego Kontakt, Zespół ds. Świadczeń Przyznawanych Decyzją z pięcioma Sekcjami Pomocy Środowiskowej i Sekcją Realizacji Świadczeń, Zespół Pracy Socjalnej i Zespół ds. Usług oraz w niewielkim zakresie Dział ds. Rodzin.

Osoby lub rodziny, które zgłaszają się po raz pierwszy lub po długotrwałej przerwie z wnioskiem o pomoc, przyjmowane są przez pracownika na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt.

Pracownik po przeprowadzeniu wstępnej rozmowy i ustaleniu oczekiwań, kieruje interesantów do właściwej komórki organizacyjnej Ośrodka. Jeśli jest taka konieczność przyjmuje wnioski o pomoc i umawia wnioskodawcę z właściwym pracownikiem MOPS. Pracownicy na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt udzielają wszelkich niezbędnych informacji oraz pomagają osobom zgłaszającym się szybko trafić lub

skontaktować się z właściwym pracownikiem i bez zbędnej zwłoki uzyskać oczekiwane wsparcie. W związku z nadal obowiązującym stanem zagrożenia epidemicznego działania pomocowe w dalszym ciągu w razie potrzeby prowadzone były przy wykorzystaniu wszelkich kanałów komunikacji pośredniej (telefon, e-mail, itp.) oraz z zachowaniem reżimu sanitarnego. W Ośrodku na koniec 2022 r. funkcjonowało 5 Stanowisk ds. Pierwszego Kontakt.

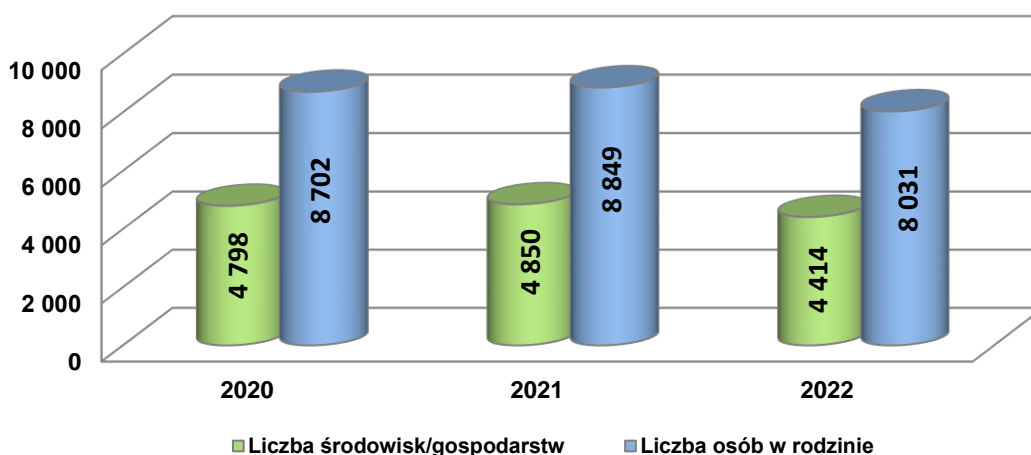
Tabela nr 1. Rodzaje działań realizowanych przez pracowników na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba spraw
1	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Zespołu ds. Usług	89
2	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Zespołu Pracy Socjalnej	35
3	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do pracownika Sekcji Pomocy Środowiskowej	449
4	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Działu Dodatków Mieszkaniowych	2
5	Udzielanie informacji dotyczących uprawnień z obszaru polityki społecznej (pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, ustalania niepełnosprawności itp.)	3 669
6	Kierowanie osób do innych Zespołów/Stowisk właściwych do załatwienia określonej sprawy	4 239
7	Współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania trudności w prawidłowym funkcjonowaniu osób i rodzin	511
8	Przyjmowanie dokumentacji niezbędnej do przyznania świadczenia, w tym wniosków o pomoc	808
9	Przyjmowanie wniosków i przygotowywanie zaświadczeń o korzystaniu/niekorzystaniu ze świadczeń pieniężnych	223
10	Wypełnienie zaświadczenia na dodatek mieszkaniowy	0
11	Ustalenie uprawnień i wydanie skierowania do PO PŻ - FEAD osobie niekorzystającej z pomocy	306
12	Wydanie skierowania do PO PŻ FEAD osobie korzystającej z pomocy	58
13	Inne zadania	1 106

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2022 r. w oparciu o ustawę o pomocy społecznej Ośrodek objął wsparciem 4 414 środowisk, w których funkcjonowało łącznie 8 031 osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń: pieniężnych i w naturze, udzielanych w postaci pracy socjalnej lub w formie usług.

Wykres nr 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2022

Źródło: Dane MOPS-MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

Zgodnie z art.7 ustawy o pomocy społecznej pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, a także trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy oraz z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii. Pomoc udzielana jest także, gdy mamy do czynienia ze zdarzeniem losowym i sytuacją kryzysową czy wystąpieniem klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela nr 2. Najczęściej występujące przyczyny ubiegania się o pomoc w latach 2020 – 2022

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba środowisk		
	2020	2021	2022
Długotrwała lub ciężka choroba	2 298	2 222	2 156
Niepełnosprawność	1 549	1 410	1 283
Bezrobocie	1 449	1 454	1 206
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	741	677	639

Źródło: Dane MOPS – MRiPS-03 - opracowanie własne DPŚ

W 2022 r. podobnie jak w ostatnich latach najczęściej występującą przyczyną ubiegania się o pomoc była długotrwała lub ciężka choroba, na drugim miejscu jest obecnie niepełnosprawność, kolejna to bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności w rodzinach niepełnych.

Zgodnie z ustawą świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być też udzielana z urzędu. Decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej.

W 2022 r. nadal obowiązywał zapis art. 15o ust.1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych stanowiący, iż z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ilekroć wymagane było przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji, w szczególności z osobą lub rodziną, które zostały poddane kwarantannie w związku z podejrzeniem zakażenia lub choroby zakaźnej, ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej zamiast przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji mogło nastąpić na podstawie:

1. rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym,
2. dokumentów lub oświadczenia, o których mowa w art. 107 ust.5 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także ich kopii, w tym elektronicznych, uzyskanych od osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc,
3. informacji udostępnionych przez podmioty, o których mowa w art. 105 w/w ustawy zobowiązanych do udzielenia niezbędnych informacji.

W związku z częściowym zniesieniem obostrzeń i wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzili w 2022 r. 8 828 wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania lub pobytu wnioskującego o pomoc, w tym 8 795 to wywiady elektroniczne przeprowadzone z wykorzystaniem aplikacji „Wywiad +” przy pomocy terminali mobilnych. W przypadku, gdy wymagały tego okoliczności pracownicy socjalni dokonywali również ustaleń sytuacji zgodnie ze wspomnianym powyżej art. 15o ust.1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 wykorzystując technologię teleinformatyczną - bez konieczności wizyty pracownika socjalnego w środowisku. W 2022 r. przeprowadzono 2 608 takich postępowań w sprawie przyznania pomocy.

Łącznie w 2022 r. przeprowadzono 11 436 wywiadów środowiskowych i ustaleń sytuacji, prowadząc postępowania w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

W toku prowadzonego postępowania w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej ustala się możliwość zapewnienia wsparcia ze strony rodziny. W 2022 r. pracownicy socjalni dodatkowo przeprowadzili 228 wywiadów na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej, aby ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość lub formę świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

Świadczenia pomocy społecznej, przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są:

- **świadczenia pieniężne:** zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,
- **świadczenia niepieniężne:** praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Tabela nr 3. Korzystający według formy świadczeń z pomocy społecznej w 2022 r.

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ¹		3 816	3 252	5 551
w tym	świadczenia pieniężne	2 364	2 294	4 321
	świadczenia niepieniężne	1 974	1 732	3 069

¹ bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania

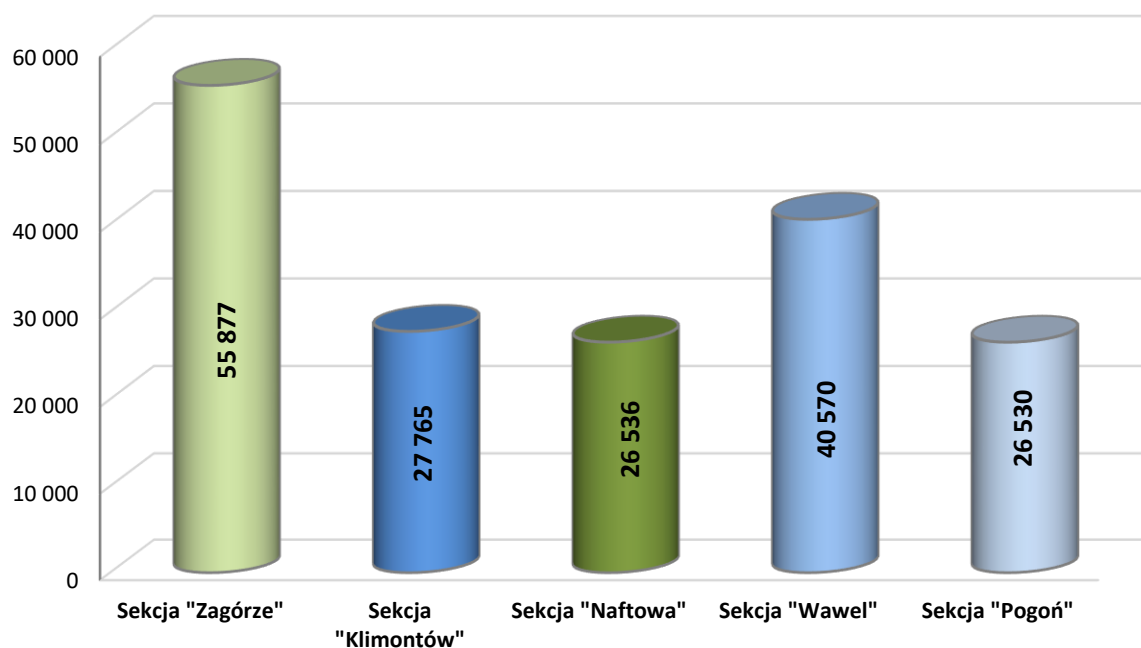
Źródło: Dane MOPS – MRiPS-03 - opracowanie własne DPŚ

Aby kompleksowo zabezpieczyć wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowej, współdziałali z Zespołem Pracy Socjalnej lub/i Zespołem ds. Usług.

1. Świadczenia pieniężne i w naturze przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Zespół ds. świadczeń przyznawanych decyzją odpowiada za pomoc osobom i rodzinom zgłaszającym się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, oczekującym wsparcia w formie świadczeń pieniężnych i w naturze. Zespół realizuje zadania poprzez 5 Sekcji Pomocy Środowiskowej oraz Sekcję Realizacji Świadczeń. Sekcje Pomocy Środowiskowej mają swoje siedziby w różnych rejonach Sosnowca a pracownicy prowadzą postępowania obsługując mieszkańców przypisanych do danego obszaru.

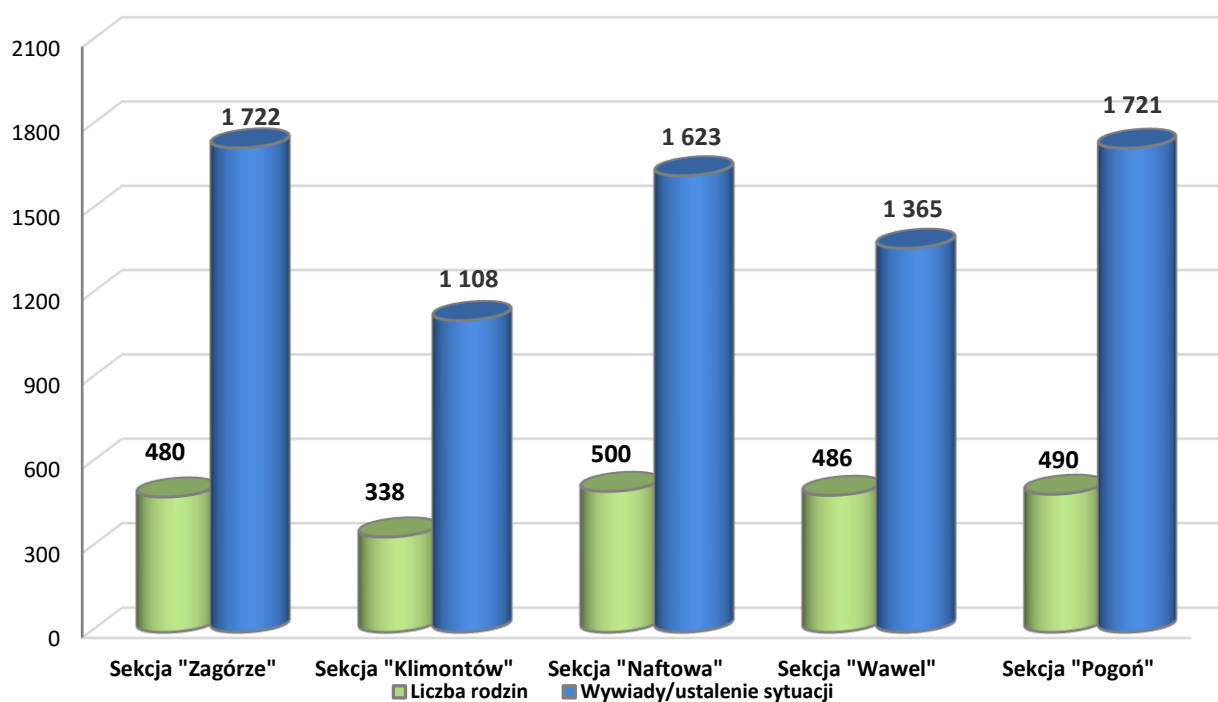
Wykres nr 5. Liczba osób zameldowanych w poszczególnych obszarach Sekcji Pomocy Środowiskowej (wg stanu na 31 grudnia 2022 r.)

Źródło: Dane WSO UM – opracowanie własne DPS

Pomimo różnic w liczbie osób zameldowanych w poszczególnych obszarach obsługiwanych przez Sekcje Pomocy Środowiskowej, porównywalna jest liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej oraz liczba przeprowadzonych postępowań.

Wykres nr 6. Liczba środowisk korzystających ze świadczeń i liczba wywiadów/ustaleń sytuacji w 2022 r. z podziałem na Sekcje Pomocy Środowiskowej

Źródło: Dane MOPS - opracowanie własne DPS

Pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowej w 2022 r. przeprowadzili łącznie 7 539 wywiadów środowiskowych i ustaleń sytuacji zgodnie z art. 15o ust.1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Liczba ta wskazuje, iż prawie 66% wszystkich ustaleń w sprawie świadczeń z pomocy społecznej przeprowadzili pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowych. W 2022 r. pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowych przeprowadzili również 107 wywiadów na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej, aby ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość lub formę świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

Ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać osoby i rodziny, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej oraz wystąpieniu jednego z powodów wymienionych wcześniej określonych w art.7 ustawy o pomocy społecznej.

Od 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- 776 zł - dla osoby samotnie gospodarującej,
- 600 zł - dla osoby w rodzinie.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach,
- kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Wniosek o udzielenie pomocy może zostać złożony osobiście przez osobę zainteresowaną, listownie, telefonicznie, elektronicznie lub przez inne osoby i instytucje w imieniu osoby zainteresowanej.

Prowadząc postępowanie pracownik socjalny ustala sytuację rodzinną, zdrowotną, mieszkaniową i dochodową osoby zainteresowanej pomocą. Dokumentami potwierdzającymi sytuację życiową są m. in. zaświadczenia o zarobkach odcinki renty/emerytury lub inne dokumenty określające wysokość dochodu rodziny, rachunki potwierdzające regulowanie opłat mieszkaniowych, wypisy ze szpitala, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy itp. W sytuacji wprowadzonych ograniczeń związanych z zagrożeniem rozprzestrzeniania się stanu epidemii, dokumenty przekazywane były w formie elektronicznej, za pośrednictwem poczty, umieszczane w specjalnie przygotowanych skrynkach, niektóre dane weryfikowane były bezpośrednio przez pracowników za pośrednictwem dostępnych systemów informatycznych lub poprzez wystąpienie z wnioskiem o udostępnienie danych do odpowiednich podmiotów.

W 2022 r. na podstawie prowadzonych postępowań w sprawie przyznania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz pomocy przyznawanej w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” wydano 25 635 decyzji.

Rodzaje i zasady przyznawania świadczeń z pomocy społecznej omówione są poniżej.

1.1 Zasiłek stały

Zgodnie z ustawą zasiłek stały przysługuje osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od ustawowego kryterium dochodowego.

Zasiłek stały przyznaje się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej w wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie,
- w przypadku osoby w rodzinie w wysokości różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.
- kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.
- zasiłek stały przyznaje się bezterminowo:
  - w przypadku niezdolności do pracy z tytułu wieku - w przypadku osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w artykule 24 ustęp 1 oraz artykule 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
  - w przypadku, gdy orzeczenie jest wydane na czas nieokreślony.

Zasiłek stały przyznaje się na czas określony w przypadku, gdy orzeczenie ma charakter okresowy.

Z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którego ważność:

1. upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, pod warunkiem złożenia w tym terminie kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
2. upływa w terminie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Na tej podstawie zgodnie z art.15h ust. 3 i 4 ustawy z 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem zwalczaniem COVID-19: z uwagi na przedłużenie terminu ważności orzeczenia przedłużono z urzędu wypłatę zasiłków stałych dla 57 osób.

Tabela nr 4. Korzystający z pomocy w formie zasiłku stałego w 2022 r.

Forma pomocy	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe - ogółem	1 493	777	7 666	4 181 118	754	973
w tym przyznane dla osoby						
samotnie gospodarującej	x	634	6 347	3 700 459	634	634
pozostającej w rodzinie	x	157	1 319	480 659	135	355
Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zas. stałym)	x	649	6 363	330 885	x	x

Źródło: Dane MOPS: sprawozdanie MRiPS-03, SKŁ-ZDR – opracowanie własne DPS

W 2022 r. zasiłki stałe otrzymywało 777 osób. Dodatkowo 649 spośród tych osób miało opłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne.

1.2 Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej lub rodzinie, których dochód jest niższy niż ustawowe kryteria dochodowe.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
- Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:
  - kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
  - kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

Decyzje na pomoc w formie zasiłku okresowego otrzymało 1 490 osób/rodzin.

Tabela nr 5. Przyznane zasiłki okresowe z podziałem na powody ich przyznawania w 2022 r.

Formy pomocy	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe - ogółem	4 397	1 533	10 167	3 627 286	1 490	3 051
w tym przyznane z powodu						
bezrobocia	x	875	5 187	2 144 778	865	1 809
długotrwałej choroby	x	293	1 118	360 695	290	552
niepełnosprawności	x	386	2 360	499 560	370	707
inne	x	385	1 502	622 253	381	912

Źródło: Dane MOPS: sprawozdanie MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

1.3 Zasiłki celowe

Zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego.

Specjalny zasiłek celowy może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Świadczenie to nie podlega zwrotowi.

W Ośrodku opracowano politykę przyznawania świadczeń, celem zapewnienia równego traktowania zgłaszających się o pomoc oraz dostosowaną do posiadanych w budżecie MOPS środków finansowych.

Tabela nr 6. Korzystający z pomocy w formie zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego w 2022 r.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe ogółem	973	2 388	263 821	959	1 461
w tym					
Zasiłek celowy na zakup lub dofinansowanie do zakupu odzieży i obuwia	624	884	104 220	619	891
Zasiłek celowy na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia	260	452	46 370	257	363
Zasiłek celowy na dofinansowanie do zakupu środków czystości	386	526	32 680	383	528
Zasiłek celowy na zakup ogrzewania, w tym opału	138	142	30 570	138	251

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłek celowy na dofinansowanie do zakupu energii elektrycznej lub gazu na cele grzewcze	59	70	12 226	58	75
Specjalny zasiłek celowy	58	73	11 670	58	87

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2022 r. przyznano 2 388 świadczeń w formie zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego dla 959 rodzin na łączną kwotę 263 821 zł. Najwięcej środków przeznaczono na bieżące zabezpieczenie zakupu odzieży i obuwia, na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, dofinansowanie do zakupu środków czystości.

Zasiłki celowe przyznawane były również m.in.: na pokrycie kosztów remontu mieszkania, na dofinansowanie przeprowadzenia drobnych napraw, na zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Specjalne zasiłki celowe z uwagi na szczególnie uzasadniony przypadek przyznano dla 58 rodzin.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. Z tego tytułu 10 osób otrzymało pomoc na kwotę 18 000 zł.

W związku z niestabilną sytuacją na rynku w roku 2022 zrezygnowano ze świadczenia w postaci węgla w naturze. Mieszkańcy mieli możliwość otrzymania dodatku węglowego w wys. 3 000 zł na podstawie Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym. Na potrzeby Działu Dodatków Mieszkaniowych pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowych przeprowadzili do 31 grudnia 2022 r. 911 wywiadów środowiskowych.

W sytuacjach, gdy występuje podejrzenie marnotrawienia przyznanych świadczeń lub wykorzystywaniu ich niezgodnie z przeznaczeniem pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowych po rozeznaniu sytuacji przyznają świadczenia pieniężne realizowane w formie bonów towarowych na okaziciela. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał 535 takich świadczeń na łączną kwotę 206 175 zł.

W celu ustalenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zawiera kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną.

Tabela nr 7. Kontrakty socjalne zawierane w 2022 r.

Praca prowadzona w oparciu o:	Liczba kontraktów	Liczba osób objęta kontraktami
Kontrakt socjalny	172	199

Źródło: Dane MOPS: sprawozdania MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt socjalny z osobą lub rodziną w celu ustalenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. W 2022 r. pracownicy zawarli 172 kontraktów socjalnych.

1.4 Wynagrodzenie należne opiekunowi/kuratorowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd

W ramach zadań zleconych finansowanych z dotacji budżetu państwa, gmina realizuje wypłatę wynagrodzenia należnego opiekunowi za sprawowanie opieki przyznanego przez sąd. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wypłacił wynagrodzenia 12 opiekunom prawnym na łączną kwotę 102 185,81 zł.

Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Wynagrodzenie obliczone w stosunku miesięcznym nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.

Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poza wynagrodzeniem dla opiekuna w 2022 r. Ośrodek wypłacił ze środków własnych gminy łącznie 2400 zł w formie wynagrodzenia przyznanego przez sąd dla jednej osoby sprawującej funkcję kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej.

Pracownicy Ośrodka na wniosek sądu ustalali i wskazywali kandydatów na opiekuna czy kuratora. W 2022 r. prowadzono 6 takich postępowań, w wyniku których udało się wskazać 6 kandydatów na opiekunów prawnych. Obowiązek wskazania kandydata na opiekuna prawnego ciąży na gminie zgodnie z art. 149 § 3 i art. 162 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku, Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.), zgodnie z którym, w przypadku braku osób najbliższych, krewnych oraz innych osób, którym mogłaby być powierzona opieka nad osobą ubezwłasnowolnioną lub ubezwłasnowolnioną częściowo, sąd opiekuńczy zwraca się o wskazanie osoby, której opieka mogłaby być powierzona, do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

1.5 Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki

Dział ds. Rodzin na podstawie ustawy o pomocy społecznej udziela pomocy wychowankom opuszczającym placówki i ośrodki (inne niż placówki opiekuńczo-wychowawcze), np.: domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Procesem usamodzielnienia w 2022 r. objętych było łącznie 12 wychowanków takich instytucji.

Wychowankowie skorzystali z:

1. pomocy na kontynuowanie nauki – 9 osób,
2. pomocy na usamodzielnienie – 3 osoby,
3. pomocy rzeczowej na zagospodarowanie – 1 osoba.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych usamodzielnianym wychowankom wymienionych powyżej ośrodków wyniosła 46 672,00 zł.

Oprócz pomocy finansowej wychowankowie obejmowani byli wsparciem w procesie usamodzielnienia, które dotyczyło głównie pomocy w:

1. opracowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia – 9 osób,
2. dokonywaniu zakupów w ramach pomocy rzeczowej na zagospodarowanie – 1 osoba,
3. uzyskaniu wykształcenia (motywowanie, monitorowanie sytuacji szkolnej, współpraca z placówkami oświatowymi) – 9 osób.

1.6 Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”

Program „Posiłek w szkole i w domu” realizowany był na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dn. 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023”.

Pomoc przyznawana w ramach programu trafia do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 150% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

Program przewiduje wsparcie w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W Sosnowcu posiłek w ramach programu realizowano głównie we współpracy ze szkołami oraz stołówką środowiskową prowadzoną przez Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia. W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” posiłki są również dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku. W okresie od stycznia do lutego 2022 r. dowóz gorących posiłków zabezpieczał Bar Mleczny ALAMART, któremu zlecono to zadanie z wolnej ręki. Od marca do grudnia 2022 r. dowóz realizowała Spółdzielnia Socjalna „Opoka”, która została wyłoniona do realizacji zadania w trybie zamówień publicznych.

Wydatki na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2022 r. wyniosły 3 070 809 zł, w tym dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości 1 842 486 zł.

W ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2022 r. pomoc trafiła do 3 899 osób. Pomoc w formie świadczenia pieniężnego otrzymały 1 954 rodziny, w których łącznie funkcjonowało 3 659 członków tych rodzin. Z pomocy w formie posiłku przyznanego w ramach programu skorzystało 597 osób, w tym:

- 471 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej,
- 126 osób dorosłych, korzystających z posiłku w stołówce prowadzonej przez Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia oraz z posiłku dowiezionego do miejsca zamieszkania bądź pobytu (posiłki dowożono 44 osobom).

Na podstawie Programu Osłonowego przyjętego Uchwałą nr 86/IV/2019 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 stycznia 2019 r. jest również, w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, udzielana pomoc w formie posiłków, przyznawana na wniosek dyrektora szkoły, niewymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Z tej formy wsparcia w 2022 r. skorzystało 79 uczniów, którym zabezpieczono 6 468 świadczeń. Wśród tych uczniów, 20 dzieci skorzystało również z innych form wsparcia przewidzianych w Programie „Posiłek w szkole i w domu”.

W 2022 r. odbyła się coroczna miejska wigilia dla 240 osób najuboższych, samotnych i bezdomnych na łączną kwotę 6 000 zł. Pomoc realizowana była poza programem i sfinansowana w całości ze środków własnych gminy.

1.7 Inne działania realizowane w ramach zadań Sekcji Pomocy Środowiskowej

Pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowej przeprowadzają wywiady środowiskowe lub od chwili ogłoszenia stanu epidemii dokonują ustalenia sytuacji na podstawie, art. 15o ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 na zlecenie Wydziału Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, który prowadzi postępowania w sprawie ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanego ze środków publicznych. W 2022 r. przeprowadzono 382 takich wywiadów środowiskowych lub ustaleń sytuacji.

Dodatkowo do zadań pracowników Sekcji należy rozeznanie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i zdrowotnej osób korzystających z pomocy społecznej na potrzeby związane z ustaleniem odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W 2022 r. dokonano 47 tego rodzaju rozeznań sytuacji.

2. Świadczenia niepieniężne przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienia w formie ogrzewalni i noclegowni, sprawienia pogrzebu, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

2.1 Praca socjalna

W 2022 r. praca socjalna zwłaszcza praca socjalna o charakterze interwencyjnym, gdy sytuacja wymagała natychmiastowych działań, realizowana była przez wszystkie komórki organizacyjne działające w obszarze pomocy społecznej. Komórką powołaną do realizacji na bieżąco metodycznej pracy socjalnej z osobami wymagającymi wsparcia jest Zespół Pracy Socjalnej. W skład Zespołu od października 2022 r. wchodzi pracownicy socjalni świadczący pracę socjalną, pracownik socjalny ds. wolontariatu oraz Sekcja Asysty Rodzinnej. Pracownicy socjalni zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie od 1 lipca 2022 r. wchodzi w skład nowej komórki organizacyjnej Ośrodka - Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, natomiast pracownicy socjalni świadczący pracę socjalną w ramach Programów Aktywności Lokalnej od 1 października 2022 r. przeszli do Działu ds. Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych.

Pracownicy socjalni ZPS prowadzą usługę pracy socjalnej rozumianą jako działalność zawodową, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, promująca zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów we wzajemnych ludzkich relacjach oraz upodmiotowienie. Kluczowe dla pracowników socjalnych jest oparcie pracy socjalnej na wartościach i zasadach. Celem pracy socjalnej jest zmiana, która powoduje poprawę (lub przynajmniej nie pogorszenie)

sytuacji/funkcjonowania osoby lub rodziny. Natomiast jednym z głównych czynników zmiany jest relacja pomocowa między osobą, a pracownikiem socjalnym, będąca fundamentem, „sercem” pracy socjalnej, niezależnie od podejścia teoretycznego czy stosowanej metody. W Zespole Pracy Socjalnej praca socjalna jest procesem, rozumianym jako zespół metodycznych czynności (a nie pojedyncze działania) podejmowanych w określonym celu.

Zespół Pracy Socjalnej prowadzi swoją pracę również w oparciu o projekty socjalne, jednym z nich jest „Podwórkowy Mopsikobus”, który realizowany jest w partnerstwie z PKM Sosnowiec i MOSiR-em Sosnowiec. W roku 2022 w okresie lipiec-sierpień odbyło się 5 imprez plenerowych na Porąbce, Kazimierzu, Miłowicach, Juliuszu i Niwce, w których uczestniczyła również Sosnowiecka Orkiestra Dęta.

Pracownicy socjalni Zespołu Pracy Socjalnej mający swoją siedzibę na ul. Zamkowej 8a prowadzą swoje sprawy na obszarze całego miasta. W roku 2022 prowadzonych było 1 140 środowisk objętych usługą pracy socjalnej. Należy zaznaczyć, że większość rodzin/osób korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej nie korzystają z pomocy finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Warte uwagi jest jeszcze to, iż coraz częściej osoby/rodziny same zgłaszają się do Zespołu Pracy Socjalnej, o którym dowiedziały się z informacji umieszczonej na stronach internetowych albo tablicach informacyjnych mieszczących się na terenie Ośrodka lub od swoich znajomych, którzy korzystają z tej formy pomocy.

Zespół Pracy Socjalnej prowadzi szereg zadań, a najważniejsze z nich obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Działania Zespołu Pracy Socjalnej w roku 2022.

Wyszczególnienie	2022
Liczba przyjętych zgłoszeń w tym:	331
- wewnętrzne (MOPS)	137
- zewnętrzne (Telefoniczne/osobiste)	194
Liczba prowadzonych kart interwencji	9
Liczba interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podst. Art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	2
Liczba prowadzonych spraw w związku z wnioskiem o umieszczenie w DPS bez zgody	85
Liczba prowadzonych spraw w związku z wnioskiem o leczenie psychiatryczne bez zgody	14
Liczba wniosków o asystenta rodziny	54
Liczba prowadzonych spraw w związku z art. 119 ust 1 pkt 3,4,7 ups	683

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Na uwagę zasługuje fakt znacznego zwiększenia liczby wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nietletnich związanych z umieszczeniem w domach pomocy społecznej bez wymaganej zgody na podstawie art.38 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W roku 2022 Ośrodek złożył 85 wniosków w stosunku do roku 2020 kiedy złożono 62 wnioski. Z powyższego wynika, że coraz więcej mieszkańców

Sosnowca wymaga całodobowej opieki, której nie są w stanie zapewnić sobie samemu i nie mogą liczyć na pomoc rodziny.

Pracownicy socjalni ZPS swoje zadania wykonują również w oparciu o art.11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i w sytuacji powzięcia przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy. W roku 2022 przeprowadzono 96 wywiadów.

Ponadto pracownicy socjalni w oparciu o kodeks rodzinny i opiekuńczy prowadzą pracę z rodzinami wskazanymi przez Sąd i przekazują Sądowi co 6 miesięcy sprawozdania z pracy z rodziną. W roku 2022 tą formą pomocy objęto 91 rodzin.

W roku 2022 w związku z agresją Rosji na Ukrainę i wynikającą z tego falą uchodźców docierających również do Sosnowca, Zespół Pracy Socjalnej włączył się w pomoc potrzebującym. Pracownicy socjalni udzielali wsparcia w utworzonym Punkcie Informacyjnym dla Uchodźców na ul. Modrzejowskiej 42, natomiast od czerwca Punkt ten został przeniesiony do siedziby ZPS na ul. Zamkową 8a, gdzie pracownicy socjalni wraz z wolontariuszami przekazywali zebrane dary w formie żywności, odzieży, środków czystości oraz udzielali wszelkiej informacji o formach pomocy oferowanej w Sosnowcu dla przybywającej z Ukrainy ludności.

2.2 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2022 r. ze specjalistycznego poradnictwa udzielanego w Ośrodku skorzystało 301 rodzin.

W ramach poradnictwa prawnego udzielano informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Porad prawnych w ramach projektu „Tyle wsparcia w całym mieście” udzielono 31 rodzinom, w tym w szczególności dla uczestników Programów Aktywności Lokalnej w Klubach dla Mieszkańców.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. W 2022 r. 108 rodzinom udzielono porad psychologicznych świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu. Porady psychologiczne były udzielane dla mieszkańców Sosnowca, jak również dla uczestników projektów „Tyle wsparcia w całym mieście” oraz „Aktywne centrum – Szansa dla nas – II edycja.”

2.3 Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania

Usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Pracownicy socjalni rozeznają potrzeby

i prowadzą postępowania w sprawie przyznania pomocy. Ośrodek wyłania wykonawcę usług zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz nadzoruje realizację tych usług.

Usługi opiekuńcze obejmują m. in. pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, takich jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną (mycie, kąpanie, ubieranie, dozowanie leków, zapobieganie powstawaniu odleżyn i odparzeń, karmienie itp.), a także w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczone są przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu, m. in. psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego oraz innych specjalistów w zależności od potrzeb.

W 2022 r. wydatki na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze poniesione ze środków własnych gminy stanowiły łączną kwotę 3 752 336,28 zł za 127 364 godziny usług zrealizowanych dla 656 osób. Wydatki poniesione w ubiegłym roku na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach dotacji z budżetu państwa kształtowały się na poziomie 463 397,50 zł za 8 095 godzin świadczonych dla 36 osób. Ponadto w 2022 r. usługi opiekuńcze świadczone były również przez opiekunki zatrudnione w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, które wsparły 196 osób przez łącznie 23 515 godzin.

2.4 Umieszczenia w domach pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Pobyt w domu pomocy społecznej - zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

W przypadku osób ubezwłasnowolnionych lub osób, które mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, a nie wyrażają lub nie są w stanie wyrazić zgody na umieszczenie w domu pomocy konieczne jest wydanie postanowienia sądu.

Domy Pomocy Społecznej (DPS) zapewniają całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, w szczególności miejsce zamieszkania, wyżywienie, opiekę, pielęgnację, terapię zajęciową, dostęp do kultury i wypoczynku a także spokój i bezpieczeństwo na terenie domu i opiekę podczas organizowanych zajęć poza domem.

Pobyt w domu pomocy jest odpłatny. Odpłatność pobierana jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w danym domu pomocy społecznej:

- mieszkaniec domu ponosi odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi ponoszą odpłatność – zgodnie z zawartą umową cywilnoprawną, jednakże tylko wtedy, gdy ich dochód przekracza 300% ustawowego kryterium dochodowego (od 1 stycznia 2022 r. jest to 600 zł x ilość osób w rodzinie x 300% oraz 776 zł x 300% w przypadku osoby samotnie gospodarującej),

- gmina, z której osoba została skierowana ponosi pozostałe koszty utrzymania, tj. dopełniając wysokość średniego miesięcznego kosztu pobytu w DPS.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

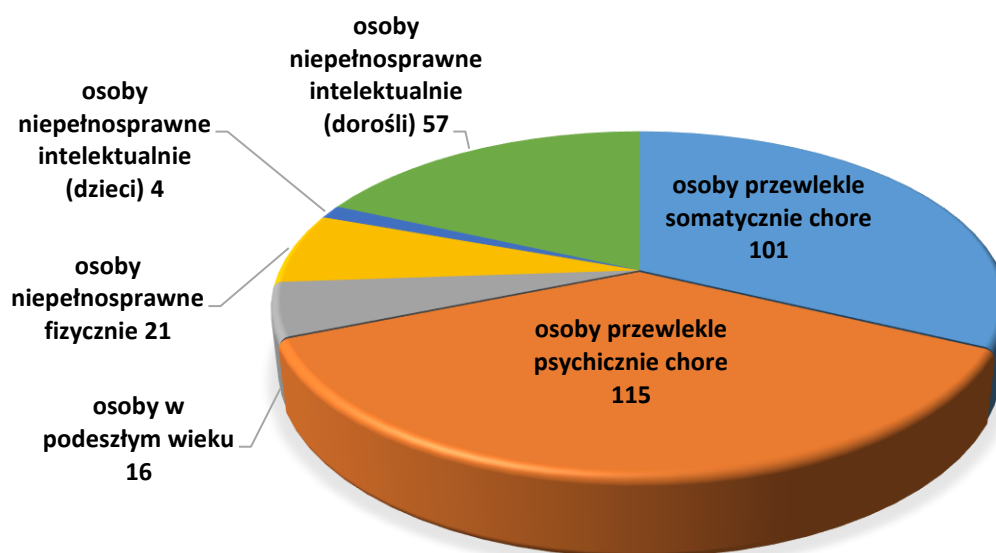
- dla osób w podeszłym wieku,
- dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- dla osób uzależnionych od alkoholu.

W Sosnowcu funkcjonują 2 domy pomocy społecznej przeznaczone dla osób w podeszłym wieku:

- DPS przy ul. Jagiellońskiej 2 (80 miejsc), średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2022 r. – 6 023,17 zł.
- DPS przy ul. Andersa 81 (70 miejsc), średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2022 r. – 7 146,31 zł.

W 2022 r. w sosnowieckich domach przebywało 181 osób, w tym 2 osoby w ramach dotacji celowej z budżetu państwa.

Wykres nr 7. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej poza terenem Gminy

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w DPS poza terenem Gminy przebywało 314 osób. W ubiegłym roku gmina poniosła wydatki w wysokości 12 834 828,63 zł za łącznie 368 osób umieszczonych w domach pomocy poza terenem miasta, w tym 2 osoby w domach niepublicznych.

W 2022 r. o pomoc w formie umieszczenia w domach pomocy społecznej ubiegało się 113 osób. Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. na umieszczenie poza terenem miasta oczekiwało 60 osób. Osoby ubiegające się o umieszczenie w domach pomocy społecznej na terenie Sosnowca były przyjmowane na bieżąco. W 2022 r. umieszczono w DPS na terenie Sosnowca 62 osoby, natomiast poza terenem miasta – 33 osoby. Mniejsza, niż w latach poprzednich liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej wynika z sytuacji pandemii, w której wiele placówek wstrzymało przyjęcia.

Tabela nr 9. Liczba osób umieszczonych oraz ubiegających się o umieszczenia w domach pomocy społecznej w latach 2020 - 2022

Wyszczególnienie		2020	2021	2022
Liczba skompletowanych wniosków		118	107	113
Liczba umieszczonych osób		63	91	95
w tym:	na terenie miasta	25	45	62
	poza miastem	38	46	33
Liczba osób oczekujących na umieszczenie		160	68	60
w tym:	na terenie miasta	73	0	0
	poza miastem	86	68	60

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

2.5 Kierowanie osób niepełnosprawnych i starszych do udziału w zajęciach ośrodków wsparcia

Osoby starsze i niepełnosprawne, które wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych są kierowane do ośrodków wsparcia zapewniających inny rodzaj usług, tj. dziennych domów pomocy społecznej oraz środowiskowych domów samopomocy.

W Sosnowcu funkcjonują dwa dzienne domy pomocy społecznej przeznaczone dla osób w podeszłym wieku:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej z siedzibami przy ulicach:
  - Szymanowskiego 5a – 25 miejsc,
  - Szybkowej 8 – 35 miejsc.
- Dzienny Dom „Senior+” przy ulicy Żeromskiego 4b - 40 miejsc.

Dzienne domy świadczą usługi dla osób starszych polegające m. in. na organizowaniu zajęć terapeutycznych, relaksacyjnych, kulturalno-towarzyskich czy zapewnieniu posiłków. Ich działania nakierowane są na poprawę

i utrzymanie sprawności fizycznej i zdrowotnej osób, rozwijanie różnorodnych zainteresowań. W ubiegłym roku z usług dziennych domów skorzystały 103 osoby.

Dla osób niepełnosprawnych intelektualnie miasto oferuje pomoc w placówce specjalistycznej, jaką jest Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Grota Roweckiego 2. Dom dysponuje 15 miejscami dziennego pobytu oraz 2 miejscami całodobowymi okresowego pobytu. Dzienny Dom świadczy usługi dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i głębokim w szczególności: zapewnia opiekę, posiłki, organizuje zajęcia terapeutyczne, rehabilitację ruchową oraz kontakty społeczne. Każdy z podopiecznych może liczyć także na terapię indywidualną. Oprócz zajęć rehabilitacyjnych i relaksacyjnych personel stara się aktywizować podopiecznych, a w miarę ich możliwości usprawniać ich samoobsługę. W 2022 r. z usług dziennego domu skorzystało 17 osób, w tym 5 osób skorzystało z miejsc noclegowych.

W Sosnowcu funkcjonują również dwa środowiskowe domy samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „SALVE” przy ul. Lenartowicza 73 – 60 miejsc. W 2022 r. z usług skorzystało 70 osób.
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Grota – Roweckiego 2 – 35 miejsc pobytu dziennego i 3 miejsca całodobowe oraz filia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Wojska Polskiego 86 – filia dysponuje 60 miejscami. W 2022 r. z usług skorzystało 110 osób, w tym 5 osób skorzystało z pobytu całodobowego.

Środowiskowe domy samopomocy świadczą usługi m. in. poprzez pomoc osobom w ich readaptacji i rehabilitacji, integrację z otoczeniem, aktywizację społeczno-zawodową, prowadzenie zajęć psychoterapeutycznych, psychoedukacyjnych, poradnictwo dla uczestników i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych i inne wymienione w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

2.6 Realizacja pomocy dla cudzoziemców w oparciu o Indywidualny Program Integracji

Indywidualny Program Integracji przeznaczony jest dla osób, które uzyskały w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt czasowy przyznany ze względu na to, iż są członkami rodziny osoby, która posiada w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Jest to indywidualnie dopasowywany program, w ramach którego pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej udziela wsparcia w codziennych sprawach oraz pomaga w uzyskaniu środków finansowych przysługujących przez okres 12 miesięcy. Pomoc obejmowała świadczenia pieniężne na wyżywienie, sfinansowanie kosztów najmu lokali, naukę języka polskiego oraz opłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne, W 2022 r. z tej formy pomocy skorzystały osoby narodowości białoruskiej i ukraińskiej, z którymi zawarto 5 programów.

2.7 Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność. Podstawowym świadczeniem, z którego korzystają bezdomni zwłaszcza w okresie zimowym jest udzielenie schronienia. Na terenie Sosnowca osoby bezdomne mogą korzystać z tymczasowych miejsc noclegowych w Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych przy ul. Piotrkowskiej 19 oraz w Noclegowni prowadzonej przez Caritas przy ul. Kaliskiej 25.

W 2022 r. w Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych schronienie znalazły 144 osoby (w tym 115 mężczyzn i 29 kobiet). Ze schronienia w Noclegowni Caritas w 2022 r. skorzystało łącznie 55 mężczyzn, 54 zostało skierowanych przez pracowników MOPS, 1 osoba była przyjęta interwencyjnie.

Tabel nr 10. Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia na terenie Sosnowca w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	2020	2021	2022
Ośrodek Opiekuńczy dla Bezdomnych	134	127	144
Noclegownia Caritas	56	59	55
Ogrzewalnia	268	202	141

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

Poza terenem miasta ze schronienia skorzystało 2 osoby bezdomne, dla których Sosnowiec był ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały.

Na okres zimy, tj. od 1 listopada do 30 kwietnia przy ul. Piotrkowskiej 23 w Sosnowcu uruchamiana jest Ogrzewalnia, która posiada 20 miejsc siedzących. Prawo do pobytu w Ogrzewalni mają osoby z terenu miasta Sosnowca, które same się zgłosiły, zostały przywiezione przez Policję, Straż Miejską lub Pogotowie. W ubiegłym roku z miejsca w Ogrzewalni skorzystało łącznie 141 osób bezdomnych, wśród których było 20 kobiet. W Sosnowcu przy ul. Piotrkowskiej 17 funkcjonuje też Łaźnia, z której mogą skorzystać osoby skierowane przez pracownika socjalnego.

Realizacja zadania publicznego „Nie jesteś sam” - schronisko z usługami opiekuńczymi

W 2022 r. rozpoczęto współpracę z Caritas Diecezji Sosnowieckiej w zakresie realizacji zadania publicznego „Nie jesteś sam” polegającego na zapewnieniu schronienia z usługami opiekuńczymi dla 4 osób bezdomnych z terenu Sosnowca, które ze względu na niepełnosprawność, podeszły wiek, zły stan zdrowia wymagały pomocy w tej formie. Głównym zadaniem Schroniska było zapewnienie tym osobom całodziennego schronienia, noclegu, wyżywienia, podstawowych potrzeb bytowych, pomocy socjalnej, usług aktywizacyjnych i opiekuńczych - polegających na m. in. pomocy w czynnościach życia codziennego, w higienie osobistej i pielęgnacji w chorobie oraz pomocy w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. Przez cały ubiegły rok z miejsca w Schronisku skorzystało 11 osób - 10 mężczyzn oraz 1 kobieta.

2.8 Współpraca z Aresztem Śledczym w zakresie pomocy dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

W 2022 r. kontynuowano współpracę z Aresztem Śledczym w Sosnowcu. Zorganizowano jedno spotkanie pracownika MOPS z osadzonymi, w którym uczestniczyło 20 osób umieszczonych w areszcie oraz jedno spotkanie z kadrą Działu Penitencjarnego. Pracownicy Ośrodka przekazali osadzonym informacje o zasadach udzielania świadczeń z pomocy społecznej po opuszczeniu zakładu penitencjarnego, wyjaśniali zasady przyznawania świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, ustalania stopnia niepełnosprawności, informowali o kryteriach dochodowych uprawniających do pomocy oraz możliwości skorzystania z poradnictwa prawnego i psychologicznego. Pracownicy Ośrodka korespondowali zarówno z zakładami penitencjarnymi, jak i osadzonymi.

Po opuszczeniu zakładów penitencjarnych z różnych form pomocy skorzystało 105 osób, w tym 15 osób ze schronienia.

2.9 Współpraca z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych

Pracownicy socjalni wspólnie ze Strażą Miejską, Policją w okresie zimowym prowadzą lustracje pomieszczeń niemieszkalnych, kanałów, ogródków działkowych, dworców PKP itp.

Pracownicy motywują osoby bezdomne do zmiany stylu życia, udzielają informacji o formach i zasadach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, osoby bezdomne uzależnione głównie od alkoholu motywują do podjęcia leczenia. W wyniku podjętych działań 17 osób (wcześniej niekorzystających ze schronienia) skorzystało z miejsca w Ogrzewalni, 7 osób podjęło leczenie uzależnień, 9 osób wróciło do ościennych miast, z którymi były wcześniej związane i kolejne 5 osób wróciło do innych gmin właściwych.

W 2022 r. odebrano różne zgłoszenia ze szpitali, dotyczące m. in. ustalenia uprawnień do świadczeń zdrowotnych, zabezpieczenia schronienia, usług opiekuńczych w miejscu pobytu lub miejscu zamieszkania, zabezpieczenia odzieży i obuwia, ustalenia ewentualnej rodziny zobowiązanej do sprawienia pogrzebu lub sprawienia pogrzebu przez gminę.

Osoby bezdomne - uzależnione motywowano do zmiany sposobu funkcjonowania, w szczególności do niwelowania deficytów, rozpoczęcia leczenia specjalistycznego, w tym leczenia uzależnień. Dla 12 osób ustalono terminy leczenia w placówkach stacjonarnych.

W 2022 r. 10 osób bezdomnych otrzymało lokale z zasobów miasta, a kolejnych 5 osób bezdomnych uzyskało uprawnienia do najmu takich lokali i oczekują na wskazanie lokalizacji lub zakończenie remontu, 3 osoby bezdomne wynajęły mieszkania we własnym zakresie.

2.10 Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym i odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Zwłoki niepochowane przez rodzinę,

nieprzekazane uczelniom medycznym powinny być pochowane przez gminę, na terenie której nastąpił zgon. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu przyjął 132 zgłoszenia o potrzebie zlecenia kompleksowej usługi pogrzebowej. W 69 przypadkach pracownicy w wyniku prowadzenia wszechstronnych działań, w tym pracy socjalnej, przekazali realizację pogrzebów rodzinom, które wstępnie nie wyrażały zgody na to, bądź nieznane było ich miejsce zamieszkania. Gmina Sosnowiec w ramach środków własnych zrealizowała 63 pogrzeby. W 19 przypadkach MOPS wystąpił o zwrot kosztów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ostatecznie po dokonaniu refundacji przez ZUS, Gmina Sosnowiec wydatkowała na to zadanie łącznie 59 379,28 zł.

2.11 Działania związane z COVID-19

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu do lutego 2022 r. kontynuował działania związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Na podstawie przekazywanych przez Sanepid, Wydział Zarządzania Kryzysowego oraz Policję informacji o osobach będących w kwarantannie niezwłocznie nawiązywany był kontakt z każdą z nich. W rozmowach telefonicznych ustalano bieżące potrzeby oraz ich ogólną sytuację. Spośród osób poddanych kwarantannie 242 skorzystały z pomocy w formie artykułów spożywczych o łącznej wartości 8 804 zł. O potrzebie przygotowania paczki żywnościowej tutejszy Ośrodek informował Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Sosnowcu. Produkty zakupywane były i dostarczane w bezpieczny sposób przez pracowników CUSiW.

W ubiegłym roku nadal istniała możliwość rozwiązywania problemów związanych z wynoszeniem śmieci. W tym zakresie tutejszy Ośrodek współpracował z Miejskim Zakładem Usług Komunalnych. Potrzebę pomocy psychologicznej w okresie trwania epidemii zgłaszały osoby pozostające w kwarantannie, które skontaktowano z psychologiem z CUSiW.

Pracownicy socjalni Zespołu ds. Usług tutejszego Ośrodka na bieżąco monitorowali poprzez kontakt telefoniczny sytuację osób starszych, niepełnosprawnych i niezaradnych objętych pomocą usługową.

Coroczny projekt „Klub Seniora” kierowany do osób starszych w wieku 60+ w 2022 r. działał stacjonarnie oraz on-line dla seniorów, którzy od początku wystąpienia ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 pozostawali w izolacji. W ramach projektu osoby starsze mogły skorzystać z arteterapii, muzykoterapii, zajęć kulinarnych, socjoterapeutycznych oraz gimnastycznych, które były dostosowane do wieku i możliwości uczestników. W projekcie wzięły udział 34 osoby. Łączny koszt nakładów na realizację projektu wyniósł 46 891 zł.

3. Inne działania realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw

3.1 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Zarządzeniem nr 45/22 dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie: zmian w Regulaminie organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu od 01 lipca 2022 r. ze struktur Zespołu Pracy Socjalnej wyodrębniony został Zespół ds. Przeciwdziałania

Przemocy w Rodzinie (ZPP) i działa podlegając bezpośrednio właściwemu zastępcy dyrektora. Pracami Zespołu koordynuje pracownik wyznaczony przez dyrektora.

W 2022 r. cały teren miasta Sosnowca obsługiwało pięciu pracowników socjalnych oraz jedna osoba obsługująca administracyjnie pracę zespołu. Siedziba Zespołu znajduje się w Sosnowcu przy ul. Szpitalnej 1.

Do zadań Zespołu należy m.in.:

- a) realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- b) prowadzenie pracy socjalnej z osobą/rodziną z podejrzeniem problemu przemocy oraz z problemem przemocy, z wykorzystaniem różnorodnych metod i technik pracy socjalnej dostosowanych do potrzeb i możliwości osoby/rodziny, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- c) opracowywanie i realizowanie indywidualnego planu pomocy rodzinie/osobie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- d) inicjowanie i współuczestniczenie w działaniach profilaktycznych nakierowanych na zapobieganie lub łagodzenie problemów społecznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie prowadzą usługę pracy socjalnej rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna zajmuje czołowe miejsce dla pracowników z obszaru przemocy w rodzinie. Praca socjalna zakłada m.in. wsparcie osoby, by ta potrafiła lepiej zrozumieć siebie, swoje relacje z innymi, jak również potrafiła właściwie ocenić sytuację własną oraz najbliższego otoczenia. Pracownik socjalny pracuje z każdym członkiem rodziny indywidualnie, co oznacza, że praca jego jest czasochłonna, skomplikowana i wymagająca.

Praca socjalna nakierowana jest na rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie, jej podstawowym celem jest zatrzymanie przemocy. Pracownik socjalny diagnozuje sytuację w rodzinie, ocenia stopień bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz wspólnie z osobą/rodziną planuje działania zmierzające do uzyskania bezpieczeństwa i poprawy sytuacji rodzinnej. Udziela także informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, socjalnej bądź prawnej.

Procedura „Niebieskiej Karty” w pomocy społecznej obejmuje działania/wywiad:

- dokumentujące czas trwania przemocy, formy przemocy wobec dorosłych i dzieci, obrażenia ciała, świadków, dotychczasowe kroki prawne podejmowane na rzecz rozwiązywania problemu przemocy,
  - ułatwiające nawiązanie współpracy z dzielnicowym i wspólne planowanie działań na rzecz osób pokrzywdzonych,
  - pozwalające wykorzystać zgromadzone i uporządkowane informacje w procedurach prawnych
- a także:
- zapobiegające i powstrzymujące przemoc w rodzinie,
  - zapewniające bezpieczeństwo osobom poszkodowanym,
  - łagodzące skutki przemocy i rozwiązywania wynikających z nich problemów.

Od marca 2016 r. pracownicy socjalni wspólnie z sosnowieckimi policjantami realizują projekt partnerski pt. „Schronienie na lata to dom mama, tata” - patrol przyjazny dziecku. Projekt skierowany jest do rodzin z dziećmi, w których występuje podejrzenie przemocy, nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych. Bezpośrednimi adresatami projektu są dzieci i ich rodzice/prawni opiekunowie, a pośrednimi-instytucje podejmujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz mieszkańcy Sosnowca. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz pomocy dzieciom i osobom dotkniętym przemocą poprzez powołanie i wdrożenie systemu dwuosobowych „patrolu przyjaznych dziecku”, składających się z pracownika MOPS i funkcjonariusza Policji. W roku 2022 Patrol dyżurował trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowo – wieczornych (od 16:00 do 22:00). W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. łącznie odbyło się 130 patroli, a pracownicy socjalni pełnili całotygodniowe dyżury telefoniczne przez 50 tygodni.

Patrole odwiedzały rodziny tam, gdzie było zagrożone bezpieczeństwo i życie dziecka/dzieci, np. spowodowane nadużywaniem alkoholu przez opiekunów. Informacje o projekcie „Schronienie na lata to dom mama tata”- patrol przyjazny dziecku docierały do mieszkańców Sosnowca różnymi sposobami, m.in. podczas: wystąpień telewizyjnych, audycji radiowych, konferencji.

Tabela nr 11. Przyczyny zgłoszenia do patrolu przyjaznego dziecku w 2022 r.

Wyszczególnienie	2022
Liczba zgłoszonych rodzin w tym:	220
podejrzenie nadużywania alkoholu	171
podejrzenie występowania narkotyków, dopalaczy	35
podejrzenie występowania przemocy	42
podejrzenie zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych	80
inne przyczyny, np. niepełnosprawność, demoralizacja, niespełnianie obowiązku szkolnego, awantury, kradzieże nieletnich, próby samobójcze	60
Liczba interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podst. Art. 12a ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	6
Liczba powiadomień Sądu	6

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPP

Ośrodek obok świadczeń udzielanych rodzinom dotkniętym przemocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj. prowadzi obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w którego pracach aktywnie uczestniczą pracownicy Ośrodka.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sosnowcu realizuje zadania wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

Głównym narzędziem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego jest Niebieska Karta sporządzana na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*. W przypadku sporządzenia formularza „Niebieska Karta – A” Zespół Interdyscyplinarny może powoływać grupy robocze. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W momencie pojawienia się dysfunkcji w funkcjonowaniu rodziny, instytucje i służby działające w obszarze wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz szeregu określonych działań. Dzięki pracy metodami interdyscyplinarnymi na terenie Sosnowca stworzyła się platforma współpracy między instytucjami oraz buduje się społeczne zaufanie do kompetencji instytucji pomagających. Rodzina nie trafia do anonimowej instytucji lecz pod opiekę ludzi, którzy potrafią zapewnić jej pomoc.

Łącznie w 2021 r. udzielono pomocy i wsparcia 481 rodzinom, w których występuje/występowała przemoc lub podejrzenie występowania przemocy. Zostało sporządzonych 324 formularzy „Niebieska Karta-A”.

Tabela nr 12. Działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2022 r.

Wyszczególnienie		Liczba
Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia/pomocy		543
Liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta”		289
Liczba rodzin prowadzonych rodzin poza procedurą		184
Liczba rodzin w pracy socjalnej oraz art. 119 ust.1 pkt 3,4,7 usp (bez formularza A)		70
Liczba powołanych grup roboczych		173
Liczba posiedzeń grup roboczych		903
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A”		303
w tym przez przedstawiciela:	Policji	235
	MOPS	26
	Oświaty	26
	Ochrony Zdrowia	6
	Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	14
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C”		156
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D”		125
Liczba zgłoszeń do Sądu/Prokuratury		32
Liczba spotkań zespołu Interdyscyplinarnego		4
Liczba spotkań podzespołu		14
Liczba zarejestrowanych pism		2 999

Źródło: Dane MZIPPwR – opracowanie własne MZIPPwR

3.2 Klub Integracji Społecznej

Klub Integracji Społecznej jest elementem wewnętrznej struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Działalność Klubu Integracji Społecznej prowadzona jest w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawę o pomocy społecznej. Działania Klubu prowadzone są na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Dyrektora Ośrodka.

Celem Klubu jest wspieranie i rozwijanie aktywności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia wśród mieszkańców Sosnowca, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Klub Integracji Społecznej w Sosnowcu spełnia wiele funkcji, w tym:

- przygotowuje i prowadzi warsztaty,
- oferuje poradnictwo społeczno- zawodowe specjalistów reintegracji zawodowej,
- oferuje nieodpłatny dostęp do telefonu oraz sprzętu komputerowego w celu poszukiwania pracy dla uczestników Klubu,
- oferuje pomoc w przygotowaniu profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych,
- oferuje dostęp do aktualnych ofert pracy oraz szkoleń i kursów podnoszących lub uzupełniających kwalifikacje zawodowe,
- realizuje prace społecznie użyteczne na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych.

Zajęcia w Klubie prowadzone były w 2022 r. w formie indywidualnej i grupowej, a także udzielano porad telefonicznie z uwagi na ograniczenia związane z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Dla osób zakwalifikowanych do grup warsztatowych odbywały się zajęcia aktywizacyjne i psychoedukacyjne. W ramach poradnictwa zawodowego w KIS zapewniliśmy wsparcie dla osób i rodzin ukraińskich przebywających na terenie miasta Sosnowca, które przebywały na terytorium Polski od 24 lutego 2022 r. Prowadzącymi zajęcia byli: pracownicy socjalni, specjaliści reintegracji zawodowej, a także pracownicy z instytucji współpracujących z Klubem: Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP z Katowic, a także Punktów Pośrednictwa Pracy z Katowic, Sosnowca oraz Dąbrowy Górniczej.

Działania Klubu Integracji Społecznej

W ramach projektu socjalnego „**Aktywizacja zawodowa i pośrednictwo pracy**” specjaliści reintegracji zawodowej prowadzili doradztwo dla osób i rodzin z Ukrainy ,którzy przebywali na terenie miasta Sosnowca od 24 lutego 2022 r. Projekt ten skierowany był do 60 osób przebywających w punktach zbiorczych dla uchodźców, z czego 10 osób podjęło zatrudnienie. Udzielono łącznie 102 osobom z Ukrainy, 115 porad w ramach doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy, przedstawiono 185 ofert pracy. W ramach prowadzonej aktywizacji zawodowej 40 uchodźców podjęło zatrudnienie. W ramach współpracy z PUP Sosnowiec Klub Integracji Społecznej wystąpił o wyrobienie książeczek sanepidowskich dla 12 pań z Ukrainy, co umożliwiło im podjęcia pracy. Zorganizowano spotkania z przedstawicielami wybranych zakładów pracy zainteresowanych zatrudnieniem uchodźców, a także z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy w Sosnowcu, jak i pracownikami Klubu Integracji Społecznej.

Odbył się również projekt socjalny „Spotkania rekrutacyjne z pracodawcami”, w ramach którego wzięło udział 49 osób i przedstawiono 390 ofert pracy. Osoby bezrobotne, jak i poszukujące zatrudnienia miały możliwość odbycia wstępnej rozmowy kwalifikacyjnej w siedzibie KIS oraz złożenia dokumentów aplikacyjnych do wybranego pracodawcy.

Wzorem lat ubiegłych, w 2022 r. prowadzone było poradnictwo indywidualne i zawodowe, w ramach którego, uczestnicy KIS otrzymywali pomoc w zakresie doradztwa zawodowego, pomocy w sporządzeniu CV. Specjaliści reintegracji zawodowej sporządzili 47 CV, a 54 osoby podjęły zatrudnienie.

Specjalista reintegracji zawodowej w ramach projektu „Aktywne Centrum” udzielił 46 porad dla 24 osób. W ramach projektu konkursowego „Tyle wsparcia w całym mieście” specjaliści reintegracji zawodowej udzieliли łącznie 113 porad dla 71 osób. W zakresie doradztwa zawodowego prowadzonego przez specjalistów reintegracji zawodowej KIS w ramach projektów i poza nimi udzielono 273 porad dla 172 osób. Poradnictwo indywidualne zostało udzielone w formie 8 porad dla 7 osób.

Jednym ze stałych działań promocyjnych Klubu, mającym na celu zwiększenie dostępności do aktualnych ofert pracy, jest tablica z aktualizowanymi na bieżąco ofertami pracy pozyskiwanymi z Internetu, prasy oraz z firm zajmujących się pośrednictwem pracy, współpracujących z Klubem. Inicjatywa ta od kilku lat cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców Sosnowca nieposiadających dostępu do Internetu i bieżącej prasy.

Tabela 13. Liczba udzielonych porad w Klubie Integracji Społecznej w 2022 r.

Lp.	Rodzaj działań	Liczba porad udzielanych w KIS	
		w ramach projektów	poza projektem
1.	Poradnictwo indywidualne	x	8
2.	Doradztwo zawodowe	159	273
Łącznie		440	

Źródło: Dane MOPS – opracowanie KIS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu – Klub Integracji Społecznej, jako podmiot zaangażowany w organizację prac społecznie użytecznych, przekazuje do Powiatowego Urzędu Pracy listę osób bezrobotnych, bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, które mogą wykonywać na terenie miasta Sosnowca prace społecznie użyteczne. W 2022 r. KIS przekazał 245 osób wytypowanych do prac społecznie użytecznych, jak i na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych przez pracowników socjalnych. Z informacji uzyskanych z PUP Sosnowiec wynika, że w 2022 r. do wykonywania prac skierowano 105 osób w ramach których, 57 osób podjęło pracę. Klub Integracji Społecznej w ramach prac społecznie użytecznych na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych, skierował do PUP 8 osób, z czego 5 z nich świadczyło pomoc na rzecz 3 rodzin w okresie od lutego do listopada 2022 r.

Mając na uwadze sytuację osób bezrobotnych, rodzin dysfunkcyjnych objętych pomocą tutejszego Ośrodka ważne było podejmowanie inicjatyw w organizacji czasu wolnego dla ich dzieci w okresie wakacji

i ferii. W okresie ferii zrealizowano projekt „**Ferie w KIS- świat zawodów**”, w którym wzięło udział 7 dzieci. W okresie wakacji zrealizowano projekt socjalny „**Zabawa i edukacja w KIS**”. W ramach projektu dzieci miały możliwość spędzenia czasu wolnego aktywnie, mogły skorzystać z wielu atrakcji oraz poszerzyć swoją wiedzę o wiele ciekawych informacji poprzez zabawę. W projekcie wzięło udział 13 dzieci. Projekt pozwolił im skorzystać z ciekawych atrakcji w formie zabawy, sportu i wykładów merytorycznych. Przybliżono zagadnienia związane ze zdrową żywnością oraz zdrowym stylem życia.

W 2022 r. Klub Integracji Społecznej realizował, także projekty na rzecz osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- **"Praca od nowa"** – uczestnikami projektu socjalnego byli bezrobotni mieszkańcy Sosnowca, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, poszukujący zatrudnienia, a także osoby, które opuściły zakłady penitencjarne. Celem projektu było podjęcie działań w zakresie aktywizacji zawodowej oraz przełamanie barier hamujących efektywne poruszanie się po rynku pracy. W projekcie wzięło udział 6 osób.
- **"Era komputera- nie daj się wykluczyć"** - projekt socjalny dla osób bezrobotnych i mieszkańców Sosnowca korzystających z pomocy MOPS Sosnowiec, który miał na celu edukację w zakresie znajomości podstaw obsługi komputera i korzystania z internetu. W projekcie tym wzięło udział 8 osób.

We wszystkich projektach i innych działaniach realizowanych w KIS łącznie uczestniczyło 307 osób, z czego 178 podjęło zatrudnienie.

3.3 Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu funkcjonuje od lutego 2008 r., a od 3 grudnia 2018 r. wchodzi w skład Zespołu Pracy Socjalnej. Wolontariusze współpracują z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w oparciu o porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontaryjnych na podstawie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity: Dz.U. 2022 r. poz. 1327).

Wolontariusze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej mogą sami wybrać działania w ramach których wykonują swoje zadania np. „Praktykant z pasją” - to wolontariusz, który dzieli się z dziećmi i osobami starszymi swoimi pasjami podczas prowadzonych zajęć plastycznych, muzycznych, pomaga w codziennej pracy personelu dziennych domów pomocy. Z kolei „Korepetytor” - to wolontariusz, który pomaga dzieciom i młodzieży w odrabianiu lekcji oraz w nadrabianiu zaległości w nauce, natomiast „Wolontariusz do akcji charytatywnych, promocyjnych i obsługi projektów socjalnych” - to osoba, która chciałaby pomagać okazjonalnie, czującą się dobrze w grupie.

Przez cały okres współpracy wolontariusze otrzymują na bieżąco wsparcie ze strony koordynatora. Część wolontariuszy podejmuje długoterminową współpracę z Ośrodkiem, a inni włączają się w działania na okres od 3 do 12 miesięcy i z uwagi na m. in. zmianę sytuacji życiowej zawieszają swoje działania wolontaryjne.

W 2022 roku współpracę z Wolontariatem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu podjęło 63 wolontariuszy. Z każdą z osób podpisano „Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontaryjnych”. Pomocą wolontaryjną objęto 124 osoby korzystające ze wsparcia tutejszego Ośrodka.

Tabela nr 14. Wiek uczestników Wolontariatu w latach 2020 – 2022 r.

Lp.	Wiek uczestników Wolontariatu	2020	2021	2022
1.	14 do 18 r. ż.	11	9	27
2.	19 do 30 r. ż.	18	12	13
3.	31 do 50 r. ż.	1	21	17
4.	Powyżej 51 r. ż.	5	3	6

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Tabela 15. Uczestnicy Wolontariatu według płci w latach 2020 – 2022 r.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Kobiety	38	29	34
Mężczyźni	12	16	29
Razem	50	45	63

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

W 2022 r. współpracę z Wolontariatem w porównaniu do lat 2020 – 2021 r. częściej podejmowały osoby w przedziale wiekowym od 14 do 18 lat. Nastąpił również znaczny wzrost ogólnej liczby wolontariuszy. W 2022r. utrzymała się tendencja wzrostowa płci męskiej wśród kandydatów na wolontariuszy.

Tabela nr 16. Działania wolontaryjne podejmowane w 2022 r.

Rodzaj wykonywanych działań	Liczba wolontariuszy
Liczba wolontariuszy przydzielonych do zadań*, w tym:	57
do osób indywidualnych	20
do pracy z dziećmi np. korepetycje	5
do zadań akcyjnych	43
do pomocy w ośrodkach wsparcia	18

*jeden wolontariusz mógł wziąć udział w więcej niż jednym zadaniu.

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Działania wolontaryjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu prowadzone są zarówno w placówkach pomocy społecznej, jak również w miejscu zamieszkania podopiecznych (pomoc indywidualna). Działania podejmowane w miejscu zamieszkania dostosowywane są do indywidualnych potrzeb osób wymagających wsparcia.

W ramach pomocy indywidualnej wolontariusze m. in.: pomagają osobom starszym i niepełnosprawnym w codziennych czynnościach, organizują czas wolny, pomagają w dotarciu do lekarza. Pracując indywidualnie

z dziećmi oraz z rodzinami, w tym z rodzinami wielodzietnymi, pomagają m.in.: w organizowaniu czasu wolnego, w nauce, w opiece nad dziećmi.

W 2022 r. wolontariusze MOPS w Sosnowcu uczestniczyli w działaniach Klubów Mieszkańca w ramach PAL i udzielali pomocy w organizacji zajęć dla seniorów, dzieci, prowadzili korepetycje dla uczniów szkół podstawowych.

Wolontariusze prowadzili również korepetycje w miejscu zamieszkania dziecka, dotyczyło to środowisk objętych wsparciem Sekcji Asysty Rodzinnej, szczególnie w sytuacjach, gdzie występowała w rodzinie np. niepełnosprawność. W roku 2022 z takiej pomocy skorzystało 4 dzieci przy wsparciu 3 wolontariuszy.

Dodatkowo wolontariusze MOPS brali czynny udział w różnego rodzaju projektach o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, a także współorganizowali lub wspierali działania innych podmiotów adresowane do mieszkańców Sosnowca, m. in.:

- 30 stycznia 2022 r. Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu wsparł wolontariuszy 30. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Dla wolontariuszy WOŚP zorganizowano przystanek ciepła, gdzie zapewniono im miejsce do odpoczynku podczas kwestowania, słodki poczęstunek oraz gorąca kawa i herbata przygotowana przez wolontariuszy MOPS. W akcji udział wzięło 3 wolontariuszy.
- w lutym 2022 r. wolontariusz MOPS pomagał w rozliczeniu podatkowym oraz udzielał informacji w zakresie rozliczeń dla Seniorów zamieszkałych na terenie Sosnowca. Zajęcia przeprowadzono w Klubie Seniora ul. Modrzejowska 42 w Sosnowcu.
- w lutym 2022 r. Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu włączył się w działania dotyczące pomocy osobom uciekającym z Ukrainy. 5 wolontariuszy brało udział w pomocy przy segregowaniu i pakowaniu darów przekazanych przez mieszkańców Sosnowca w Hali Widowiskowo – Sportowej MOSiR,.
- w okresie od marca do września 2022 r. wolontariusze pomagali w tłumaczeniu języka ukraińskiego na język polski w kontakcie pomiędzy pracownikami punktów zbiorowego zamieszkania dla uchodźców w Sosnowcu, a przebywającymi w nich osobami z Ukrainy. W działaniach brało udział 4 wolontariuszy.
- 15 marca 2022 r. wolontariusze MOPS Sosnowiec pomagali w tłumaczeniu języka ukraińskiego na język polski w kontakcie pomiędzy pracownikami Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, a osobami z Ukrainy. W działania włączyło się 3 wolontariuszy.
- w okresie od 27 do 30 marca 2022 r. Wolontariat MOPS Sosnowiec zorganizował zbiórkę darów dla uchodźców z Ukrainy. Największe wsparcie uzyskano od firmy GXO Logistic. Wszystkie artykuły zostały posegregowane i dostarczone przez wolontariuszy MOPS Sosnowiec do punktu zbiorowego zamieszkania dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Sosnowca. W akcji udział wzięło 4 wolontariuszy.
- 14 kwietnia 2022 r. z okazji Świąt Wielkanocnych Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odwiedził seniorów Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Senior +” wręczając kartki świąteczne oraz drobne upominki. Prezenty zostały przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 9 w Sosnowcu, dzieci z Niepublicznego Przedszkola Integracyjnego „Mistrzowie Zabawy” w Sosnowcu oraz Wolontariat MOPS Sosnowiec. W wydarzeniu wzięło udział 3 wolontariuszy.

- w okresie od maja do grudnia 2022 r. wolontariusze MOPS posługujący się językiem rosyjskim oraz ukraińskim pomagali w komunikacji pomiędzy pracownikami różnych instytucji, a osobami przybywającymi do Sosnowca z terenów Ukrainy. Działania wolontariuszy odbywały się w punkcie informacyjnym dla uchodźców z Ukrainy mieszczącym się w Sosnowcu przy ul. Modrzejowskiej 42 oraz Zamkowej 8a. W działania włączyło się 5 wolontariuszy.
- 12 maja 2022 r. Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymał od pracowników Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu dary dla uchodźców z Ukrainy. Przekazane dary trafiły do punktów zbiorowego zamieszkania dla uchodźców znajdujących się na terenie Sosnowca. W akcję włączyło się 2 wolontariuszy.
- W maju 2022 r. wolontariusze MOPS Sosnowiec w porozumieniu z pracownikami Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Senior +” zorganizowali zbiórkę kwiatów i roślin ogrodowych celem organizacji terenu wokół Placówki, na którym ćwiczą i przebywają seniorzy. W akcji wzięło udział 6 Wolontariuszy.
- 10 czerwca 2022 r. odbył się Festyn Rodzinny organizowany przez Przedszkole Miejskie nr 3 w Sosnowcu oraz uczestników Programu Aktywności Lokalnej, ul. Dietla 7c w Sosnowcu. Wolontariusze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu wsparli wydarzenie przygotowując dla dzieci i dorosłych watę cukrową i popcorn, malując twarze dzieci oraz wykonując kolorowe tatuaże. W wydarzeniu wzięło udział 5 wolontariuszy.
- w okresie od 4 lipca do 29 sierpnia 2022 r. Zespół Pracy Socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu zaplanował w partnerstwie z Przedsiębiorstwem Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Sosnowcu oraz przy współpracy z MOSiR Sosnowiec cykl sześciu imprez plenerowych dla dzieci i młodzieży w ramach projektu socjalnego „Podwórkowy MopsikoBus”. Wolontariusze zajęli się obsługą i pomocą w przygotowaniu każdego z festynów. Do zadań 20 zaangażowanych w wydarzenie wolontariuszy należało m.in. malowanie twarzy, dmuchanie balonów, pomoc w organizacji zabaw animacyjnych dla dzieci i obsługa maszyny do waty cukrowej i popcornu.
- 24 sierpnia 2022 r. 6 wolontariuszy pomogło w obsłudze festynu z okazji zakończenia wakacji zorganizowanego przez Programy Aktywności Lokalnej. Wolontariusze zajmowali się m. in. Dmucaniem i modelowaniem balonów, obsługą maszyny do waty cukrowej i popcornu oraz pilnowaniem bezpieczeństwa dzieci podczas zabawy na dmuchanej zjeżdżalni.
- 3 września 2022 r. na terenie stadionu AKS Niwka Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu zorganizował festyn integracyjny dla rodzin zastępczych polskich i ukraińskich. W czasie trwania wydarzenia 3 wolontariuszy zajęło się obsługą maszyny do waty cukrowej i popcornu.
- 27 września 2022 r. Wolontariusze MOPS Sosnowiec pomagali w obsłudze festynu zorganizowanego przez Radnego Rady Miasta Sosnowiec – Pana Wojciecha Nitwinko. 5 wolontariuszy zaangażowało się m.in. w zabawy animacyjne oraz malowanie twarzy dzieci.

- 9 października 2022 r. w ramach projektu socjalnego nasi wolontariusze wraz z dziećmi i młodzieżą zamieszkującą w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej nr 3 w Sosnowcu świętowali „Dzień Gier Planszowych”. W obsłudze projektu wzięło udział 5 wolontariuszy.
- 10 listopada 2022 r. 2 wolontariuszy brało udział w obchodach „Dnia Jeża” organizowanego przez Program Aktywności Lokalnej, ul. Staszica 62 w Sosnowcu. Wolontariusze wspomagali pracowników w obsłudze wydarzenia.
- w okresie od 1 do 23 grudnia 2022 r. w ramach projektu socjalnego „Świąteczna paczka dla seniora” Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu po raz trzeci zorganizował zbiórkę darów dla seniorów. W zbiórce udział wzięła młodzież wraz z gronem pedagogicznym II L.O. im. Emilii Plater w Sosnowcu. Po raz pierwszy udział w zbiórce brało również VI L. O. im. Janusza Korczaka w Sosnowcu. W tym roku dodatkowo w akcję włączyła się Szkoła Podstawowa nr 9 im. Marii Konopnickiej w Sosnowcu przygotowując ręcznie robione przez uczniów kartki świąteczne. Zostały one wręczone również seniorom z Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Senior +” w Sosnowcu. Nasi wolontariusze zajęli się sortowaniem, pakowaniem oraz rozdawaniem zebranych artykułów. W projekcie socjalnym wzięło udział 15 wolontariuszy
- 2 grudnia 2022 r. w ramach projektu socjalnego nasi wolontariusze wraz z dziećmi zamieszkującymi w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej nr 3 w Sosnowcu świętowali „Andrzejkę”. 7 wolontariuszy pomagało w obsłudze projektu organizując m.in. animacje, obsługując maszynę do waty cukrowej.
- 05 grudnia 2022 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował spotkanie dla Wolontariuszy na którym nastąpiło podsumowanie podejmowanych w bieżącym roku działań. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu – Pani Monika Holewa wręczyła naszym wolontariuszom podziękowania oraz upominki. W wydarzeniu wzięło udział 12 wolontariuszy.
- 11 grudnia 2022 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS Sosnowiec zorganizował imprezę mikołajkową dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W pomoc i obsługę wydarzenia zaangażowało się 3 wolontariuszy.

3.4 Pomoc obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Po 24 lutego 2022 r. pojawiła się konieczność zapewnienia wsparcia osobom, które przybywały do naszego kraju z Ukrainy w związku z rozpoczęciem działań wojennych. W pierwszym okresie Ośrodek skupił się na działaniach ratunkowych polegających na zapewnieniu schronienia, posiłków, środków czystości oraz ubrań stosownych do pory roku itp. Z inicjatywy Pana Prezydenta i władz miasta Sosnowca zostały zapewnione miejsca całonocnego pobytu dla osób potrzebujących. W dwóch placówkach – przy ul. Ogrodowej 1 i Wawel 1 - pracownicy tutejszego Ośrodka pełnili całonocne dyżury, podczas których zapewniali wsparcie oraz rozpoznawali bieżące potrzeby osób tam przebywających. Wyżywienie dla mieszkańców zapewniał CUSiW, natomiast odzież i inne niezbędne rzeczy pochodziły ze zbiórek od darczyńców i były magazynowane w Hali

Widowiskowo – Sportowej „DorJan”. Pieczę nad sortowaniem i wydawaniem sprawował Wydział Polityki Społecznej.

Na stronach internetowych Ośrodka oraz Urzędu Miejskiego podany został numer telefonu dla uchodźców z Ukrainy, którzy również poza godzinami pracy MOPS mogą nawiązać kontakt z wyznaczonym pracownikiem.

Po wejściu w życie Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa możliwe było udzielenie uchodźcom również pomocy finansowej. Na podstawie art.31 w/w ustawy w okresie do 31 grudnia 2022 r. wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł dla 3 087 wnioskodawców. Świadczenie przyznano dla 5 967 osób na łączną kwotę 1 790 100 zł. Ponadto na obsługę tego zadania przeznaczono 35 788 zł.

W oparciu o art. 29 i 30 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przyznano zasiłek stały dla jednej osoby na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – wypłacono trzy świadczenia na kwotę 1 421,40 zł. W ramach zapewnienia posiłku dla dzieci i młodzieży objęto tą formą pomocy 292 dzieci, przeznaczono na ten cel kwotę 58 112,30 zł.

W grudniu 2022 r. zrealizowano również projekt socjalny „Świąteczna integracja”. Beneficjentami projektu było 59 obywateli Ukrainy, przebywających w ośrodku przy ul. Ogrodowej 1 w wyniku konfliktu zbrojnego na terenie ich kraju. Projekt prowadzony był przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy w trakcie dyżurów w ośrodku prowadzili dla mieszkańców zajęcia integracyjne, pomagali w nauce języka polskiego, prowadzili rozmowy motywujące oraz edukacyjne na temat prawidłowego wypełniania ról w rodzinie. Dodatkowo każda rodzina otrzymała wsparcie finansowe w postaci karty podarunkowej, co pozwoliło na godne obchodzenie Świąt Bożego Narodzenia.

III. Programy i projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

1. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2022”

W roku 2022 r., analogicznie do 2021 r. pozyskano z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej środki finansowe pochodzące z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2022”. Członkowie rodzin i opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli skorzystać z usług opiekuńczych w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Począwszy od marca do grudnia 2022 r. ze wsparcia skorzystały 103 osoby, z tego 68 osób dorosłych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i 35 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Usługi opiekuńcze w postaci czasowego odciążenia od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację świadczone były przez 79 opiekunów zatrudnionych przez MOPS na podstawie umów zleceń. Łączna wykorzystana liczba godzin to 22 992 na łączną kwotę: 829 449,32 zł (Środki Funduszu stanowiły 100% dofinansowania).

2. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022”

Gmina Sosnowiec w okresie od lipca do grudnia 2022 r. realizowała Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022” Program zapewniał usługę asystenta, mającą na celu pomoc pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym, poprzez skorzystanie z usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Usługi asystenta w szczególności polegały na pomocy asystenta w:

- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne/rozrywkowe/społeczne/ sportowe itp.),
- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne,
- zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- załatwieniu spraw urzędowych,
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury (tj. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.).

Z udziału w Programie skorzystały osoby z niepełnosprawnościami w tym 72 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 21 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 10 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, dla których usługi asystenckie świadczyło 73 asystentów. Wykorzystana liczba godzin usług asystenckich łącznie to: 51 894 na łączną kwotę: 1 992 471,87 zł (środki Funduszu Solidarnościowego stanowiły 100% dofinansowania).

3. Kontynuacja projektu rewitalizacyjnego - „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycja”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r. we współpracy z miastem Sosnowiec oraz w partnerstwie z Fundacją „Po Skrzydła” realizował projekt „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycja” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs.

W ramach projektu, którego celem jest wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego lokalnej społeczności zamieszkującej dzielnicę Centrum, poprzez realizację programu aktywności lokalnej, społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Ośrodek odpowiedzialny był za rekrutację uczestników, animację lokalnej społeczności oraz rozwój klubu mieszkańca oraz klubu rodzin. W 2022 r. wsparciem objęto 105 osób. Koszt projektu po stronie realizowanych przez Ośrodek działań w 2022 r. wyniósł 265 222,43 zł.

4. Zakończenie realizacji projektu konkursowego – „Sosnowiec dla Rodziny”

W maju 2022 r. Ośrodek zakończył realizację projektu „Sosnowiec dla Rodziny”, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.5. Rozwój usług społecznych.

Cel główny projektu zakłada poprawę funkcjonowania 104 osób - kobiet i mężczyzn z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wsparcie i rozwijanie kompetencji 65 osób - kobiet i mężczyzn sprawujących pieczę zastępczą oraz kandydatów/kandydatki na rodziny zastępcze zawodowe/niezawodowe. Wobec poszczególnych osób biorących udział w projekcie cel osiągnięty jest dzięki zastosowaniu kompleksowego wsparcia w formie usług społecznych, w tym wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, tj.: między innymi poprzez rozwijanie asystentury rodzinnej, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, grupy samopomocowe, terapię, warsztaty, pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Koszt realizacji projektu w 2022 r. wynosił 41 594,05 zł. Koszt całego projektu wyniósł 357 904,11 zł w tym 25 053,29 zł wkładu własnego gminy.

W ramach całego projektu realizowanego w okresie od 01 sierpnia 2019 r. – 31 maja 2022 r. r. ze wsparcia w ramach projektu skorzystało 271 osób, w tym:

- 87 dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 58 dzieci objętych asystenturą
- 41 osób wzięły udział w szkoleniach dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze,
- 45 osób sprawujących zawodową i niezawodową pieczę zastępczą,
- 45 osób dorosłych w rodzinach objętych asystenturą rodzinną.

5. Zakończenie realizacji projektu – „SOS dla Seniora”

W marcu 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zakończył realizację projektu „SOS dla Seniora” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.5. Rozwój usług społecznych.

Projekt jako kontynuacja oraz rozszerzenie projektu „Jesteśmy do usług”, był skierowany do niesamodzielnymi mieszkańców Sosnowca po 60 r. ż. oraz ich opiekunów faktycznych.

Przez cały okres realizacji projektu tj. 01 września 2019 – 31 marca 2022 r. wsparcie zostało skierowane do 113 osób niesamodzielnymi, 4 opiekunów faktycznych (poradnictwo psychologiczne) oraz 7 opiekunek (szkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej). Usługi były dopasowane do indywidualnych potrzeb każdego uczestnika i wynikały z przeprowadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny (złożony z psychologa, pracownika socjalnego oraz opiekuna) diagnozy potrzeb i możliwości psychofizycznych każdego uczestnika. System teleopieki było to przenośne urządzenie składające się z niewielkiego przycisku alarmowego oraz urządzenia do transmisji głosu w postaci opaski na rękę, połączone z centralą. Zostało ono wyposażone w czujnik

upadku oraz aparaturę mierzącą podstawowe parametry życiowe, co umożliwiło natychmiastową reakcję służb ratunkowych. Zatrudniono większą ilość opiekunek – usługi były realizowane przez pracowników zaangażowanych na umowę o pracę - 13 osób. W projekcie przewidziano opłaty za usługi opiekuńcze, które stanowiły wkład własny w projekcie. Z uwagi na stan epidemii wprowadzono wsparcie w postaci gorącego posiłku z dowozem do domu dla osób najbardziej potrzebujących i samotnych. Koszt realizacji projektu w 2022 r. wyniósł 251 431,83 zł. Koszt całego projektu wyniósł 1 926 672 zł, w tym 134 867,04 zł wkładu własnego gminy.

6. Realizacja projektu – „Tyle wsparcia w całym mieście”

W 2022 r. Ośrodek kontynuował realizację projektu „Tyle wsparcia w całym mieście” w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w Działaniu 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs. Celem głównym projektu jest poprawa funkcjonowania 200 osób (110 kobiet i 90 mężczyzn) w wieku od 5 do 75 lat, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w sferze społecznej i zawodowej, oraz budowanie kapitału społecznego społeczności lokalnych z terenu miasta Sosnowca w poprzez udzielenie kompleksowego i zindywidualizowanego wsparcia. Osoby objęte wsparciem w ramach realizowanego projektu to osoby z niepełnosprawnościami w wieku aktywności zawodowej, również z zaburzeniami psychicznymi będące uczestnikami Programów Aktywności Lokalnej.

W 2022 r. w ramach projektu kontynuowana była realizacja 5 Programów Aktywności Lokalnej: „Milowice”, „Niwka”, „Pogoń”, „Konstantynów” oraz „Kazimierz”. Celem działań środowiskowych w ramach programów jest aktywizacja, edukacja, profilaktyka i integracja uczestników PAL, ich rodzin i mieszkańców, zmierzająca do poprawy sytuacji życiowej poprzez organizowanie społeczności lokalnej. W zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej udzielane wsparcie odbywało się w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej z osób w oparciu o podpisany „zakres wsparcia”, na który składa się: indywidualna praca z coachem, treningi kompetencji społecznych, poradnictwo zawodowe prowadzone przez Klub Integracji Społecznej, kursy i szkolenia przyuczające do zawodu, poradnictwo psychologiczne.

W kontekście edukacji, profilaktyki i integracji w ramach PAL organizowano:

- spotkania integracyjne, edukacyjne uczestników Klubu dla Mieszkańców i grup samopomocowych,
- zajęcia artystyczne z technik plastycznych i rękodzieła dla uczestników Programów Aktywności Lokalnej i osób z ich otoczenia,
- zajęcia edukacyjne z zakresu gospodarowania środkami finansowymi w gospodarstwie domowym dla osób dorosłych w ramach Programów Aktywności Lokalnej,
- zajęcia z rekreacji ruchowej dla uczestników Programów Aktywności Lokalnej i osób z ich otoczenia.

Kolejną grupą objętą wsparciem była młodzież ucząca się w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym opuszczająca pieczę zastępczą, tj. 37 osób. Młodzież wspierana była w nabywaniu kompetencji społecznych na drodze do usamodzielnienia, poprzez udział w coachingu indywidualnym, treningu umiejętności rodzicielskich, umiejętności załatwiania spraw urzędowych, a także miała możliwość ze skorzystania z kursu na prawo jazdy kat. B.

Nadto realizowano innowacyjne działanie w postaci prowadzenia mieszkania treningowego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (42 osoby). W roku sprawozdawczym prowadzono wsparcie w postaci treningów usamodzielniania oraz wsparcia specjalistów takich jak trener rozwoju, dietetyk, seksuolog, arteterapeuta. Prowadzenie mieszkania zlecono jako zadanie publiczne organizacji pozarządowej na podstawie Ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Objęto również wsparciem 50 dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, które skorzystały z dogoterapii, hipoterapii, arteterapii, felinoterapii oraz terapii metodą Tomatis. Prowadzenie terapii zlecono jako zadanie publiczne organizacji pozarządowej na podstawie Ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Koszt realizacji projektu w 2022 r. wynosił 2 082 359,87 zł, w tym wkład własny wynosił 475 503,74 zł. W 2022 r. projekcie wzięło udział 219 osób.

7. Realizacja Programu „Korpus Wsparcia Seniorów na 2022 rok” ze środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r. przystąpił do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 - Moduł II. Przedmiotowy Program realizowany jest w oparciu o dokumenty programowe, tj. opracowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 oraz program osłonowy Gminy Sosnowiec pn. „Korpus Wsparcia Seniorów na 2022 rok”. Program finansowany był z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Na realizację zadania w Gminie Sosnowiec wydatkowano 459 355,75 zł.

Grupę docelową Programu stanowili seniorzy w wieku 65 lat i więcej, mieszkańcy Sosnowca którzy:

- mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia,
- prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Program realizowany był do 31 grudnia 2022 r. W ramach programu Gmina Sosnowiec łącznie zakupiła 450 sztuk opasek bezpieczeństwa wraz z usługą obsługi systemu polegającego na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centrum monitoringu.

Seniorom w wieku 65 lat i więcej zapewniony został za pomocą opasek bezpieczeństwa dostęp do teleopieki polegającej na świadczeniu usługi w trybie ciągłym, tj. 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu.

Przedmiotowe opaski bezpieczeństwa posiadają następujące funkcje:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja),
- lokalizator GPS

Ponadto, opaski bezpieczeństwa zostały wyposażone w dwie dodatkowe funkcje : detektor upadku oraz możliwość ładowania indukcyjnego, a także kartę SIM, która umożliwia seniorom wywołanie sygnału SOS oraz kontakt głosowy z konsultantem telecentrum.

Pod względem funkcjonalności oraz dopasowania zostało wybrane jak najprostsze w obsłudze urządzenie i dostarczone osobom w wieku 65 lat i więcej. Seniorzy aktywnie korzystali z bezpłatnie użyczonego sprzętu.

8. Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.1”, w okresie od 01 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca rozpoczął realizację projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.1” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020.

W ramach projektu zapewniono wsparcie dla rodzin ukraińskich przebywających na terenie miasta Sosnowiec, w szczególności 20 rodzin (20 matek i 50 dzieci) wymagających pomocy asystenta rodziny, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r. i są objęci wsparciem w postaci:

- usługi asystenta rodziny,
- wsparcia asystenta językowego,
- specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego,
- prowadzenia grupy wsparcia dla matek dorosłych obywaterek Ukrainy,
- zajęć integracyjno – edukacyjnych w Klubie rodzinnym,
- warsztatów zwiększających kompetencje dla matek,
- zapewnienia opieki dla dzieci podczas zajęć dla matek,
- działań środowiskowych i integracyjnych: piknik rodzinny, wyjazd integracyjny.

Całkowita wartość projektu wynosi: 504 000,00 zł.

Dofinansowanie projektu z UE wynosi: 428 400,00 zł”.

9. Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.2” , w okresie od 01czerwca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca rozpoczął realizację projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.2” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020.

W ramach projektu zapewniono wsparcie dla rodzin ukraińskich, w szczególności 40 rodzin - 120 osób tj. 50 małoletnich pozostających pod opieką opiekunów tymczasowych - pozbawionych opieki rodzicielskiej, 40 osób pełniących funkcję opiekunów tymczasowych i 30 ich dzieci biologicznych, przebywających na

terenie miasta Sosnowiec, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r. i są objęci wsparciem w postaci:

- grup wsparcia dla opiekunów tymczasowych,
- specjalistycznego poradnictwa psychologicznego/terapeutycznego dla dzieci,
- terapii wspomagających dla dzieci: hipoterapia, dogoterapia, arteterapia oraz wyjścia na basen,
- wsparcia asystenta językowego,
- korepetycji przedmiotowych dla dzieci,
- kursu języka polskiego dla dzieci i dorosłych,
- półkolonii dla dzieci,
- działań środowiskowych i integracyjnych: piknik rodzinny, wyjazd integracyjny.

Całkowita wartość projektu wynosi: 504 000,00 zł.

Dofinansowanie projektu z UE wynosi: 428 400,00 zł.

10. Realizacja projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz. 3”, w okresie od 01 lipca 2022 do 30 czerwca 2023 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca rozpoczął realizację projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz. 3” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020.

W ramach projektu zapewniamy wsparcie dla 30 rodzin ukraińskich - dorosłych oraz dzieci - przebywających na terenie miasta Sosnowiec, tj. dla 90 osób (30 dorosłych oraz 60 dzieci i młodzieży, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r.) w postaci:

- grupa wsparcia dla dorosłych,
- specjalistyczne poradnictwo prawne/psychologiczne/pedagogiczne,
- prowadzenie Klubu rodzinnego dla całych rodzin - zajęcia integracyjno – edukacyjne,
- wsparcie asystenta językowego,
- korepetycje przedmiotowe dla dzieci,
- kurs języka polskiego dla dzieci i dorosłych,
- działania środowiskowe i integracyjne: piknik rodzinny, wyjazd integracyjny, basen, kino, lodowisko.

Całkowita wartość projektu wynosi: 504 000,00 zł.

Dofinansowanie projektu z UE wynosi: 428 400,00 zł.

11. Utworzenie mieszkania chronionego w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”

Pozyskano wsparcie finansowe z rezerwy budżetu państwa na utworzenie i zakup wyposażenia do mieszkania chronionego wspieranego w kwocie 320 000 zł. W ramach zadania gmina była zobowiązana zapewnić wkład własny na poziomie 20%, w kwocie wkład własny: 80 000 zł.

Efektom realizacji zadania było utworzenie 1 mieszkania chronionego wspieranego przy ul. Przejazd 1 dla 7 osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, na które wydatkowano 345 670,90 zł, w tym wkład własny na poziomie 69 134,18 zł.

12. „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

19 lipca 2018 r. zawarte zostało porozumienie o współpracy na podstawie, którego miasto Sosnowiec przystąpiło do udziału w projekcie pilotażowym pn. „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” opracowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej woj. śląskiego. Celem projektu jest wzmocnienie i poprawa współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej. Realizacja projektu ma umożliwić efektywną kooperację wszystkich instytucji, które do tej pory realizowały działania na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa samodzielnie lub współdziałały w ograniczonej postaci. Działania związane z projektem koordynuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu, który w niniejszym projekcie pełni rolę animatora lokalnego.

Od roku 2022 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania programu w ramach projektu socjalnego „Kooperacje 3D”. Cele oraz zadania, które były realizowane w ramach pilotażowego projektu ROPS zostały zachowane.

W roku 2022 zostały potwierdzone deklaracje współpracy z 17 instytucjami miejskimi (Straż Miejska, ZUS Sosnowiec, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Sosnowiec, Caritas Sosnowiec, MZZL, I oraz III Zespół Kuratorski ds. Orzeczeń Karnych przy Sądzie Rejonowym w Sosnowcu, Izba Wytrzeźwień, WGL UM Sosnowiec, Policja, WPS UM Sosnowiec, CUSiW, WWO UM Sosnowiec, WZ UM Sosnowiec, Kuratorzy Zawodowi Sądu Okręgowego w Sosnowcu, ŚDS „Salve”, Rejonowe Pogotowie Ratunkowe w Sosnowcu). Wszystkie te instytucje tworzą Partnerski Zespół Kooperacyjny mającego na celu stworzenie nowych standardów pracy z i na rzecz osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Praca z wytypowanymi osobami/rodzinami odbywa się w ramach tworzonych Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych i polega na współpracy pracownika socjalnego z dobranymi kooperantami, którzy umożliwiając swoje usługi zebrane w Lokalnym Koszyku Usług dobrane indywidualnie do potrzeb beneficjenta wspólnie z nim wypracują plan działania wyznaczając realne do osiągnięcia cele. W pracy Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych najważniejszą rolę odgrywa sam beneficjent, który wyraża zgodę na taką formę pracy oraz osobiście uczestniczy w pracach ZZK mając decydujący wpływ na tworzenie planu współdziałania mającego pomóc w pokonaniu jego trudnej sytuacji życiowej.

W roku 2022 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gmina Sosnowiec otrzymała nagrodę „Lider Kooperacji 3D” przyznaną przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, gdyż pilotażowy Projekt został wzorcowo przeprowadzony. Ponadto jako jedyna gmina biorąca udział w Projekcie wykorzystała pilotażowy Partnerski Zespół Kooperacyjny jako element jednego z celów strategicznych (Tworzenie warunków do poprawy jakości życia społecznego mieszkańców) uchwalonej „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sosnowca na lata 2021-2027”.

W roku 2022 udało się zorganizować 1 spotkanie Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego oraz 3 spotkania Zadaniowego Zespołu Kooperacyjnego. Prace w tych Zespołach zaowocowały poznaniu kompetencji poszczególnych instytucji, wzmocnieniu relacji między pracownikami, a co najważniejsze udzieleniu realnej pomocy osobom objętym wsparciem. Współpraca międzyinstytucjonalna jest codziennością w pracy osób zaangażowanych w działania w obszarze pomocy i integracji społecznej, edukacji, systemu opieki zdrowotnej, sądownictwa, policji i innych polityk sektorowych. Partnerzy wytypowani w gminie Sosnowiec dostrzegli sens i potrzebę tworzenia partnerstwa lokalnego w celu usprawnienia wspólnych działań i zwiększenia potencjału instytucji.

13. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – „FEAD 2021 – Sosnowiec”

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (PO PŻ) 2014-2020 realizowany w ramach europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), polega na udzielaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej. Pomocą taką mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, z powodów określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz których dochód nie przekraczał 220% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 1 1707,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 1 320 zł dla osoby w rodzinie). Uprawnienia do korzystania z tej formy pomocy potwierdzali pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowych wydając skierowania osobom spełniającym kryteria. Wydawaniem żywności zajmował się Caritas Diecezji Sosnowieckiej, na podstawie umowy zawartej z Gminą Sosnowiec w 5 punktach dystrybucji na terenie miasta, tj. w:

- Magazynie Żywności Caritas Diecezji Sosnowieckiej przy ul. Widok 1,
- Punkcie przy Parafii św. Floriana przy ul. Komorowskiego 2,
- Punkcie przy Parafii Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana przy ulicy Mieleckiej 1,
- Punkcie przy Spizarni Caritas przy ul. Kościelnej 8,
- Punkcie przy Parafii św. Franciszka przy ul. Partyzantów 24
- Punkcie przy Parafii św. Rafała Kalinowskiego przy ul. Kordonowa 8,
- Punkcie przy Parafii Chrystusa Króla przy ul. Kraszewskiego 25.

W 2022 r. pracownicy socjalni wydali 1 449 skierowań dla 3 157 osób uprawnionych do skorzystania z programu, w tym dla 155 obywateli Ukrainy. Z uwagi na ograniczenia spowodowane stanem epidemii zmodyfikowano sposób wydawania skierowań. Najpierw drogą e-mailową do Caritas Diecezji Sosnowieckiej przekazywane były zabezpieczone hasłem listy osób, którym wystawiono skierowanie. Następnie realizator programu przekazywał listę do punktów dystrybucji żywności. MOPS przekazywał w ustalonych terminach

wszystkie przygotowane skierowania wg. przesłanych wcześniej list do Caritas Diecezji Sosnowieckiej. W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa realizowano również działania towarzyszące dla uczestników programu w postaci warsztatów i szkoleń. W 2022 r. Caritas zorganizował 2 warsztaty, w których udział wzięło 45 osób. Celem prowadzonych warsztatów i szkoleń było nabycie przez uczestników samodzielności i kompetencji w zakresie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego w tym zdrowego odżywiania, przygotowania posiłków oraz nabycia kompetencji w sprawnym zarządzaniu budżetem domowym.

IV. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Powołany do obsługi tego zadania Zespół zajmuje się realizacją dofinansowań ze środków PFRON. Celem wsparcia jest, m.in.:

- zniwelowanie izolacji społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- przystosowanie przestrzeni publicznej dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- wspieranie środowiska osób z niepełnosprawnościami w celu stworzenia im warunków do pełnego uczestnictwa w pełnieniu ról społecznych,
- wyrobienie poczucia zaradności wśród osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwienie codziennego funkcjonowania i komunikowania się ze światem zewnętrznym.

W 2022 r. z dofinansowania ze środków PFRON skorzystało 1 271 osób. Łączna kwota dofinansowania ze środków PFRON do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami 5 208 571 zł.

Tabela nr 17. Zestawienie wykonania planu finansowego PFRON 2022 r.

Lp.	Nazwa zadania	Ostateczny plan finansowy 2022	Wykonanie planu finansowego 2022	Wykonanie planu finansowego 2022
		w zł	w zł	w %
REHABILITACJA SPOŁECZNA (MOPS)				
1	Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych	910 000	908 466	99,83%
2	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	572 000	541 657	94,70%
3	Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej	2 537 808	2 537 808	100,00%
4	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnościami	35 600	35 521	99,78%
5	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1 184 400	1 184 099	99,97%
6	Dofinansowanie usług tłumacza jęz. migowego	4 555	1 020	22,39%
Ogółem rehabilitacja społeczna		5 244 363	5 208 571	99,32%

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne ZRS

Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Osoby, które posiadają ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim) mogą ubiegać się o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami, mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami, którym likwidacja barier na wewnątrz lokalu oraz budowa pochylni, platform i podjazdów do budynków mieszkalnych w znacznym stopniu umożliwi uczestnictwo w życiu społecznym.

Likwidacja barier architektonicznych polegała na adaptacji pomieszczeń higieniczno-sanitarnych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, tj. m.in.: zamiana wanny na natrysk, oporęczowanie pomieszczeń, poszerzenie otworów drzwiowych, położenie posadzki antypoślizgowej, likwidacja progów, wyrównanie poziomu podłogi.

W 2022 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych ze środków PFRON wynosiła:

- do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 15 000 zł w zakresie likwidacji barier wewnątrz lokalu,
- do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 25 000 zł, w zakresie likwidacji barier polegających na budowie pochylni i podjazdów do budynków mieszkalnych, dofinansowanie dla osób aktywnych zawodowo mogło być podwyższone do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie mogło być wyższe niż 27 000 zł.

O dofinansowanie likwidacji barier technicznych mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami, którym likwidacja barier umożliwi lub ułatwi codzienne funkcjonowanie.

Tabela nr 18. Liczba osób korzystających z dofinansowania likwidacji barier w latach 2020-2022 r.

Wyszczególnienie		Likwidacja barier architektonicznych	Likwidacja barier technicznych	Likwidacja barier w komunikowaniu się
2020	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	11	52	49
	w tym dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	0	4	22
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	66 000	274 333	73 864
2021	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	30	54	62
	w tym dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	0	1	25
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	373 601	319 793	143 974

Wyszczególnienie		Likwidacja barier architektonicznych	Likwidacja barier technicznych	Likwidacja barier w komunikowaniu się
2022	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	22	58	35
	w tym dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	1	4	8
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	324 356	82 910	501 200

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne ZRS

W 2022 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier technicznych ze środków PFRON wynosiła do 95% kosztów zakupu i montażu urządzeń, lecz nie więcej niż 30 000 zł. W przypadku uzasadnioną trudną sytuacją materialną lub losową osoby z niepełnosprawnością wysokość dofinansowania ze środków PFRON może zostać zwiększona do 95% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia;

Dofinansowania przyznawane były do zakupu, m.in. takich urządzeń, jak: łóżka elektrycznie sterowane, podnośniki, dostosowanie auta do potrzeb osoby z niepełnosprawnością, roweru typu tandem, schodołazu. O dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się mogą ubiegać się osoby, mające problem ze swobodnym kontaktem ze światem zewnętrznym. Likwidacja tej bariery ma im umożliwić komunikowanie się.

W 2022 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się ze środków PFRON wynosiła do 95% kosztów zakupu i montażu urządzeń, jednak nie więcej niż 5 000 zł, z zastrzeżeniem, iż maksymalna wysokość do nabycia sprzętu komputerowego oraz udźwiękowionego telefonu komórkowego nie mogła być wyższa niż 2 500 zł. W 2022 r. dofinansowania te przyznane były do zakupu: przenośnego sprzętu komputerowego, który podłączony do internetu umożliwia osobie z niepełnosprawnościami kontakt ze światem zewnętrznym, udźwiękowionych telefonów komórkowych, mówików wraz z tabletami.

Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób z niepełnosprawnościami

O dofinansowanie ze środków PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami przez okres co najmniej 2 lata przed dniem złożenia wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON wynosiła w 2022 r. do 60% kosztów organizowanego przedsięwzięcia.

W 2022 r. dofinansowaniem objętych zostało łącznie 97 osoby. Wysokość środków przeznaczonych wyniosła 35 521 zł.

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie do nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych mogą ubiegać się osoby, które posiadają ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), które dokonały zakupu bądź zamierzają kupić zlecony na wniosek lekarza przedmiot i otrzymały na ten cel dofinansowanie z NFZ oraz spełniają określone kryterium dochodowe.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON w 2022 r. wyniosła do 100% udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział był wymagany oraz do 150% sumy kwoty limitu, wyznaczonego przez ministra właściwego do spraw zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit. Dofinansowanie przyznawane było m.in.: do zakupu różnego rodzaju ortez, protez, aparatów słuchowych, wkładek do aparatów, pieluchomajtek, pończoch kikutowych, aparatów do bezdechu sennego, cewników, wózków inwalidzkich, balkoników, materacy przeciwośluzowych, szkieł okularowych, obuwia ortopedycznego.

Natomiast o dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego może ubiegać się osoba, która posiada ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), u której zachodzi potrzeba rehabilitacji w warunkach domowych (lekarz zaleci konieczność stosowania określonego sprzętu) oraz spełnia określone kryterium dochodowe.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON w 2022 r. wynosiła do 80% kosztów tego sprzętu, jednak nie więcej niż 10 000 zł, z zastrzeżeniem, iż maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia sprzętu komputerowego nie może być wyższa niż 2 500 zł. Dofinansowania przyznawane były do zakupu m.in.: rowerów rehabilitacyjnych stacjonarnych, drobnego sprzętu rehabilitacyjnego, bieżni elektrycznej czy komputera z oprogramowaniem logopedycznym.

W 2022 r. dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych otrzymało łącznie 538 osób, w tym 63 dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. Wysokość środków przekazanych na realizację zadań o dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2022 r. wyniosła 1 184 099 zł.

Turnusy rehabilitacyjne

Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym ze środków PFRON.

Turnus rehabilitacyjny to aktywna forma rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku lub rekreacji mająca na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób z niepełnosprawnościami. O dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego może ubiegać się osoba, która posiada orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), została

skierowana na turnus przez lekarza oraz złożyła oświadczenie o wysokości dochodu wraz z informacją o liczbie osób we wspólnym gospodarstwie domowym.

W 2022 r. dofinansowanie otrzymało łącznie 385 osób, w tym 51 dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, 196 dorosłych osób z niepełno sprawnościami, 9 osób zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej oraz 129 opiekunów. Kwota wydatkowana w ramach przedmiotowego zadania to 541 657 zł.

Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej

W Sosnowcu funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej, do których uczęszcza łącznie 98 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności:

1. WTZ przy Fundacji im. Brata Alberta z siedzibą przy ul. Mikołajczyka 55. W zajęciach prowadzonych przez WTZ biorą udział 43 osoby,
2. WTZ przy TPD oddział miejski Sosnowiec z siedzibą przy ul. Jodłowej 1. W zajęciach prowadzonych przez WTZ bierze udział 55 osób.

Działalność WTZ jest współfinansowana w wysokości 90% kosztów uczestnictwa ze środków PFRON, natomiast powiat ponosi 10% kosztów pobytu. Celem działalności warsztatów jest realizacja zadań stwarzających osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie oraz podjęcia zatrudnienia.

W 2022 r. na działalność warsztatów terapii zajęciowej w Sosnowcu miasto przekazało 2 819 787 zł, w tym ze środków PFRON 2 537 808 zł oraz 281 979 zł ze środków powiatu. Ponadto mieszkańcy Sosnowca korzystają z zajęć w warsztatach terapii zajęciowej w miastach ościennych: Dąbrowie Górniczej, Katowicach, Będzinie, Chorzowie. Gmina pokrywa 10% kosztów (43 502,69 zł) pobytu tych osób, zgodnie z zawartymi porozumieniami. Z zajęć WTZ poza terenem miasta skorzystało 17 osób.

V. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w ramach powierzonych zadań prowadzi obsługę finansowo – kadrową Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Do zadań PZON należy:

1. Orzekanie o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż. dla celów prowadzenia rehabilitacji zawodowej, czyli szkoleń, zatrudnienia, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, ulg i uprawnień, rehabilitacji w warsztatach terapii zajęciowej, prawa do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju. W 2022 r. dodatkowo celem składania wniosków była możliwość skorzystania z wyższego limitu zużycia energii elektrycznej, który został uzależniony od posiadanego stopnia niepełnosprawności.
2. Orzekanie o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia dla celów takich jak zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, rehabilitacja, zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny, leczenie,

prawo do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

3. Wydawanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień (w przypadku osób posiadających już prawomocne orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy). Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień zespół orzekający wydaje osobie, która ukończyła 16 r. ż. i posiada jedno z następujących orzeczeń:
  - ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub całkowitej niezdolności do pracy lub częściowej niezdolności do pracy,
  - ważne orzeczenie organu rentowego np. ZUS, wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów.
4. Wydawanie legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności. Podstawą wydania legitymacji jest wyłącznie ostatnie prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień. Legitymacje wystawiane są na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, niemniej jednak okres ten nie może być dłuższy niż:
  - 5 lat (w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność),
  - 10 lat (w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60 r. ż.),
  - w przypadku osób, które ukończyły 60 r. ż. legitymację wydaje się na okres ważności orzeczenia stanowiącego podstawę do wydania legitymacji bez ograniczeń czasowych.
5. Wydawanie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność osoby poniżej 16 r. ż.
6. Wystawianie zaświadczeń lekarskich dla potrzeb specjalnego zasiłku rodzinnego lub zwiększonych zasiłków rodzinnych dla dzieci niepełnosprawnych, zaświadczeń lekarskich dla potrzeb przyznania świadczeń rodzinnych oraz odpowiedzi na wniosek o badanie lekarskie. Zaświadczenia wydawane są przez Zespół na wniosek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i na ich podstawie przyznawane są przez właściwe organy państw członkowskich Unii Europejskiej świadczenia rodzinne na niepełnosprawne dziecko przebywające poza granicami naszego kraju. (W 2022r. do Zespołu nie wpłynął ani jeden wniosek w tym zakresie).
7. Wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych.
Karty parkingowe, wydawane są:
  - osobie posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O (choroby narządu wzroku) lub 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroby neurologiczne) i wskazaniem do karty parkingowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2014 r. Osoby posiadające tego rodzaju orzeczenia uzyskują kartę parkingową bez konieczności ponownego orzekania - na podstawie dotychczasowego orzeczenia,

- osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (na podstawie wydanego od dnia 1 lipca 2014 r. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień), która ma znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. Przy czym w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, wskazanie do karty parkingowej mogą uzyskać wyłącznie osoby posiadające zarówno znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się jak i przyczynę niepełnosprawności oznaczoną symbolem 04-O, 05-R, 07-S lub 10-N,
- osobie niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 r. ż. (na podstawie wydanego od dnia 1 lipca 2014 r. orzeczenia o niepełnosprawności) mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

Nowelizacja przepisów dotyczących zasad wydawania kart parkingowych pozbawiła jednocześnie możliwości uzyskania karty parkingowej osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Kartę parkingową wydaje się na wniosek osoby niepełnosprawnej na okres ważności orzeczenia, jednakże nie dłużej niż na 5 lat. Opłata za wydanie karty parkingowej w wysokości 21 zł stanowi dochód budżetu państwa i po potrąceniu przez gminę 5% jest przekazywana Wojewodzie. W 2022 r. Wojewodzie przekazano 25 775,40 zł, a dochód gminy z tego tytułu wyniósł 1 356,60 zł.

Podstawowe znaczenie przy orzekaniu o niepełnosprawności mają w szczególności przepisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i akty wykonawcze do tej ustawy wraz z zawartymi w nich definicjami niepełnosprawności i stopni niepełnosprawności. Wskazują one, jakie elementy mają wpływ na stwierdzenie niepełnosprawności. Ustalone są trzy stopnie niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż., które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą:

- znaczny,
- umiarkowany,
- lekki.

W stosunku do osób, które nie ukończyły 16 r. ż., niepełnosprawność nie podlega gradacji.

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 r. ż., za niepełnosprawną są następujące kryteria:

- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia z powodu stanów chorobowych (określonych w rozporządzeniu) przekraczający 12 miesięcy,
- niezdolność do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodująca konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku,
- znaczne zaburzenia funkcjonowania organizmu, wymagające systematycznych i częstych zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych w domu bądź poza nim.

Wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić łącznie.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez nie 16 r. ż. O okresie tym decyduje ocena możliwości poprawy funkcjonowania dziecka. Orzeczenie

o niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności przez ustawowego przedstawiciela dziecka.

W zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności Biuro Pełnomocnika Rządu podkreśla, iż orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Naruszenie sprawności organizmu powodujące niepełnosprawność nie zawsze uniemożliwia lub ogranicza zdolność do zarobkowania, może natomiast powodować ograniczenia w życiu pozazawodowym, w pełnieniu ról społecznych, w samodzielnej egzystencji. Przyjęte zasady orzekania oznaczają jednakże, iż orzekanie o niepełnosprawności ma charakter kompleksowy. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej. Reasumując, orzekanie o niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Brak jest jednoznacznych kryteriów kwalifikujących daną jednostkę chorobową do określonego stopnia niepełnosprawności, co wynika z faktu, iż każdy przypadek jest indywidualny i każdorazowo musi on być rozpatrzony po wnikliwej analizie dokumentacji medycznej, przeprowadzeniu badania przedmiotowego oraz jeżeli istnieją przesłanki medyczne po uzupełnieniu dokumentacji medycznej o wyniki badań dodatkowych oraz konsultacje specjalistyczne.

Nie przyznanie osobie chorej orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności nie kwestionuje wystąpienia zdiagnozowanej choroby/dysfunkcji, w tym o charakterze przewlekłym, ale wskazuje, iż zakres ograniczeń funkcjonalnych nie potwierdza spełniania przez osobę orzekaną standardów i kryteriów określonych przepisami prawa.

Postępowanie przed zespołem orzekającym o niepełnosprawności jest dwuinstancyjne. Strona niezadowolona z rozstrzygnięcia I instancji wnosi odwołanie do właściwego organu II instancji (wojewódzkiego zespołu) za pośrednictwem organu I instancji (powiatowego zespołu). Odwołanie do II instancji nie ma prawnie wymaganej formy. Wystarczy, że strona stwierdzi, że jest niezadowolona z orzeczenia I instancji. Zespół orzekający w I instancji może zwrócić się do skarżącego o skonkretyzowanie zarzutów dotyczących wydanego orzeczenia.

W trakcie rozpatrywania odwołania organ II instancji obowiązany jest uwzględnić nowy stan prawny. Rozpatrując odwołanie organ II instancji – zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej – ma obowiązek dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i dopuszczenia nowych dowodów. Szczególnie widoczne jest to w sytuacji, kiedy stan zdrowia osoby niepełnosprawnej zmienia się już po wydaniu orzeczenia w I instancji, ale przed posiedzeniem składu orzekającego II instancji. Wówczas wojewódzki zespół w postępowaniu odwoławczym jest zobowiązany uwzględnić nową dokumentację medyczną, której strona nie przedstawiła składowi orzekającemu w I instancji. Jak wynika z powyższego przykładu – orzeczenia wyższych instancji nie mogą być wiążące dla organu I instancji, brak jest zresztą do tego odpowiednich instrumentów prawnych. Każda sprawa o wydanie

orzeczenia o stopniu niepełnosprawności jest indywidualna, nie można jej porównywać z inną, zwłaszcza nie znając dowodów, na których oparte zostało wydane orzeczenie sądu lub zespołu wojewódzkiego. Każdorazowo wszystkie elementy orzeczenia, oceniane są zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, po wnikliwej analizie badania podmiotowego i przedmiotowego oraz ocenie aktualnych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, dokonanej przez wszystkich członków składu orzekającego. Jednocześnie ze względu na charakter podmiotu tego procesu, którym jest każdorazowo indywidualna osoba – co oznacza, iż każda osoba musi być traktowana autonomicznie, a tym samym dane zawarte w orzeczeniu nie mogą podlegać porównaniu – nieuzasadnionym jest porównywanie indywidualnie wydanych orzeczeń zarówno w tej samej jak i w różnych instancjach.

Od orzeczenia wydanego przez Wojewódzki Zespół przysługuje odwołanie do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Postępowanie w sprawach odwołań jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

Zasady finansowania zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 6 ust. 1a przedmiotowej ustawy wydatki związane z tworzeniem i działalnością zespołów są pokrywane ze środków finansowych budżetu państwa. Wydatki te mogą być również pokrywane ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego. W 2022 r. wydatki na obsługę działalności Zespołu pochodzące z dotacji wyniosły 1 121 705 zł, natomiast z budżetu miasta Sosnowca 37 384 zł.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności powołuje i odwołuje Prezydent Miasta, po uzyskaniu zgody Wojewody, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej. Nadzór nad orzekaniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Wojewoda. PZON w Sosnowcu funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jako jednostka wyodrębniona organizacyjnie i merytorycznie. Użycie przyimka „przy” oznacza współwystępowanie odrębność organizacyjną i merytoryczną o czym świadczy sposób powoływania i odwoływania zespołu, przewodniczącego oraz pozostałych członków. Jest więc jednostką o uprawnieniach organu orzekającego stopniu niepełnosprawności jako I instancja. Obsługę finansowo – kadrową Zespołu zapewnia Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowca.

Pracownicy obsługi administracyjnej Zespołu pracują w godzinach od 7:30 do 15:30 i od 11:00 do 19:00 zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem czasu pracy. Wynika to z faktu, że posiedzenia składów orzekających odbywają się w godzinach popołudniowych, co jest też dużym udogodnieniem dla osób ubiegających się o orzeczenie.

W 2022 r. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sosnowcu przyjął do rozpatrzenia 7 586 spraw.

Tabela nr 19. Sprawy rozpatrywane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 – 2022

Rodzaj sprawy		2020	2021	2022
Liczba przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności		3 329	3 800	4 260
w tym:	Osoby przed 16-tym r. ż.	312	302	332
	Osoby po 16-tym r. ż.	3 017	3 498	3 928
Liczba wydanych orzeczeń		3 371	3 672	3 890
w tym:	Osoby przed 16-tym r. ż.	332	294	320
	Osoby po 16-tym r. ż. – stopień niepełnosprawności	3 039	3 378	3 570
Liczba wydanych legitymacji		1 039	1 185	1 556
w tym:	Osobom przed 16-tym r. ż.	96	97	119
	Osobom po 16-tym r. ż.	943	1 088	1 437
Liczba przyjętych odwołań		275	258	295
Liczba wydanych kart parkingowych		949	1 010	1 292
Liczba przyjętych wniosków o wydanie kopii orzeczenia		114	130	183
Razem przyjętych spraw do realizacji		5 706	6 383	7 586

Źródło: Dane PZON – opracowanie własne PZON

W 2022 r. na 3 928 osób, które złożyły wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności, 938 to wnioski złożone w celu zdobycia odpowiedniego zatrudnienia. Posiadanie takiego orzeczenia stwarza możliwość podjęcia pracy w zakładach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy (na stanowiskach przystosowanych dla osób niepełnosprawnych). W dalszej kolejności najczęstszymi powodami składania wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności były:

- uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego (632 wnioski),
- korzystanie z karty parkingowej (726 wniosków),
- konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (632 wnioski),
- korzystania z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (293 wniosków),
- korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji i z pomocy społecznej (688 wniosków),
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej (18 wniosków),
- szkolenie (1 wniosek).

W przypadku osób poniżej 16-tego r. ż. złożone zostały 332 wnioski o ustalenie niepełnosprawności, w tym 298 do zasiłku pielęgnacyjnego, 19 do zasiłku stałego oraz 15 do innych ulg i uprawnień.

Od wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w 2022 r. odwołanie złożyło 295 osób tj. ok. 7% liczby wydanych orzeczeń przez PZON.

Dla pełnego zobrazowania pracy Zespołu w Tabeli nr 21 przedstawiono liczbę wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności.

Dokonując analizy poniższych danych można stwierdzić, że zdecydowaną większość osób ubiegających się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, czyli ponad 75%, stanowiły w 2022 r. osoby pozostające bez zatrudnienia.

W grupie osób niepełnosprawnych dominują osoby w przedziale wiekowym powyżej 61 r. ż. W 2022 r. stanowili oni 57% wszystkich niepełnosprawnych orzeczonych przez Powiatowy Zespół w Sosnowcu. Drugą pod względem liczebności grupą są osoby w przedziale wiekowym 41-60 lat (prawie 33%) zaś trzecią – pomiędzy 26 a 40 r. ż. (7%). Ponad 3% wszystkich niepełnosprawnych stanowiły osoby poniżej 25 r. ż.

Z analizy danych ogólnych wynika, iż w roku 2022 prawie 37% niepełnosprawnych, którzy uzyskali orzeczenie w Powiatowym Zespole w Sosnowcu, to osoby z wykształceniem średnim, z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 32%. 16% stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym, a 13% z wykształceniem wyższym. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem mniej niż podstawowym - 2%.

Wśród osób niepełnosprawnych, które uzyskały orzeczenie w ubiegłym roku przeważały kobiety (55%) w stosunku do liczby mężczyzn (45%).

Z kolei w grupie osób niepełnosprawnych przed 16-tym r. ż. większość stanowią osoby w przedziale wieku od 8 do 16 lat – 46%. Następną grupą to przedział wieku od 0 do 3 lat (23%) a najmniej liczna grupa to osoby od 4 - 7 roku życia, które stanowią 31% wszystkich osób, które uzyskały orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w roku 2022. Analiza ww. osób ze względu na płeć wskazuje na dość wyraźną przewagę płci męskiej (67%). Jest to wynik wyraźnie inny niż w analizie dotyczącej osób po 16-tym roku życia, gdzie wśród osób niepełnosprawnych mężczyźni stanowili mniejszość (45%). Dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych poniżej 16-tego r. ż. przedstawiono w Tabeli nr 20.

Tabela nr 20. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci w 2022 r.

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	WIEK			PŁEĆ	
			od 0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1	01-U	23	0	5	6	7	8
2	02-P	28	1	6	21	11	17
3	03-L	14	2	4	8	5	9
4	04-O	5	1	1	3	2	3
5	05-R	10	3	2	5	4	6
6	06-E	4	1	0	3	2	2
7	07-S	5	4	0	1	2	3
8	08-T	2	0	1	1	0	2
9	09-M	3	2	1	0	1	2
10	10-N	49	19	19	11	20	29
11	11-I	32	7	11	14	12	20
12	12-C	88	18	32	38	16	72
	RAZEM	263	58	82	123	86	177

Objaśnienia:

01-U - upośledzenia umysłowe,
 02-P - choroby psychiczne,
 03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
 04-O - choroby narządu wzroku,
 05-R - upośledzenia narządu ruchu,
 06-E - epilepsja,

07-S - choroby układów oddechowego i krążenia,
 08-T - choroby układu pokarmowego,
 09-M - choroby układu moczowo-płciowego,
 10-N - choroby neurologiczne,
 11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego
 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe

**Tabela nr 21. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2022 r.
– osoby powyżej 16-tego r. ż.**

Lp.	Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiark.	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	mniej niż podst.	podst.	zasad.	średnie	wyższe	TAK	NIE
1	01 – U	17	9	1	27	16	9	2	0	11	16	5	18	4	0	0	0	27
2	02 – P	83	281	11	375	44	77	169	85	222	153	6	76	101	152	40	133	242
3	03 – L	5	64	100	169	9	7	17	136	95	74	3	30	58	61	17	20	149
4	04 – O	28	23	7	58	1	8	17	32	34	24	1	6	20	25	6	22	36
5	05 – R	77	363	217	657	10	38	199	410	413	244	15	87	188	266	101	165	492
6	06 – E	3	34	7	44	6	15	16	7	23	21	1	11	10	17	5	19	25
7	07 – S	179	285	40	504	4	15	104	381	229	275	10	86	178	173	57	87	417
8	08 – T	101	49	10	160	4	14	56	86	79	81	6	26	48	52	28	31	129
9	09 – M	189	60	5	254	3	13	83	155	163	91	3	30	71	91	59	70	184
10	10 – N	380	446	110	936	22	46	268	600	524	412	20	156	274	374	112	199	737
11	11 – I	133	115	19	267	29	30	84	124	160	107	7	28	78	101	53	77	190
12	12 - C	5	12	0	17	15	2	0	0	4	13	4	8	0	4	1	0	17
	RAZEM	1 200	1 741	527	3 468	163	274	1 015	2 016	1 957	1 511	81	562	1 030	1 316	479	823	2 645

Objaśnienia:

01-U upośledzenia umysłowe
02-P choroby psychiczne
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu
04-O choroby narządu wzroku
05-R upośledzenia narządu ruchu
06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia
08-T choroby układu pokarmowego
09-M choroby układu moczowo-płciowego
10-N choroby neurologiczne
11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień w pierwszej kolejności określa status osoby nim dysponującej jako osoby niepełnosprawnej w sensie prawnym. Ponadto pozwala korzystać, po spełnieniu określonych warunków, z szeregu form pomocy, do których należą m.in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej), możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m.in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), możliwość wsparcia działalności gospodarczej lub rolniczej,
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych (abonamentu),
- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Od dnia 31 marca 2020 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 31 marca 2020 r. *o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 568).

Artykułem 1 pkt 14 tej ustawy wprowadzono zmiany do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 374) dodając art. 15h. Zgodnie z ustępem 1 pkt 1 i 2 tego przepisu, z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, ze zm.), którego ważność:

1. upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, pod warunkiem złożenia w tym terminie kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia, zachowuje ważność do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności,

2. upływa w terminie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, zachowuje ważność do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo stopniu niepełnosprawności (*w tym przypadku przedłużenie nie jest uzależnione od złożenia wniosku*).

Cytowany powyżej przepis wprowadził zasadę ciągłości ważności orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

Powyższe uregulowania mają na celu zabezpieczenie praw osób niepełnosprawnych w trakcie trwania stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego m.in. w sytuacji, w której nie byłoby możliwe zebranie się składu orzekającego w zespole, czy zgromadzenie wymaganej dokumentacji medycznej z powodu trudności z dostępem do specjalistów.

Ponadto w 2022 r. Zespół orzekał obywateli Ukrainy. Środki na pokrycie kosztów orzekania w wysokości 10 027 zł. były przekazane z Funduszu Pomocy na realizację zadania tj. pomoc na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w 2022 r. Wnioski, niezbędne druki oraz informacje zostały przetłumaczone na język ukraiński.

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wydało oświadczenie, że Zespoły orzekające o niepełnosprawności wydają orzeczenia o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności osobom posiadającym obce obywatelstwo w oparciu o te same przepisy prawa co osobom posiadającym obywatelstwo polskie.

Do Zespołu wpłynęły 44 wnioski obywateli Ukrainy, w tym:

- 16 wniosków o ustalenie niepełnosprawności dla osób przed 16-tym r. ż. (15 dzieci uznano za osoby niepełnosprawne, 1 dziecko nie uzyskało statusu osoby niepełnosprawnej),
- 28 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osób po 16-tym r. ż. (wszystkich wnioskodawców uznano za osoby niepełnosprawne).

VI. Pomoc realizowana przez Dział Dodatków Mieszkaniowych.

1. Dodatek mieszkaniowy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania nałożone ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym z funduszy publicznych, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Taka forma pomocy dla osób, które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie pokryć obciążających ich kosztów związanych z zajmowaniem lokalu mieszkalnego, została wprowadzona *Ustawą z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych*. Obecnie zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości

i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje *Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2021).

Zgodnie z wymienioną ustawą osoba ubiegająca się o dodatek mieszkaniowy musi spełniać ściśle określone przesłanki, do których zaliczamy m.in. posiadanie tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego o określonej powierzchni normatywnej, w zależności od liczby członków gospodarstwa domowego i osiąganie odpowiedniego dochodu. Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza w gospodarstwie jednoosobowym 40% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w i 30% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej za rok 2021 wynosiło 5 662,53 zł.

Od 1 stycznia 2004 r. wypłata dodatków mieszkaniowych w całości finansowana jest z budżetu gminy, na terenie której położony jest lokal. Świadczenie przyznawane jest zawsze na okres 6 miesięcy. Jego wysokość stanowi różnicę wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie mieszkania, a wskazanym ustawą procentowym udziałem średniego miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego.

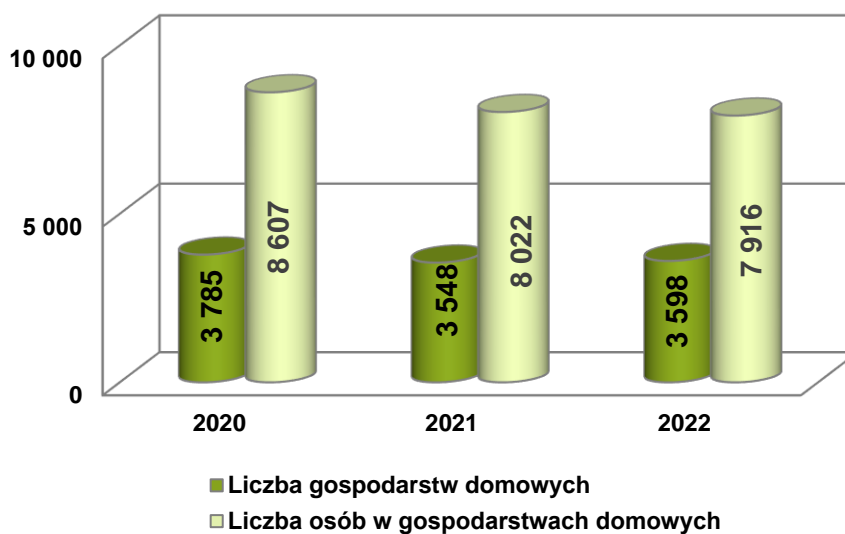
Zgodnie z ustawą wysokość dodatku mieszkaniowego łącznie z ryczałtem na zakup opału nie może przekroczyć 70% wydatków czynszowych. Ustawa o dodatkach mieszkaniowych pozwala Radzie Gminy na obniżenie lub podwyższenie 70% wskaźnika w granicach 20 punktów procentowych. Oznacza to, że w zależności od uchwały rady gminy maksymalna wysokość wypłacanych dodatków mieszkaniowych może kształtować się w przedziale od 50% do 90% wydatków.

W gminie Sosnowiec zgodnie z uchwałą Rady Miasta nr 19/VI/2015 z dnia 22 stycznia 2015 r., maksymalna wysokość wypłacanego dodatku mieszkaniowego wraz z ryczałtem na zakup opału do grudnia 2019 r. wynosiła 60% łącznej kwoty faktycznie poniesionych wydatków przypadających na utrzymanie lokalu lub na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu mieszkalnego.

Rada Miasta uchwałą nr 374/XX/2019 z dnia 18 grudnia 2019 r. od stycznia 2020 r. ponownie obniżyła wysokość wskaźnika procentowego o 20 punktów procentowych na czas nieokreślony, co stanowi, że wysokość dodatku mieszkaniowego łącznie z ryczałtem nie może przekraczać 50% wydatków faktycznie poniesionych na utrzymanie lokalu lub wydatków przypadających na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu.

W 2022 r. z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego skorzystało 3 598 gospodarstw domowych.

Wykres nr 8. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego w latach 2020 – 2022

Źródło: Dane MOPS – opracowanie DDM

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować spadek liczby gospodarstw korzystających z dofinansowania do czynszu. Sytuacja ta spowodowana jest m.in.: utratą tytułów prawnych do lokalu, odmową przyznania dodatku mieszkaniowego z powodu niespełnienia kryteriów ustawowych. Duży wpływ ma niewątpliwie wzrost dochodów gospodarstw domowych ubiegających się o przyznanie świadczenia.

Zgodnie z art. 15 zzzib ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U z 2021 r., poz. 2095), od czerwca 2020 r. osoby ubiegające się o dodatek mieszkaniowy mogły wnioskować o przyznanie dodatku mieszkaniowego z mocą wsteczną. W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. przyznano 975 świadczeń z mocą wsteczną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r. na wypłatę świadczeń w formie dodatku mieszkaniowego wydał łącznie 9 599 975,38 zł. Wypłacono 35 842 świadczeń, a średnia kwota dodatku osiągnęła wartość 267,84 zł.

Tabela nr 22. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2020–2022

Rok	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Średni dodatek w zł
2020	8 635 040	36 578	236,07
2021	8 972 114	35 197	254,91
2022	9 599 975	35 842	267,84

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

W 2022 r. w porównaniu do roku 2021 wzrosła liczba gospodarstw domowych i liczba wypłaconych świadczeń, wydatki poniesione na wypłatę świadczeń w 2022 r. były wyższe, niż w roku 2021. Na wzrost wartości wypłaconych świadczeń miał wpływ przede wszystkim wzrost średniej kwoty wypłacanego dodatku mieszkaniowego. W 2021 r. średnia kwota wypłacanego świadczenia wynosiła 254,91 zł, a w 2022 r. wzrosła do 267,84 złotych, czyli o 12,93 zł w stosunku do roku ubiegłego. Różnica ta w skali roku, przy wypłaconych do końca 2022 r. 35 842 świadczeniach daje kwotę 627 861,52 zł. Wzrost wartości wypłaconych świadczeń był spowodowany następującymi czynnikami: od 09 lutego 2022 r. wzrosły kryteria uprawniające do przyznania dodatku mieszkaniowego; dla 1 – osobowego gospodarstwa domowego kryterium wzrosło z kwoty 2 066,99 zł na 2 265,01 zł przy 15% udziale własnym. Dla wieloosobowego gospodarstwa domowego kryterium z kwoty 1 550,24 zł na jednego członka gospodarstwa domowego, wzrosło do 1 698,76 zł przy 12% (2-4-osobowe gospodarstwo) i przy 10% dla gospodarstwa składającego się z 5 i więcej osób. Do naliczenia dodatku mieszkaniowego, od lipca 2021 r. przyjmowane są dochody netto, tj. brutto pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, chorobowe, rentowe). Na wzrost wartości średniej kwoty wypłacanego dodatku mieszkaniowego miało również wpływ podniesienie przez gminę kwoty stawki czynszowej za m² oraz opłat za m³ wody i odprowadzanie ścieków.

Tabela nr 23. Wartość, liczba oraz kwota średniego wypłaconego dodatku mieszkaniowego z podziałem na zasoby w latach 2020 – 2022

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Komunalne	Spółdzielcze	Inne ¹
2020	wartość wypłaconych świadczeń	8 635 040	4 200 612	1 973 236	2 461 192
	liczba wypłaconych świadczeń	36 578	17 297	9 152	10 129
	kwota średniego dodatku w zł	236,07	242,85	215,60	242,98
2021	wartość wypłaconych świadczeń	8 972 114	4 452 850	2 038 662	2 480 602
	liczba wypłaconych świadczeń	35 197	16 790	8 781	9 626
	kwota średniego dodatku w zł	254,91	265,21	232,17	257,70
2022	wartość wypłaconych świadczeń	9 599 975	4 518 093	2 309 633	2 772 249
	liczba wypłaconych świadczeń	35 842	15 787	9 633	10 422
	kwota średniego dodatku w zł	267,84	286,19	239,76	266,00

¹ inne zasoby np.: prywatne, dawne zakładowe oraz wykupione na własność (wspólnoty mieszkaniowe)

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

Dodatek mieszkaniowy jest wypłacany zarządcy budynku lub osobie uprawnionej do pobierania należności za lokal mieszkalny, w którym mieszka wnioskodawca.

Najwięcej środków pieniężnych z tytułu dodatków mieszkaniowych przekazuje się dla najemców lokali mieszkalnych tworzących mieszkaniowy zasób gminy. W 2022 r. dla tej grupy najemców przekazano 47,06% wszystkich środków wydanych na dodatki mieszkaniowe. Pozostałe środki trafiły do zasobów nie wchodzących w skład gminy, tj.: prywatnych, dawnych zakładowych, wykupionych na własność (wspólnoty mieszkaniowe), a także do spółdzielni mieszkaniowych.

Prawo do przeprowadzania wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania wnioskodawcy daje możliwość eliminowania przypadków pobierania świadczenia przez osoby nieuprawnione. W 2022 r. ze względu na stan zagrożenia epidemicznego, ogłoszonych z powodu COVID-19 przeprowadzono tylko 6.

2. Dodatek energetyczny

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wprowadzony został zryczałtowany dodatek energetyczny dla odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej zgodnie z *ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późniejszymi zmianami).

Wypłata dodatku energetycznego zgodnie z art. 5f pkt 1 ustawy jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Dodatek energetyczny wypłacają gminy po otrzymaniu dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku energetycznego dla odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej, któremu przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny.

Zgodnie z ustawą odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku poz. 2021), która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej (art. 3 pkt 13 c).

Wysokość zryczałtowanego dodatku energetycznego zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Klimatu z dnia 26 kwietnia 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r. wynosiła:

- dla gospodarstw prowadzonych przez osobę samotną – 12,09 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z 2 do 4 osób – 16,79 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z co najmniej 5 osób – 20,15 zł miesięcznie.

Natomiast od 1 maja 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r. wysokość zryczałtowanego dodatku energetycznego zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 kwietnia 2022 r. wynosi:

- dla gospodarstw prowadzonych przez osobę samotną – 13,38 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z 2 do 4 osób – 18,58 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z co najmniej 5 osób – 22,30 zł miesięcznie.

Dodatek energetyczny wypłaca się odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z wyjątkiem stycznia, w którym zryczałtowany dodatek wypłaca się do dnia 30 stycznia danego roku.

Ośrodek w 2022 r. wypłacił 2 655 dodatków energetycznych na kwotę 38 931,17 zł dla 692 gospodarstw domowych, w skład których wchodzi 1 343 osób. W 2022 r. wartość i liczba wypłacanych świadczeń w porównaniu do 2021 r. znacząco zmalała ze względu na wejście w życie ustawy o dodatku osłonowym, której art. 15 wskazuje, że wnioski o dodatek energetyczny złożone do dnia 31 grudnia 2022 r. pozostawia się bez rozpoznania (w brzmieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym).

Tabela nr 24. Kwota i liczba wypłaconych dodatków energetycznych w 2020 r. według liczby osób w gospodarstwie domowym

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	Kwota jednego świadczenia w zł
1 osoba	1 922	21 853,14	11,37
	3 212	35 139,28	10,94
Ogółem 1 osoba	5 134	56 992,42	X
2,3,4 osoby	1 703	26 907,40	15,80
	2 614	39 706,66	15,19
Ogółem 2,3,4 osoby	4 317	66 614,06	X
5 i więcej osób	265	5 024,40	18,96
	367	6 690,41	18,23
Ogółem 5 i więcej osób	632	11 714,81	X
Razem	10 083	135 321,29	X

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

Tabela nr 25. Kwota i liczba wypłaconych dodatków energetycznych w 2021 r. według liczby osób w gospodarstwie domowym

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	Kwota jednego świadczenia w zł
1 osoba	1 694	18 532,36	10,94
	2 838	34 311,42	12,09
Ogółem 1 osoba	4 532	52 843,78	X
2,3,4 osoby	1 377	20 916,63	15,19
	2 145	36 014,55	16,79
Ogółem 2,3,4 osoby	3 522	56 931,18	X
5 i więcej osób	199	3 627,77	18,23
	290	5 843,50	20,15
Ogółem 5 i więcej osób	489	9 471,27	X
Razem	8 543	119 246,23	X

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

Tabela nr 26. Kwota i liczba wypłaconych dodatków energetycznych w 2022 r. według liczby osób w gospodarstwie domowym

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	Kwota jednego świadczenia w zł
1 osoba	1 281	15 487,29	12,09
	81	1 083,78	13,38
Ogółem 1 osoba	1 362	16 571,07	X
2,3,4 osoby	1 073	18 015,67	16,79
	66	1 226,28	18,58
Ogółem 2,3,4 osoby	1 139	19 241,95	X
5 i więcej osób	147	2 962,05	20,15
	7	156,10	22,30
Ogółem 5 i więcej osób	154	3 118,15	X
Razem	2 655	38 931,17	X

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

3. Dodatek osłonowy

Dodatek osłonowy jest świadczeniem pieniężnym, który ma na celu zapewnienie wsparcia dla osób najuboższych energetycznie i zrekompensowanie rosnących cen energii, gazu oraz produktów żywnościowych. Zasady i tryb przyznawania oraz ustalania i wypłaty dodatku osłonowego regulują przepisy Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym, która weszła w życie 4 stycznia 2022 r. Wnioski o dodatek osłonowy można było składać do 31 października 2022 r. Wnioski złożone po tym dniu pozostały bez rozpatrzenia.

Dodatek osłonowy przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym:

- jednoosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 2 100 zł,
- wieloosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 1 500 zł na osobę.

Dodatek osłonowy wynosił rocznie:

1. 400 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego,
2. 600 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób,
3. 850 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób,
4. 1 150 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Natomiast w przypadku, gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węgl pochodnymi, wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, dodatek osłonowy ulegał podwyższeniu i wynosił rocznie:

1. 500 zł dla gospodarstwa domowego jednoosobowego,

2. 750 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób,
3. 1 062,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób,
4. 1 437,50 zł dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania dodatku osłonowego obowiązywała tzw. zasada „złotówka za złotówkę”, gdzie wysokość należnego świadczenia ulega obniżeniu o kwotę przekroczenia przeciętnego miesięcznego dochodu. Minimalna kwota wypłacanych dodatków osłonowych wynosiła 20 zł, poniżej której dodatek osłonowy nie przysługiwał.

Dodatek wypłacano w dwóch ratach: pierwszą ratę do 31 marca, a drugą najpóźniej do 2 grudnia 2022 r. jeśli wniosek złożony został do 31 stycznia 2022 r. Jeśli wniosek złożony został po 31 stycznia 2022 r. – dodatek wypłacano jednorazowo w możliwie najkrótszym terminie do 31 grudnia 2022 r.

Ośrodek w 2022 r. wypłacił 16 963 dodatków osłonowych na kwotę 6 623 080,50 zł dla 12 778 gospodarstw domowych. Wydano 1 042 decyzje odmowne, a 181 wniosków pozostało bez rozpatrzenia.

Tabela nr 27. Kwota i liczba wypłaconych dodatków osłonowych w 2022 r. według liczby osób w gospodarstwie domowym i posiadanego źródła ogrzewania

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	
1 osoba	6982	1 882 842,39	X
	904	354 482,26	Paliwo stałe
2-3 osoby	4960	1 919 843,56	X
	789	431 816,54	Paliwo stałe
4-5 osób	2665	1 493 052,24	X
	363	298 481,56	Paliwo stałe
6 i więcej osób	235	170 478,74	X
	65	72 083,21	Paliwo stałe
Razem	16 963	6 623 080,50	X

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

Dodatek osłonowy w podstawowej kwocie był zdecydowanie najczęściej przyznawany i stanowił 82,53% wszystkich wypłaconych świadczeń.

4. Dodatek węglowy

Dodatek węglowy to jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 3 000 zł mające zrekompenzować wzrost cen węgla i uchronić obywateli przed ubóstwem energetycznym.

Zasady i tryb przyznawania oraz ustalania i wypłaty dodatku węglowego regulują przepisy Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, która weszła w życie 12 sierpnia 2022 r. Wypłata dodatku węglowego

zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy jest zadaniem zleconym gminie. Wojewodowie przekazali środki gminom w granicach kwot określonych na realizację wypłat dodatku węglowego w Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.).

Z dodatku węglowego mogły skorzystać gospodarstwa domowe, w których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającym co najmniej 85% węgla kamiennego.

Warunkiem uzyskania dodatku było uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można było składać do 30 listopada 2022 r.

Zgodnie z pierwotnym brzmieniem ustawy, w przypadku, gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania mieszkało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, wszystkim przysługiwał tylko jeden dodatek, który otrzymywała osoba będąca pierwszym składającym wniosek. Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 3 listopada 2022 r., gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych prezydent miasta przyznawał dodatek węglowy w drodze decyzji administracyjnej. Dodatek przyznawano jeżeli w wyniku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego ustalono zamieszkiwanie pod jednym adresem kilku gospodarstw domowych w odrębnych lokalach oraz wykorzystywanie przez te gospodarstwa oddzielnego lub współdzielonego źródła ogrzewania. Z przeprowadzonego wywiadu środowiskowego była sporządzona notatka służbowa. Organ gminy dokonywał na podstawie przeprowadzonego wywiadu wpisu źródła ciepła do centralnej ewidencji emisyjności budynków bez konieczności składania odpowiedniej deklaracji, jeżeli źródło ciepła nie było wcześniej zgłoszone.

Ponadto zgodnie z nowymi przepisami organ gminy mógł przyznać dodatek węglowy z urzędu – w przypadku posiadania informacji wskazujących, że osoba, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku węglowego, spełniała warunki jego przyznania wynikające z ustawy organ gminy mógł przeprowadzić wywiad środowiskowy w celu ustalenia prawa do tego dodatku.

Ośrodek w 2022 r. wypłacił 7 880 dodatków węglowych na kwotę 23 640 000 zł. Wydano 196 decyzji odmownych, a 397 wniosków pozostało bez rozpatrzenia. W 2022 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej przeprowadzili 911 wywiadów środowiskowych mających na celu ustalenie faktycznego stanu gospodarstw ubiegających się o przyznanie dodatku węglowego.

5. Dodatek dla gospodarstw z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła

20 września 2022 r. weszła w życie ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, która wprowadziła dofinansowanie na inne niż węglowe źródła ogrzewania. Wnioski można było składać osobiście lub przez internet do 30 listopada 2022 r. Wnioski złożone po tym dniu pozostawiono bez rozpoznania.

Z dodatku mogli skorzystać gospodarstwa domowe, w których głównym źródłem ogrzewania był:

- kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane peletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy,
- kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG,
- kocioł olejowy.

Podobnie, jak w przypadku dodatku węglowego, warunkiem koniecznym do uzyskania dodatku było uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do centralnej ewidencji emisyjności budynków tzw. CEEB.

Dodatek przyznawany był w kwocie:

- 3 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego,
- 1 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym,
- 500 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG,
- 2 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł olejowy.

Gospodarstwu wieloosobowemu przysługiwał tylko jeden dodatek. W przypadku, gdy w gospodarstwie wieloosobowym wniosek o dodatek złożyła więcej niż jedna osoba, świadczenie otrzymała ta, która pierwsza złożyła wniosek.

W sytuacji gdy pod jednym adresem zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, na dany adres przyznawano tylko jeden dodatek. W przypadku, kiedy wpłynęło kilka wniosków z jednego adresu, dodatek wypłacano wnioskodawcy, który pierwszy złoży wniosek. Pozostałe wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia. Jeśli podczas weryfikacji wniosku wystąpiły wątpliwości dotyczące gospodarstwa domowego, przeprowadzano wywiad środowiskowy, który pozwalał zweryfikować faktyczny skład gospodarstwa. W 2022 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej przeprowadzili 5 wywiadów mających na celu ustalenie faktycznego stanu gospodarstw ubiegających się o przyznanie dodatku.

Z dodatku nie mogły skorzystać gospodarstwa, które otrzymały dodatek węglowy. Świadczenie nie przysługiwało gospodarstwom domowym, na potrzeby którego zostało zakupione paliwo stałe, po cenie od przedsiębiorcy, o których mowa w ustawie z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw.

Tabela nr 28. Wartość, liczba oraz kwota wypłaconych dodatków dla gospodarstw z podziałem na rodzaj źródła ogrzewania

Rodzaj głównego źródła ciepła	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	Kwota jednego świadczenia w zł
kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy	359	1 077 000	3 000
kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym	456	456 000	1 000
kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG	25	12 500	500
kocioł olejowy	61	122 000	2 000
Razem	901	1 667 500	X

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

6. Dodatek elektryczny

Dodatek elektryczny został wprowadzony na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2127 z późniejszymi zmianami). Wypłata dodatku elektrycznego jest zadaniem zleconym gminie.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego można było składać w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną.

Przez gospodarstwo domowe rozumie się:

- osobą fizyczną samotnie zamieszkującą i gospodarującą (gospodarstwo domowe jednoosobowe) albo
- osobą fizyczną oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

Zgodnie z ww. ustawą jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego. W przypadku, gdy wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego

złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany jest wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy.

Wysokość dodatku elektrycznego wynosi:

- 1 000,00 zł;
- 1 500,00 zł - w przypadku, gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh wnioskodawca dołącza zaświadczenie z przedsiębiorstwa energetycznego potwierdzające zużycie energii elektrycznej w 2021 r.

Z dodatku nie mogły skorzystać osoby, które otrzymały dodatek węglowy oraz gospodarstwa domowe, na potrzeby których zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w ustawie z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw, a także gospodarstwom objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku, o którym mowa w art. 24 ust.1 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

W grudniu 2022 r. złożone zostały 830 wnioski o przyznanie dodatku elektrycznego, wydano 83 pozytywne rozstrzygnięcia, 11 decyzji odmownych. Wypłata świadczeń będzie realizowana w 2023 r., w terminie do 31 marca, po otrzymaniu dotacji przeznaczonej na ten cel.

VII. Świadczenia przeznaczane na wsparcie dla rodzin z dziećmi

W roku 2022 Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych kontynuował realizację powierzonych zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Wydawano też zaświadczenia potwierdzające wysokość dochodu rodziny na potrzeby programu „Czyste Powietrze” – wydano 87 takich zaświadczeń.

1. Świadczenia rodzinne

W ramach świadczeń rodzinnych wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie i świadczenia opiekuńcze, tj.: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy.

Zasiłek rodzinny – przysługuje na dziecko do ukończenia 18 r. ż. lub w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 21 r. ż., zaś w przypadku dziecka niepełnosprawnego uczącego się do 24 r. ż. Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674 zł na osobę w rodzinie, a w przypadku rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym - 764 zł. W przypadku przekroczenia przez rodzinę kryterium dochodowego świadczenie wypłaca się w wysokości będącej różnicą pomiędzy kwotą przysługujących świadczeń, a kwotą o jaką przekroczone kryterium dochodowe. Jeżeli miesięczna wysokość świadczenia nie przekraczała kwoty 20 zł, świadczenie to nie przysługuje.

Wysokość zasiłku rodzinnego miesięcznie w 2022 r. wynosiła odpowiednio:

- 95 zł - na dziecko w wieku do ukończenia 5 r. ż.,
- 124 zł - na dziecko w wieku powyżej 5 r. ż. do ukończenia 18 r. ż.,
- 135 zł - na dziecko w wieku powyżej 18 r. ż. do ukończenia 24 r. ż.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki, których przyznanie uwarunkowane jest posiadaniem prawa do zasiłku rodzinnego oraz spełnieniem dodatkowych kryteriów, określonych w przepisach prawa. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków. Dodatki do zasiłku rodzinnego to:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka – jednorazowo 1 000 zł,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95 zł,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90 zł i 110 zł,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – jednorazowo 100 zł,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:
  - na zamieszkanie - 113 zł miesięcznie,
  - na dojazd do szkoły – 69 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka – od 193 do 273 zł miesięcznie (w przypadku posiadania dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością).

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – świadczenie przyznawane w wysokości 1 000 zł na każde urodzone dziecko. Świadczenie uzależnione jest od dochodu rodziny – przysługuje przy dochodzie do 1 922 zł na osobę w rodzinie. Osoba deklarująca samotne wychowywanie dziecka musi mieć zasądzone alimenty od drugiego rodzica.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia więcej niż dwoje dzieci podczas jednego porodu – świadczenie ustalone przez Gminę Sosnowiec. Zgodnie z Uchwałą Nr 677/XXXVIII/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 23 maja 2013 r. wysokość zapomogi wynosi 5 000 zł na każde dziecko. Zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód, jeżeli zamieszkują na terenie Miasta Sosnowca co najmniej rok przed urodzeniem dzieci. Przyznanie zapomogi poprzedzone jest wizytą pracownika socjalnego w środowisku osoby uprawnionej. Wniosek o przyznanie zapomogi składa się w terminie do 12 miesięcy od dnia urodzenia się dzieci. W 2022 r. nie wypłacono żadnego świadczenia.

Świadczenie rodzicielskie – świadczenie przysługujące przez rok od urodzenia dziecka w przypadku, gdy matka dziecka nie jest uprawniona do zasiłku macierzyńskiego na podstawie innych przepisów. W określonych sytuacjach świadczenie przysługuje również opiekunom dziecka nie będącym biologicznymi rodzicami, np. opiekunowi faktycznemu dziecka, rodzicom zastępczym niezawodowym, rodzicom przysposabiającym. Świadczenie przysługuje w kwocie 1 000 zł miesięcznie, jest niezależne od dochodu.

2. Świadczenia opiekuńcze

- Zasiłek pielęgnacyjny – przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobom po 16 r. ż. z niepełnosprawnością w stopniu znacznym lub osobom niepełnosprawnym w stopniu umiarkowanym, jeżeli niepełnosprawność powstała przed 21 r. ż., a także osobom, które ukończyły 75 r. ż. W roku 2021 zasiłek pielęgnacyjny przysługiwał w kwocie 215 84 zł,
- Świadczenie pielęgnacyjne – przyznawane rodzicom, opiekunowi faktycznemu lub osobie zobowiązanej do alimentacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, którzy zrezygnowali z pracy i możliwości zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Według aktualnie obowiązujących przepisów świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jedynie osobie spokrewnionej, opiekującej się osobą, której niepełnosprawność powstała przed 18 r. ż. lub przed 25 r. ż., ale w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej. W 2021 r. wysokość świadczenia wynosiła 2 119 zł,
- Specjalny zasiłek opiekuńczy - przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), ciąży obowiązek alimentacyjny, nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, bądź rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki, bądź pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Prawo do zasiłku uzależnione jest od dochodu rodziny i przyznawane jest na okresy zasiłkowe. Przy ustalaniu prawa do zasiłku obowiązuje kryterium dochodowe jak przy zasiłku rodzinnym. Zasiłek przysługuje w kwocie 620 zł miesięcznie.

Tabela nr 29. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2020 - 2022

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba uprawnionych
2020	7 741	15 360	11 203
2021	7 354	13 661	10 448
2022	7 204	13 125	10 072

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

W 2022 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało 7 204 rodzin. Wypłacono 127 035 świadczeń dla 10 072 osób uprawnionych, na łączną kwotę 42 364 600 zł. Porównując dane na przełomie trzech ostatnich lat widoczny jest spadek wydatków i ilości wypłacanych zasiłków rodzinnych z dodatkami. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi w roku 2022 wypłacono 11% mniej świadczeń niż w roku poprzednim a kwota wypłacanych świadczeń zmalała o 12%. W porównaniu do roku 2020 spadek tych samych wartości jest jeszcze większy i wynosi

odpowiednio 25% dla ilości świadczeń i 23% dla wypłacanych kwot. Wy tłumaczeniem takiego zjawiska jest fakt, iż zasiłki rodzinne uzależnione są od dochodu rodziny a obowiązujące kryterium dochodowe stale utrzymuje się na niskim poziomie.

Jednocześnie zauważalny jest znaczny wzrost kwot wypłacanych świadczeń opiekuńczych, co jest spowodowane podnoszeniem wysokości zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego – w ubiegłym roku wypłacono o 23% więcej świadczeń opiekuńczych niż dwa lata wcześniej, wydatki z tego tytułu wzrosły aż o 42%.

Tabela nr 30. Liczba wypłaconych świadczeń i wydatków w latach 2020 - 2022

Lp.	Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
		Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	6 456 407	56 735	5 350 019	46 866	4 587 865	40 261
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	3 180 076	25 448	2 782 455	22 530	2 538 500	21 298
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (1+2)	9 336 483	82 183	8 132 474	69 396	7 126 366	61 559
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	10 206 453	47 340	10 673 253	49 456	11 205 912	51 924
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	14 451 099	7 966	17 226 473	8 857	20 575 032	9 804
6.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	87 480	142	31 620	51	30 380	49
7.	Świadczenia opiekuńcze (4+5+6)	24 745 032	55 448	27 931 346	58 364	31 811 324	61 777
8.	Razem (3+7)	34 381 515	137 631	36 063 820	127 760	38 937 690	123 336
9.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	729 000	729	637 000	637	520 000	520
10.	Świadczenie rodzicielskie	3 741 260	4 039	3 466 825	3 784	2 906 910	3 179
11.	Razem świadczenia rodzinne (8+9+10)	38 851 775	142 399	40 167 645	132 181	42 364 600	127 035

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Z uwagi na wybuch wojny w Ukrainie Ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadzono szereg rozwiązań mających na celu pomoc uchodźcom. W zakresie omawianych świadczeń ustawa umożliwiała ubieganie się o świadczenia przez obywateli Ukrainy, którym nadano status uchodźcy. W roku 2022 uchodźcom wypłacono łącznie 741 świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 154 055,52 zł. Ponadto 756,40 zł przeznaczono na opłacanie składek zdrowotnych za uchodźców pobierających świadczenie pielęgnacyjne.

3. Zasiłek dla opiekuna

Zasiłek przyznawany na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2020 poz. 1297) przysługuje osobom opiekującym się osobą niepełnosprawną, które uprzednio w związku ze zmianą przepisów utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od dnia 1 lipca 2013 r. Wysokość zasiłku w 2022 r. wynosiła 620 zł., wypłacono 104 zasiłki na łączną kwotę 63 860 zł. Z roku na rok maleje liczba uprawnionych do tego świadczenia z uwagi na brak możliwości składania nowych wniosków – zasiłek przewidziany jest jedynie dla osób kontynuujących to świadczenie.

4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Przyznawane są osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, w przypadku kiedy egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia 18 r. ż., a w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 25 r. ż., natomiast przy znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. W 2020 r. zmieniono kryterium dochodowe uprawniające do pobierania świadczeń od października 2020 r. świadczenie przysługuje jeżeli miesięczny dochód rodziny nie przekracza kwoty 900 zł na osobę.

Poniższa obrazuje tabela zarówno liczba rodzin korzystających ze świadczenia jak i liczba uprawnionych w ciągu ostatnich trzech lat spadły o około 13% i 11%.

Tabela nr 31. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego w latach 2020 – 2022

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba uprawnionych
2020	1 038	3 367	1 349
2021	993	3 193	1 283
2022	896	2 913	1 192

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

W roku 2022 wypłacono o 11 % mniej świadczeń niż w roku poprzednim odnotowując 10% spadek wypłaconych kwot. Porównanie tych samych wartości względem roku 2020 ujawnia spadki odpowiednio o 18% i 17%.

Tabela nr 32. Liczba przyznanych świadczeń i wydatków w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	5 901 883	14 040	5 457 008	12 899	4 886 446	11 423

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych realizuje również zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie prowadzenia działań wobec dłużników alimentacyjnych. W tym zakresie przepisy ustawy regulują sposób i tryb postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, którego głównymi elementami są:

- ścisła współpraca gminy z komornikami w zakresie poprawy skuteczności egzekucji,
- poszerzenie uprawnień komornika w zakresie postępowania egzekucyjnego,
- zwiększenie kontroli sądów nad działalnością komorników,
- ułatwienie w procedurze złożenia wniosku o egzekucję alimentów,
- stałe sprawdzanie sytuacji finansowej dłużnika alimentacyjnego poprzez przeprowadzanie wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego,
- wpisanie dłużnika alimentacyjnego do rejestru dłużników w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- aktywizacja zawodowa dłużników alimentacyjnych, w tym kierowanie do robót publicznych,
- możliwość zatrzymania prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego w przypadku, gdy uniemożliwia on przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, lub odmawia podjęcia pracy, do której został skierowany, albo się od niej uchyla.

W 2022 r. wezwanie do stawienia się celem odebrania oświadczenia majątkowego i przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego wystosowano do 700 dłużników alimentacyjnych, z czego zgłosiło się 183 osób, 42 osoby zobowiązano do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy. W 72 przypadkach poinformowano PUP o konieczności podjęcia działań aktywizujących zawodowo.

Wobec pozostałych prowadzone są dalsze elementy postępowania przewidzianego w ustawie, tj. wszczęto postępowanie dotyczące uznania za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w pozostałych przypadkach podejmowane są inne działania zmierzające do ustalenia adresu dłużnika, wyjaśnienia powodów niestawienia itp. Decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych wydano wobec 83 osób. Wydanie prawomocnej decyzji w tym zakresie umożliwia w dalszej kolejności skierowanie wniosku

o ściganie dłużnika alimentacyjnego za przestępstwo niealimentacji i złożenie wniosku o odebranie prawa jazdy. W 2022 r. skierowano 31 wniosków o odebranie prawa jazdy oraz 81 zawiadomień do organów ścigania.

W tym miejscu należy nadmienić, iż zgodnie z obowiązującym od 1 czerwca 2017 r. brzmieniem Kodeksu karnego obowiązek składania zawiadomień o niealimentacji za co najmniej 3 miesiące nałożono na organ przyznający zasiłek rodzinny lub świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Aktualnie zawiadomienia takie kierowane są do organów ścigania każdorazowo, kiedy w aktach sprawy znajdują się dokumenty świadczące o niewywiązywaniu się przez rodzica z obowiązku alimentacji dziecka.

5. Świadczenie wychowawcze - Program „Rodzina 500+”

W roku 2022 Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych nie przyjmował już nowych wniosków o przyznanie świadczeń wychowawczych – od początku roku wszystkie nowe wnioski były realizowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał jedynie do końca okresu zasiłkowego tj. do 31 maja 2022 r. świadczenia wnioskowane przed zmianą przepisów. Ponadto wypłacane były świadczenia przyznawane przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Prowadzone były również postępowania dotyczące nienależnie pobranych świadczeń za okresy wcześniejsze.

Tabela nr 33. Liczba złożonych wniosków oraz wydanych decyzji i pism administracyjnych w sprawie świadczenia wychowawczego w latach 2020 - 2022

Program „Rodzina 500+”	2020	2021	2022
Złożone wnioski, w tym:	2 309	22 588	x
elektronicznie	1 747	20 617	x
papierowo	562	1 971	x
Liczba dzieci, na które złożono wnioski o świadczenie	2 737	28 346	x
liczba wydanych decyzji i rozstrzygnięć¹	2 278	20 903	205
liczba pism administracyjnych¹	2 270	4 324	646

¹ decyzje i informacje o przyznaniu świadczenia

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

W 2022 r. w Sosnowcu ze świadczenia wychowawczego skorzystało 18 736 rodzin, programem łącznie objęto 27 244 dzieci.

Tabela nr 34. Kwota i liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2020 - 2022

Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń
Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	165 263 332	332 480	163 446 751	328 806	67 404 655	135 411

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Kwoty wypłacanych świadczeń wychowawczych oraz ich ilość w roku 2022 były na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

Podobnie jak w przypadku realizowanych od wielu lat świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego istnieje możliwość realizacji przyznanego świadczenia w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług. Dotyczy to wyłącznie sytuacji, w których przyznane świadczenia są marnotrawione przez osobę je pobierającą. Każda uzyskana informacja o takiej sytuacji musi być potwierdzona przez pracownika socjalnego w drodze przeprowadzonego wywiadu środowiskowego. W roku 2022 świadczenia w formie rzeczowej (poprzez wydanie bonów) wypłacano 2 rodzinom.

Ponadto na prośbę 17 rodzin część świadczenia wychowawczego przesyłana była bezpośrednio na konto Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych w Sosnowcu celem spłaty zadłużenia czynszowego lub do przedszkoli celem uregulowania opłat za pobyt dziecka.

6. Świadczenie „Za życiem”

W 2022 r. kontynuowano realizację ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w zakresie wypłaty jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł. Świadczenie przysługuje w przypadku urodzenia dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. W 2022 r. wypłacono 17 takie świadczenia na łączną kwotę 68 000 zł.

7. Pomoc materialna dla uczniów

Pomoc materialna dla uczniów z terenu Sosnowca realizowana jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu zgodnie z *Uchwałą Nr 282/XXIII/2015 Rady Miejskiej w Sosnowcu*. W ramach tej pomocy można wyodrębnić następujące rodzaje świadczeń: stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne – przyznawane jest uczniom i słuchaczom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje jedna z przesłanek społecznych. Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 600 zł na osobę w rodzinie. Osoby uprawnione do świadczeń w formie stypendium szkolnego to:

- uczniowie szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchacze kolegiów pracowników służb społecznych do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 r. ż.,
- wychowankowie publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7, a także dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
- uczniowie szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
- wychowankowie publicznych i niepublicznych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.
- Wysokość stypendium szkolnego uzależniona jest od dochodu na osobę w rodzinie, sytuacji społecznej rodziny ucznia oraz okresu, na jaki przyznaje się stypendium szkolne. Zadanie realizowane jest na zasadzie zwrotu kosztów. Świadczenie wypłacane jest na wskazany rachunek bankowy jako refundacja przedłożonych faktur.

Stypendia szkolne wypłacane są jako refundacja przedłożonych faktur za zakup materiałów pomocnych w nauce szkolnej.

Zasilek szkolny - ma charakter uznaniowy i może być przyznany niezależnie od otrzymywanego stypendium w przypadku zaistnienia zdarzenia losowego powodującego przejściowo trudną sytuację materialną ucznia, przykładowo: nagła choroba, śmierć, kradzież, pożar lub inne zdarzenie nadzwyczajne i nieprzewidywalne. Wniosek należy składać w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego. Maksymalna wysokość zasiłku szkolnego w roku szkolnym wynosi 620 zł.

Tabela nr 35. Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy materialnej (rok szkolny – 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023)

Wyszczególnienie	Liczba złożonych wniosków w roku szkolnym			Liczba przyznanych świadczeń w roku szkolnym		
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Stypendia szkolne	595	523	480	446	401	377
Zasiłki szkolne	38	30	33	23	24	33

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Tabela nr 36. Kwota przyznanych świadczeń w latach 2020 - 2022

Wyszczególnienie	Kwota świadczeń w zł		
	2020	2021	2022
Stypendia szkolne	681 729,47	560 926,81	487 909,96
Zasiłki szkolne	14 260	14 880	19 840

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Tabela nr 37. Liczba korzystających ze świadczeń w latach 2020- 2022

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba uczniów otrzymujących świadczenie		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Stypendia szkolne	347	294	288	446	401	437
Zasiłki szkolne	21	24	27	21	24	33

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Ponadto obywatele Ukrainy, którym nadano status uchodźcy również byli objęci pomocą materialną dla uczniów. W roku 2022 do Ośrodka wpłynęło 57 wniosków o stypendium szkolne i 2 wnioski o zasiłki szkolne. Na pomoc dla uczniów z funduszu pomocowego przeznaczono łącznie 24 404,42 zł, w tym 23 784,5 zł na stypendia szkolne i 620 zł na zasiłek szkolny. Pomocą objęto 54 uczniów z 36 rodzin.

VIII. Udzielanie pomocy w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej

1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu

Zadania gminy w zakresie wspierania rodzin biologicznych w prawidłowym funkcjonowaniu w 2022 r. realizowała Sekcja Asysty Rodzinnej, w skład której wchodziło 15 asystentów rodziny oraz pedagog. Zadaniem ww. pracowników jest organizowanie wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo, w których istnieje potencjalne zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, a także pomoc rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odzyskaniu zdolności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych tak, aby dziecko mogło powrócić do naturalnego środowiska rodzinnego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc taka odbywa się przez pracę z rodziną – wsparcie w opiece i wychowaniu.

Działania te mogą być realizowane poprzez przydzielenie rodzinie asystenta, udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych, organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, pomoc rodzin wspierających czy placówek wsparcia dziennego.

W 2022 r. wsparciem asystentów objętych było 259 rodzin z 490 dziećmi. Ze wszystkimi rodzinami zostały sporządzone indywidualne plany pracy. Asystenturą objęte zostały rodziny typowane przez pracowników

socjalnych, kuratorów rodzinnych, a 63 rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu. Natomiast 4 rodziny współpracują z asystentami w oparciu o złożony wniosek wynikający z Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W zakresie realizacji planów pracy i w zależności od indywidualnych potrzeb rodzin asystenci:

- współpracowali z pracownikami socjalnymi – 115 rodzin,
- współpracowali z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i kuratorem rodzinnym – 121 rodzin,
- współpracowali z grupą roboczą Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - 18 rodzin,
- współpracowali z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z Centrum Leczenia Uzależnień - 11 rodzin,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, uczyli ekonomicznego dysponowania budżetem domowym, informowali, pomagali i dopilnowywali uzyskania przysługujących rodzinom świadczeń, uświadamiali rodzinom hierarchię potrzeb bytowych i wydatków na ich zaspokojenie – 259 rodzin,
- motywowali członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych – 176 osób,
- udzielali pomocy w poszukiwaniu pracy zarobkowej - 113 osób,
- udzielali pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym uczyli prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywaniem czystości, podziałem obowiązków domowych pomiędzy różnych członków rodziny - 259 rodzin,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi - 247 rodzin,
- udzielali wsparcia w zakresie potrzeb zdrowotnych dzieci poprzez osobisty kontakt z placówkami służby zdrowia - 59 rodziny,
- udzielali wsparcia dzieciom - 114 dzieci rozpoczęło zajęcia psychoedukacyjne prowadzone w poradniach pedagogiczno-psychologicznych oraz zajęcia prowadzone przez pedagoga MOPS oraz placówki wsparcia dziennego,
- motywowali rodziców do utworzenia i udziału w zajęciach grupy wsparcia lub grupy edukacyjno-wspierającej - 91 osób,
- współpracowali ze szkołami i przedszkolami - 183 rodzin,
- dokonywali okresowej oceny sytuacji każdej rodziny, której okres współpracy z asystentem wyniósł minimum 6 miesięcy - za okres od stycznia do grudnia 2022 r. Sporządzono 401 ocen rodzin,
- sporządzali opinie o rodzinie na wniosek sądu - 69 opinii,
- organizowali spotkania zespołów multiprofesjonalnych - 32 spotkań.

W 2022 r. w zajęciach wyrównawczych i usprawniających aparat mowy prowadzonych przez pedagoga uczestniczyło 134 dzieci. Przeprowadzono łącznie 274 indywidualnych zajęć z dziećmi oraz 362 konsultacji z ich rodzicami.

Asystenci wraz z pedagogiem zorganizowali grupę wsparcia i grupę edukacyjno-wspierającą. W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. odbyło się 18 spotkań, podczas których obecnych łącznie było 60 osób.

W ramach wspierania rodzin biologicznych oraz w ramach pracy na rzecz dziecka w okresie od stycznia do grudnia 2022 r. zostało zrealizowanych 8 projektów socjalnych:

- 1. Ferie 2022 na sportowo w Tramp Klubie** – w okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów miały możliwość skorzystania z atrakcji jakie proponuje „Tramp Klub” w Sosnowcu przy ul. Suchej 7b. Uczestnicy projektu bawili się pod okiem wykwalifikowanych instruktorów na trampolinach rekreacyjnych i sportowych, uczestniczyli w walce gladiatorów, sprawdzali się na ścianie wspinaczkowej i w grze w koszykówkę. Dzieci zostały zaproszone do „Tramp Klubu” Sosnowiec, aby spędzić czas wolny w sposób przyjemny i korzystny dla ich rozwoju fizycznego.
- 2. Ferie 2022 z kąpielą w basenie** – w okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów miały możliwość skorzystania z atrakcji jakie proponuje kryta pływalnia w Sosnowcu przy ul. *Bohaterów Monte Cassino* 46A. Uczestnicy projektu zostali zaproszeni na basen spędzili czas wolny w sposób korzystny dla ich zdrowia.
- 3. Ferie 2022 przygoda ze Smokiem Wawelskim** – w okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów miały możliwość zwiedzania Krakowa, gdzie znajduje się mnóstwo przepięknych i wartych obejrzenia obiektów. Dzieci spacerowały ulicami Krakowa i podziwiała niezwykle architekturę budynków z różnych epok, weszły na Wzgórze Wawelskie skąd zobaczyły panoramę miasta, oraz zwiedziły dziedziniec arkadowego Zamku Wawelskiego. Uczestnicy projektu odwiedzili również „Dziórawy Kocioł” i „Ministerstwo tajemnic” gdzie zwiedzili przepiękne magiczne podziemia i cieszyli się niezwykłą atmosferą tych miejsc. Dzieci spędziły niezapomniane chwile w Krakowie i poznały zakątki tego pięknego miasta
- 4. Ferie 2022 zwiedzamy Muzeum Śląskie** – okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów miały możliwość zwiedzania Muzeum Śląskiego w Katowicach. Muzeum usytuowane jest na terenie związanym kiedyś z górnictwem, co przypominało dzieciom o znaczącej roli tego przemysłu w regionie. Była Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice” została zamieniona w unikatową kopalnię kultury udostępniając na głębokości 14 metrów pod powierzchnią terenu różnorodne i bogate kolekcje. Ogromne emocje i zainteresowanie wzbudziła niezwykle ciekawa wystawa „Światło historii. Górny Śląsk na przestrzeni dziejów”.
- 5. O uśmiech od ucha do ucha** - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wraz z pomocą sponsorów zorganizował festyn z okazji Dnia Dziecka, zapewniając dzieciom uroczyste obchody ich święta. Do udziału w festynie zostało zaproszonych 150 dzieci. Imprezę uświetniły warsztaty taneczne i plastyczne. Dzieci mogły malować palcami i pędzlami na folii i miały swój wkład w pomalowanie samochodu. Szczególną atrakcją dla dzieci była możliwość zjeżdżania z dmuchanego zamku czy skoki na trampolinie. Każdy z uczestników Festynu mógł upamiętnić swój udział poprzez zrobienie swojego portretu - zdjęcia w Fotobudce. Nie zabrakło także atrakcji dla miłośników sportu m. in. odbyły się konkurencje związane ze

skokami w workach, piłką nożną. Wszyscy uczestnicy otrzymali słodki poczęstunek, kielbasę z grilla, pączki, watę cukrową, popcorn oraz napoje. Dzieci otrzymały nagrody za udział w konkursach i konkurencjach sportowych. Festyn zakończył się jednym z miłszych akcentów tego szczególnego dnia – każde dziecko z okazji swojego święta otrzymało prezent – paczkę, w której były słodycze.

6. **Wakacje z klasą** – Projekt „Wakacje z klasą” organizowany był dla 100 dzieci, których rodzice nie byli w stanie sfinansować wyjazdu wakacyjnego oraz opłacić rozrywek sportowo - kulturalnych z uwagi na swoją trudną sytuację materialną. Uczestnikami projektu były również dzieci, których rodzice z uwagi na własne problemy tj. bezrobocie, kłopoty ze zdrowiem czy przemoc w rodzinie zapominają o potrzebach dzieci jakimi jest konieczność akceptacji w środowisku rówieśniczym oraz zaspokojenie potrzeb kulturalno – oświatowych. Uczestnicy projektu mieli zapewnione wyżywienie w formie śniadania, obiadu i podwieczorku. W każdym cyklu odbyła się wycieczka do Górnos Śląskiego Parku Etnograficznego w Chorzowie – zwiedzanie skansenu znajdującego się na terenie Parku Śląskiego wraz z warsztatami. Ponadto dzieci miały możliwość obejrzenia seansu filmowego i udziału w wycieczce do „Miasteczka Twinpigs” w Żorach. Nie zabrakło atrakcji dla miłośników sportu – odbyły się zajęcia w Parku Trampolin w Sosnowcu, Parku Linowym, sali zabaw, a przy słonecznej pogodzie dzieci korzystały z atrakcji kąpieliska miejskiego oraz brały udział w konkursach sportowych i grach zespołowych.
7. **Mikołaj w Tramp Klubie** – w okresie przedświątecznym dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów skorzystały z atrakcji jakie proponuje „Tramp Klub” w Sosnowcu przy ul. Suchej 7b. Uczestnicy projektu bawili się pod okiem wykwalifikowanych instruktorów na trampolinach rekreacyjnych i sportowych, uczestniczyli w walce gladiatorów i sprawdzali się na ścianie wspinaczkowej oraz w grze w koszykówkę. Dzieci zostały zaproszone do „Tramp Klubu” w Sosnowcu, aby spędzić czas wolny w sposób przyjemny oraz korzystny dla ich rozwoju fizycznego. Dzieci spędziły czas na zabawie oraz zostały poczęstowane ulubionymi przysmakami z restauracji Mc'Donalds.
8. **Spotkanie z Mikołajem w Kamienicy** – 19 grudnia 2022 r. w imprezie mikołajkowej, która odbyła się w klubie „Kamienica” w Sosnowcu, mieszczącym się przy ul. Małachowskiego uczestniczyło 55 dzieci. Dzieci otrzymały poczęstunek w formie pizzy, pączków, słodyczy oraz napoi. Odbyły się konkursy i zabawy taneczne. Uczestnicy bawili się przy dźwiękach radosnej muzyki. Zakończeniem imprezy było rozdanie dzieciom paczek przez Św. Mikołaja, w których każde dziecko odnalazło coś dobrego.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W przypadku stwierdzanych istotnych zaniedbań i nieprawidłowości w opiece, a także wychowaniu dzieci, koniecznym staje się odizolowanie dziecka od dotychczasowego środowiska wychowawczego poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

W placówce opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 r. ż., wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

W 2022 r. do sosnowieckich placówek skierowano 36 dzieci pochodzących z Sosnowca. Do placówek na terenie innych powiatów w 2022 r. zostało skierowane 3 dzieci.

Koszt utrzymania dzieci, które zostały umieszczone poza Sosnowcem w latach poprzednich i w 2022 r. nadal tam przebywały wyniósł 607 613,12 zł.

Organizowanie opieki w placówkach opiekuńczo - wychowawczych jest zadaniem własnym powiatu finansowanym ze środków gminy i powiatu

3. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa w tym pogotowie rodzinne) oraz rodzinny dom dziecka (RDD). Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych należy do zadań własnych powiatu przy współfinansowaniu ze środków gminy. Zadanie to realizowane jest poprzez m.in.: pozyskiwanie nowych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, szkolenia kandydatów oraz kwalifikowanie ich do funkcji rodzin zastępczych i RDD, a następnie zapewnienie pomocy i wsparcia w sprawowaniu pieczy zastępczej oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci, rodzin zastępczych i RDD. W skład Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej (ZPZ), który realizował powyższe zadanie w 2022 r. wchodziło 18 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 pedagog, 4 psychologów oraz 2 specjalistów.

Tabela nr 38. Liczba dzieci objętych rodzinną pieczą zastępczą w latach 2018 – 2022 (stan na dzień 31 grudnia danego roku sprawozdawczego)

Rodzaj danych	2018	2019	2020	2021	2022
Rodziny zastępcze ogółem	260	236	230	236	231
Dzieci w rodzinach zastępczych	393	361	355	347	341
Spokrewnione rodziny zastępcze	192	175	171	169	165
Dzieci w rodzinach spokrewnionych	229	209	207	206	197
Niezawodowe rodziny zastępcze	46	40	42	50	50
Dzieci w rodzinach niezawodowych	58	48	55	63	65
Zawodowe rodziny zastępcze	19	17	12	11	9
Dzieci w rodzinach zawodowych	84	73	52	38	26
Rodzinny dom dziecka	3	4	5	6	7
Dzieci w rodzinnym domu dziecka	22	31	41	40	53

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DR

Na koniec roku 2022 rodzinną pieczę zastępczą w mieście objętych było łącznie 341 dzieci (w tym 46 pełnoletnich wychowanków nadal przebywających), które przebywały w 231 rodzinach zastępczych i RDD.

W zakresie szkoleń realizowano autorski program szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz RDD, który został zatwierdzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka i dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy udzielano pomocy i wsparcia w zakresie poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego:

- udzielono porad pedagogicznych 32 osobom (rodzinom zastępczym oraz dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej),
- udzielono porad psychologicznych 68 osobom (rodzinom zastępczym oraz dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej).

Ponadto rodziny zastępcze uzyskały:

- pomoc w utrzymywaniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (odbyło się 441 spotkań dla 85 rodziców lub dziadków biologicznych dzieci, dodatkowo odbyło się 763 spotkania online za pomocą komunikatorów internetowych),
- wsparcie w przygotowaniu rodzin i dzieci do procesu adopcyjnego: liczba zgłoszonych dzieci do ośrodków adopcyjnych – 30 (Śląski Ośrodek Adopcyjny - 20 dzieci, Diecezjalny Ośrodek Adopcyjny – 10 dzieci), liczba dzieci zaadoptowanych – 11,
- wsparcie w przygotowaniu powrotu dziecka do rodziców biologicznych - 13 dzieci powróciło do rodziców biologicznych.

Udzielono pomocy w opracowaniu indywidualnych programów usamodzielnienia dla 30 wychowanków rodzin zastępczych. 7 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Sporządzono 662 okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, które poprzedzone były posiedzeniami zespołu w skład którego wchodził m. in.: rodzina zastępcza lub RDD, rodzice biologiczni, przedstawiciel ośrodka adopcyjnego, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pedagog ZPZ, psycholog ZPZ, przedstawiciele szkół, przedszkoli.

Sporządzono 99 oceny funkcjonowania rodziny zastępczej określających zasoby i deficyty rodziny oraz zawierających zalecenia w zakresie poprawy funkcjonowania.

Łączna kwota przeznaczona na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych, rodzinnych domów dziecka, osób do pomocy i rodzin pomocowych w 2022 r. wyniosła 1 401 625 zł (w tym koszty wynagrodzenia dla rodzin zawodowych i RDD zamieszkałych poza Sosnowcem).

Rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka wypłacono świadczenia na ogólną kwotę 4 116 724,94 zł, w tym:

- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci – 3 638 259,99 zł,
- dodatki z tyt. niepełnosprawności dziecka – 68 035,00 zł,

- pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego – 41 680,25 zł,
- dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania – 53 500,00 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów remontu i dofinansowanie do opłat mieszkaniowych – 265 964,85 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniem losowym – 35 284,85 zł,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – 14 000,00 zł.

Ponadto, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 r. ż. umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą do pieczy zastępczej do 31 maja 2022 r., wypłacono dodatek wychowawczy w wysokości 500,00 zł miesięcznie. W ramach dotacji z budżetu Państwa wypłacono 1 449 świadczeń dla 98 dzieci na łączną kwotę 707 603,00 zł.

Na każde dziecko do ukończenia 18 r. ż. umieszczone w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu socjalizacyjnego znajdującej się na terenie Sosnowca, zgodnie z ustawą o pieczy zastępczej do 31 maja 2022 r. wypłacono dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w wysokości 500,00 zł miesięcznie. W ramach dotacji z budżetu Państwa wypłacono 493 świadczeń dla 98 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej na łączną kwotę 241 881,00 zł.

W rodzinach zastępczych na terenach innych powiatów w 2022 r. przebywało łącznie 84 dzieci pochodzących z Sosnowca, a ich koszt utrzymania wyniósł łącznie 941 341,00 zł. Natomiast w rodzinach zastępczych na terenie Sosnowca przebywało łącznie 55 dzieci pochodzących z innych powiatów. Powiaty te zwróciły do budżetu Urzędu Miejskiego w Sosnowcu koszty utrzymania dzieci na łączną kwotę 675 020,78 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2022 r. podejmował szereg działań w celu pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze. Rozdystrybuowano plakaty, foldery promujące ideę rodzicielstwa zastępczego w ogólnodostępnych miejscach m.in. przystankach autobusowych, przejściach podziemnych, sklepach, klubach sportowych, placówkach medycznych, kinach. Baner promujący ideę rodzicielstwa zastępczego rozwieszony był na wiadukcie przy Estakadzie w Sosnowcu oraz przy ul. Dworcowej w Katowicach. We wrześniu 2022 r. odbył się piknik promujący ideę rodzicielstwa zastępczego. W kościołach na terenie Sosnowca podczas Mszy Św. odczytywany był list do parafian informujący o poszukiwaniu przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kandydatów na rodziny zastępcze. Informacja o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze znajdowała się również na parafialnych tablicach ogłoszeń. Promowano rodzicielstwo zastępcze podczas wydarzeń miejskich: „Tydzień Dziecka” i „Rodzinny Festyn z okazji Święta Policji”.

W październiku 2022 r. Diecezjalny Ośrodek Adopcyjny zorganizował „Marsz za Życiem”, podczas którego również promowano ideę rodzicielstwa zastępczego. W grudniu odbyła się zabawa Mikołajkowa dla dzieci z rodzin zastępczych spokrewnionych, podczas której propagowano rodzicielstwo zastępcze.

W 2022 r. kontynuowano kampanię społeczną „Otwórz serce - daj dom”, której głównym zadaniem było pozyskanie nowych rodzin zastępczych. Większość działań nakierunkowano na pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze za pomocą mediów społecznościowych. Nawiązano współpracę z profesjonalną firmą

zajmującą się obsługą mediów społecznościowych oraz wykupiono promowanie reklam na Facebooku, Instagramie, YouTube, Google.

Rozszerzono działania promocyjne zwiększając zasięgi kampanii poprzez emisję filmów oraz banerów na Tik Tok.

W siedzibie MOPS (budynku przy ul. 3 Maja 33) umieszczony jest rollup, który służy zachęta do zapoznania się z tematyką rodzicielstwa zastępczego. Podobny rollup umieszczony został również w siedzibie Urzędu Miejskiego przy alei Zwycięstwa 20.

Nawiązano współpracę z Radiem EM, w ramach której w okresie od kwietnia do maja 2022 r. wyemitowano 110 spotów 30 sekundowych zachęcających potencjalnych kandydatów do zastania rodzicem zastępczym.

Nagrano 5 profesjonalnych filmów reklamowych, które były wyświetlane od września do grudnia 2022 r. na YouTube, Facebooku, Instagramie, TikTok. Politycy oraz osoby medialne chętnie udostępniały posty i filmy zwiększając zasięg kampanii. Dzięki szeroko zakrojonej promocji kampania osiągnęła ogólnopolski zasięg.

Dzięki kampanii społecznej „Otwórz serce – daj dom” do Ośrodka w 2022 r. zgłosiło się 26 kandydatów na rodziny zastępcze, w tym 8 rodzin ukończyło szkolenie i nabyło uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dzięki kampanii siedmioro dzieci znalazło bezpieczne schronie w nowych rodzinach.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał również rodzinę prowadzącą Rodzinny Dom Dziecka, z którą zawarł umowę.

4. Świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Na podstawie ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, procesem usamodzielnienia w 2022 r. objętych było łącznie 127 wychowanków pieczy zastępczej, w tym 78 wychowanków rodzin zastępczych i 50 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Pełnoletni wychowankowie obejmowani byli kompleksową pomocą w procesie usamodzielnienia. W ramach tych działań wychowankowie korzystali z:

1. pomocy na kontynuowanie nauki – 118 osób (71 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 49 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
2. jednorazowej pomocy na zagospodarowanie – 28 osoby (14 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 14 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
3. jednorazowej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie – 16 osób (9 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 7 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
4. pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym treningowym – 21 osób (6 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 15 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej).

Łączna kwota świadczeń wypłaconych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych w 2022 r. wyniosła 465 539,75 zł.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2022 r. wyniosła 336 693,00 zł.

5. Młodzież w projekcie konkursowym

Do udziału w projekcie konkursowym *Tyle wsparcia w całym mieście* realizowanym przez MOPS, a współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego zostało wybranych 42 wychowanków rodzin zastępczych i placówek. Młodzież w wieku od 18 do 25 lat brała udział w indywidualnych spotkaniach z coachem, indywidualnym spotkaniu z doradcą ds. reintegracji zawodowej, w warsztatach nt. obowiązujących przepisów, umiejętności załatwiania spraw urzędowych, w treningu kompetencji społecznych, treningu kompetencji rodzicielskich, kursie języka angielskiego, w warsztatach profilaktyki uzależnień, kursie prawa jazdy kat. „B”. Pracownicy Działu ds. Rodzin przeprowadzali wywiady środowiskowe, opracowywali kontrakty socjalne oraz podejmowali działania związane z motywowaniem wychowanków do udziału w projekcie. Znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej wychowankowie otrzymali dodatkową pomoc pieniężną na dofinansowanie do kosztów dojazdu na zajęcia.

6. Opiekun tymczasowy sprawujący opiekę nad małoletnim obywatelem Ukrainy

W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie od 24 lutego 2022 r. do Polski masowo przybywali obywatele Ukrainy. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy uregulowała nową instytucję prawną tj. opiekuna tymczasowego dla dziecka obywatela Ukrainy, pozostającego bez opiekuna prawnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z przepisami małoletniego obywatela Ukrainy, który legalnie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy. Opiekuna tymczasowego ustanawia sąd opiekuńczy, a nadzór nad jego realizacją praw i obowiązków sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W Sosnowcu na dzień 31 grudnia 2022 r. przebywało 83 małoletnich pod opieką 63 opiekunów tymczasowych pochodzących z Ukrainy, w tym 9 dzieci z rodzinnego domu dziecka z Ukrainy. Dane dotyczące rodzinnego domu dziecka zostały wpisane do „Ewidencji małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim, oraz małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy” prowadzonej przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Nadzór nad opiekunami tymczasowymi w 2022 r. sprawowało 10 koordynatorów Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Koordynator wspierał opiekuna tymczasowego m.in. poprzez pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, poszukiwaniu pracy, mieszkania. Pomagał również w rozwiązaniu problemów opiekuńczych, monitorował funkcjonowanie dziecka, zachęcał do integracji z otoczeniem, do udziału dzieci w półkoloniach oraz w korepetycjach z języka polskiego.

IX. Dochodzenie należności i prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie stosowanych ulg

Dział ds. Należności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje zadania związane z dochodzeniem należności Ośrodka. Szczególnym celem Działu jest prowadzenie postępowań zmierzających do odzyskania należności Ośrodka, określonych na podstawie decyzji administracyjnych.

Powyższe należności można podzielić wg rodzaju ustaw, z jakich wynikają:

- nienależnie pobrane świadczenia rodzinne,
- nienależnie pobrane świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- nienależnie pobrane zaliczki alimentacyjne,
- nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze,
- nienależnie pobrane świadczenia „Dobry start”,
- nienależnie pobrane dodatki mieszkaniowe,
- nienależnie pobrane świadczenia z pieczy zastępczej, nienależnie pobrane świadczenia z tytułu dodatku wychowawczego, odpłatność z tytułu pieczy zastępczej,
- nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej (zasiłki stałe, okresowe i celowe, odpłatność rodziców za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, usługi opiekuńcze, odpłatność za pobyt w DPS),
- należności od dłużników alimentacyjnych.

Zadania są prowadzone między innymi w oparciu o przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W tym celu wydawane są upomnienia wzywające do zapłaty zaległości oraz tytuły wykonawcze, które przekazane do organu egzekucyjnego dają możliwość przymusowego ściągnięcia należności.

Tabela nr 39. Liczba wystawionych upomnień i tytułów wykonawczych z wyszczególnieniem rodzaju należności w 2022 r.

Lp.	Nazwa świadczenia	Liczba wystawionych zaważań	Liczba wystawionych upomnień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych
1.	Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	98	61	38
2.	Nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze	60	46	42
3.	Nienależnie pobrane świadczenia „Dobry start”	0	1	2
4.	Nienależnie pobrany fundusz alimentacyjny	70	46	47
5.	Nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej	125	99	98

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DN

Dochodzenie należności wobec dłużników alimentacyjnych następuje w drodze egzekucji sądowej prowadzonej przez komorników sądowych. W tym celu koniecznym jest wystawianie wniosku o przyłączenie

bądź wszczęcie postępowania egzekucyjnego dla każdego dłużnika, którego wierzyciel otrzymał prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dany okres świadczeniowy.

W 2022 r. wydano 852 wnioski o przyłączenie się do egzekucji sądowej oraz 17 wniosków o wszczęcie egzekucji sądowej.

Dział ds. Należności prowadzi analizę należności Ośrodka dotyczącą m.in. egzekucji komorniczej realizowanej w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Poniższa tabela przedstawia zarówno kwoty zwrócone osobiście przez dłużników alimentacyjnych, jak i odzyskane z egzekucji komorniczej. Z poniższych danych dotyczących odzyskanych należności od dłużników alimentacyjnych, wnioskuje się nieznaczny spadek wyegzekwowanych kwot od dłużników alimentacyjnych w odniesieniu do roku ubiegłego. Powyższy wynik spowodowany jest obniżoną zdolnością ekonomiczną osób zobowiązanych wywołaną pandemią oraz wzrostem inflacji. W roku 2022 odnotowano wyższy wynik wygaszenia należności ze względu na zgon dłużnika alimentacyjnego.

Tabela nr 40. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	2 578 753	2 975 452	2 916 459
Umorzone należności od dłużników alimentacyjnych	0	17 970	0
Należności od dłużników, które wygasły w związku ze śmiercią dłużnika	1 756 536	2 106 917	2 726 029

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DN

W oparciu o odpowiednie przepisy prawne istnieje możliwość rozpatrzenia przez tutejszy organ wniosku i wydania stosownej decyzji administracyjnej w zakresie udzielenia ulgi w spłacie zobowiązania. Złożenie takiego wniosku powoduje konieczność dogłębnego zbadania sytuacji materialno-bytowej rodziny i stwierdzenie na tej podstawie uzasadnionych okoliczności do zastosowania odpowiedniego rodzaju ulgi (rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności bądź umorzenia należności).

Tabela nr 41. Liczba wydanych decyzji w poszczególnych sprawach w 2022 r.

Lp.	Nazwa świadczenia	Rozłożenie na raty	Odmowa rozłożenia na raty	Odroczenie terminu płatności	Odmowa odroczenia terminu płatności	Umorzenie	Odmowa umorzenia
1.	Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	35	0	3	0	1	14
2.	Nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze	8	0	3	0	0	6
3.	Nienależnie pobrane świadczenia „Dobry start”	0	0	0	0	0	0

Lp.	Nazwa świadczenia	Rozłożenie na raty	Odmowa rozłożenia na raty	Odroczenie terminu płatności	Odmowa odroczenia terminu płatności	Umorzenie	Odmowa umorzenia
4.	Nienależnie pobrany fundusz alimentacyjny	23	0	5	1	0	9
5.	Nienależnie pobrana zaliczka alimentacyjna	0	0	0	0	1	0
6.	Nienależnie pobrane dodatki mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0
7.	Nienależnie pobrane świadczenia z pieczy zastępczej	0	0	0	0	0	0
8.	Nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej	8	0	2	1	1	0
9.	Należności od dłużników alimentacyjnych	8	0	6	0	0	11

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DN

Z powyższego zestawienia można wywnioskować, iż wnioski o udzielenie ulgi dotyczyły świadczeń rodzinnych, wychowawczych, z funduszu alimentacyjnego, należności od dłużników alimentacyjnych, oraz pomocy społecznej rzadziej pieczy zastępczej, programu „Dobry start” czy też dodatków mieszkaniowych. W większości przypadków badając sytuację materialną zobowiązanego ustalano możliwość spłaty zadłużenia, czego wynikiem są decyzje o odmowie umorzenia oraz rozkładające na raty spłatę zadłużenia. W trzech przypadkach ze względu na szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji materialnej, bytowej i zdrowotnej rodziny, uniemożliwiającej spłatę należności dokonano ulgi w postaci umorzenia należności.

X. Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2023

Potrzeby finansowe dotyczące realizowanych przez MOPS zadań, które nie znajdują zabezpieczenia w planie budżetowym na 2023 r. dotyczą:

1. Prognozowanych kosztów, jakie gmina poniesie za pobyt mieszkańców Sosnowca, umieszczonych w domach pomocy społecznej poza terenem miasta

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w domach pomocy społecznej poza terenem miasta przebywało 314 osób. Obecnie na umieszczenie w domach pomocy społecznej poza terenem gminy oczekuje 60 osób. W ubiegłym roku umieszczonych zostało 95 osób, w tym 33 osoby w domach pomocy społecznej poza terenem miasta. Należy spodziewać się, iż w bieżącym roku wydatki gminy z tytułu odpłatności zwiększą się, głównie ze względu na znaczny wzrost średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańców w DPS. Dotychczasowe zmiany w tym zakresie oscylują w przedziale od 400,00 zł do 2 154,00 zł na jednego mieszkańca DPS. Sytuacja pandemiczna spowodowała, że nadal w domach pomocy społecznej są wolne miejsca, dlatego placówki sygnalizują gotowość przyjęcia osób do nich skierowanych. Należy podkreślić, iż z uwagi na stały proces starzenia się społeczeństwa, co potwierdzają dane demograficzne, liczba osób wymagających całodobowej opieki

systematycznie wzrasta. Biorąc pod uwagę wydatki poniesione w okresie od stycznia do lutego 2023 r. oraz planowane na kolejne miesiące br. na realizację przedmiotowego zadania należy zabezpieczyć kwotę rzędu 15 000 000,00 zł. W związku z powyższym obecny plan finansowy na 2023 r., tj. 7 123 410,97 zł jest niewystarczający w stosunku do realnych potrzeb.

2. Potrzeby na wypłatę dodatku mieszkaniowego

W budżecie gminy na rok 2023 została zabezpieczona kwota 6 300 000,00 zł na wypłatę świadczeń z tytułu dodatków mieszkaniowych. Do końca 2023 r. planuje się wypłacić świadczeń z tytułu dodatku mieszkaniowego na kwotę 10 000 000 zł. Z powyższego wynika, że środki zabezpieczone w budżecie na wypłatę dodatków mieszkaniowych są niewystarczające, a kwota niedoboru wyniesie 3 700 000 zł.

3. Inne potrzeby na środki z dotacji celowej budżetu państwa

Obecnie potrzeby na środki przekazywane z dotacji celowej budżetu państwa występują w zakresie:

- zasiłków stałych,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały,
- zasiłków okresowych,
- programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- dodatków elektrycznych,
- dodatków węglowych,
- dodatków dla gospodarstw domowych w zakresie niektórych źródeł ciepła,
- refundacji podatku VAT dla odbiorców paliw gazowych w gospodarstwach domowych,
- świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów,
- pomocy materialnej dla uczniów,
- jednorazowe świadczenie „Za życiem”,
- specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Środki z dotacji przekazywane są transzami. Na bieżąco składane jest zapotrzebowanie do Wojewody Śląskiego uwzględniające weryfikację występujących potrzeb na wypłatę wymienionych powyżej świadczeń.

Sporządził:

Emilia Patralska

Specjalista

Karina Moryś

Starszy Specjalista

Agnieszka Nowak-Górka

Specjalista

Sprawdził:

Anna Leśniak

Kierownik

Działu Pomocy Środowiskowej

Zatwierdził:

Marzanna Hering

p.o. Dyrektora

Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej